

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**

*Комунальний заклад
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти*

***ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ***

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Суми – 2025

*Рекомендовано до друку та практичного використання
вченою радою Комунального закладу
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 6 від 27.06.2025)*

Рецензенти:

- Ю.О. Нікітін,** ректор комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, доктор історичних наук, професор
- О.Ф. Шпаков,** директор Сумського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів № 21 Сумської міської ради

Редактор:

- І.В. Удовиченко,** проректор з науково-педагогічної та методичної роботи комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, доктор педагогічних наук, професор

Укладачі:

Методисти навчально-методичного відділу координації освітньої діяльності та професійного розвитку комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Удовиченко І.В., Єщенко В.О., Коренева І.В., Метейко А.В., Міщенко Л.Б., Павленко І.М., Перлик В.В., Сердюк О.П., Третьякова О.В.)

Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2025-2026 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2025. 180 с.

У виданні містяться методичні рекомендації у вигляді блок-схем і чек-листів для самостійного заповнення, що допоможуть педагогічним працівникам закладів освіти спланувати та організувати освітній процес у 2025-2026 навчальному році. Зокрема, структуровано розділи за дев'ятьма освітніми галузями, що визначені Державним стандартом базової середньої освіти (2020 року) та реалізуються за Концепцією «Нова українська школа»; надано рекомендації (у вигляді акцентів) керівникам закладів загальної середньої освіти, заступникам директорів з виховної роботи; наголошено (у форматі ключових акцентів) на сучасній та актуальній інформації щодо вивчення навчальних предметів у 9-11 класах, відповідно до Державного стандарту базової загальної середньої освіти (2011 року); виокремлені розділи (з блоково-схематичною подачею інформації) для вчителів початкових класів та педагогічних працівників закладів дошкільної освіти.

Видання рекомендовано педагогічним працівникам закладів освіти Сумської області для опрацювання, заповнення та використання в практиці роботи.

ЗМІСТ

ВСТУП	106	ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У 9-11 КЛАСАХ
Керівникам закладів загальної середньої освіти щодо організованого початку 2025-2026 навчального року	4	Освітня галузь «Мови і літератури» (українська мова, українська література, зарубіжна література, іноземна мова)
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ВІДПОВІДНО ДО КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»	5	Освітня галузь «Математика» (математика, алгебра, геометрія)
Мовно-літературна освітня галузь (інтегровані курси, українська мова, українська література, зарубіжна література, іноземна мова)	14	Освітня галузь «Природознавство» (біологія, географія, фізика та астрономія, хімія)
Математична освітня галузь (інтегрований курс, алгебра, геометрія)	35	Освітня галузь «Суспільствознавство» (історія України, всесвітня історія, основи правознавства, громадянська освіта)
Природнича освітня галузь (інтегровані курси, біологія, географія, фізика, хімія)	46	Освітня галузь «Технології» (трудове навчання та технології, інформатика)
Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь (інтегрований курс, підприємництво і фінансова грамотність)	63	Освітня галузь «Мистецтво» (мистецтво)
Громадянська та історична освітня галузь (інтегровані курси, історія України, всесвітня історія, громадянська освіта)	71	Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» (фізична культура, основи здоров'я)
Технологічна освітня галузь (технології)	83	Організація освітнього процесу зі здобуття початкової освіти у 2025-2026 навчальному році
Інформатична освітня галузь (інформатика, міжгалузеві інтегровані курси)	88	Організація діяльності закладів дошкільної освіти у 2025-2026 навчальному році
Мистецька освітня галузь (інтегрований курс)	94	Організація виховного процесу в закладах загальної середньої освіти у 2025-2026 навчальному році
Освітня галузь «Фізична культура» (фізична культура)	100	

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

КМУ – Кабінет Міністрів України
 МОНУ – Міністерство освіти і науки України
 МОЗУ – Міністерство охорони здоров'я України
 ДНУ «ІМЗО» – Державний науковий Установ «Інститут модернізації змісту освіти»
 КЗ СОІППО – КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
 ДСЯО – Державна служба якості освіти
 ВСЗЯО – Внутрішня система забезпечення якості освіти
 ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти
 НАПНУ – Національна академія педагогічних наук України

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ДСПО – Державний стандарт початкової освіти
 ДСБСО – Державний стандарт базової середньої освіти (2020 року)
 ДСБЗСО – Державний стандарт базової загальної середньої освіти (2011 року)
 ТОП – Типова освітня програма
 МНП – модельна навчальна програма
 НП – навчальна програма
 КТП – календарно-тематичне планування
 ГР – групи результатів
 ВШО – Всеукраїнська школа онлайн
 БЖД – безпека життєдіяльності

ВСТУП

Увідповіднення освітнього простору вимогам сьогодення екстраполюється на ефективність здобуття інтелектуально-прагматичних результатів випускниками закладів освіти; їхнє, пролонговане у часі, особистісне зростання; сформовані морально-психологічні якості та набуте уміння жити у соціумі.

Задля побудови динамічного, дитиноцентричного освітнього середовища, акцентуються складники людиноцентричної Я-концепції: Я-реальне, Я-віртуальне, Я-занижене, Я-завищене, Я-людина, Я-дитина, Я-громадянин тощо.

Звідси, уможливорюється компетентнісне навчання з відпрацювання наскрізних умінь здобувачами освіти Нової української школи.

У такий спосіб, у 2025-2026 навчальному році, актуальною є методична акцентована лінія «Забезпечення якісної освіти засобами педагогічної інноватики як важливого чинника в реалізації державних освітніх ініціатив, спрямованих на формування компетентного випускника нової української школи», що реалізується завдяки динамічності педагогічної думки та професійності дій педагогів у колективному Я-середовищі освітніх викликів, через блокові складові:

Навчання:

- ! Нова українська школа;
- ! інтеграція та інтегрування;
- ! пропедевтика профілізації;
- ! навчання заради розвитку;
- ! людиноцентризм;
- ! національно-патріотичне виховання

Учнівство:

- ! рівний доступ до якісної освіти;
- ! підтримка дітей з особливими освітніми потребами;
- ! «Мрія», е-журнали, е-щоденники;
- ! 9 ⇔ 11 ⇔ 11 (освітні галузі ⇔ ключові компетентності ⇔ наскрізні вміння);
- ! «Захист України»;
- ! україноцентризм

Школознавство:

- ! служба освітньої безпеки;
- ! підвезення здобувачів освіти;
- ! енергонезалежність закладів освіти;
- ! оцінювання без знецінювання;
- ! сталий розвиток;
- ! міжнародне партнерство / 5П

Усе зазначене вище набуває такого формувального виміру:

спільна відповідальність за особисті досягнення ⇔ особиста відповідальність за спільний результат!

Удовиченко І.В.,

*проректор з науково-педагогічної та методичної роботи
Сумського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти, доктор педагогічних наук, професор*

***КЕРІВНИКАМ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ***

***ЩОДО ОРГАНІЗОВАНОГО ПОЧАТКУ
2025-2026 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ***

ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЩО РЕГУЛЮЮТЬ СИСТЕМУ ОСВІТИ

Організація освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти у 2025-2026 навчальному році здійснюється відповідно до законодавчих актів:

- Закон України «Про освіту»;
- Закон України «Про повну загальну середню освіту»;
- Закон України від 19.06.2022 № 2315 – IX «Про внесення змін до деяких законів України у сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 24.12.2019 № 1094 «Про внесення змін до Положення про сертифікацію педагогічних працівників»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання Державних стандартів базової середньої освіти»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 672 «Деякі питання професійного розвитку педагогічних працівників»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.07.2024 № 841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні»;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р «Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 301-р «Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти».

У 2025-2026 навчальному році під час організації освітньої діяльності чинними залишаються нормативні документи:

- наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496 «Інструкція з ведення класного журналу 5-11 (12) класів загальноосвітніх навчальних закладів»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2016 № 38 «Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 № 367 «Порядок зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 714 від 20.05.2024);
- наказ Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 676 «Про затвердження Інструкції з діловодства у закладах загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства охорони здоров'я від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2022 № 707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі»;

ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ ЩО РЕГУЛЮЮТЬ СИСТЕМУ ОСВІТИ

- наказ Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201 «Про затвердження Змін до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки № 836 від 13.06.2024);
- наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 09.09.2022 № 805 «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників» (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10.09.2024 року № 1277);
- наказ Міністерства освіти і науки України від 14.06.2024 № 855 «Про затвердження Порядку надання професійної підтримки та допомоги педагогічним працівникам (здійснення супервізії)»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 09.08.2024 № 1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765 «Про затвердження Типової освітньої програми для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2025 № 808 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства освіти і науки України»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 «Про внесення змін до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- наказ Міністерства освіти і науки України від 07.08.2025 № 1119 «Про внесення змін до Типової освітньої програми для навчання дітей, які виїхали з України внаслідок повномасштабного вторгнення Російської Федерації і здобувають освіту одночасно в закладах освіти країни перебування та України»;
- лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022 № 03-1870/162-2 «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти»;
- лист Міністерства освіти і науки України від 03.11.2023 № 1/17310-23 «Щодо окремих питань організації освітнього процесу в умовах воєнного стану»;
- лист Міністерства освіти і науки України від 14.03.2025 № 1/4895-25 «Про окремі питання оцінювання результатів навчання»;
- лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2025 № 1/16828-25 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році».

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ключові акценти реалізації управлінської діяльності у закладах загальної середньої освіти у 2025-2026 навчальному році базуються на основі вирішення сучасних викликів та загроз сьогодення, імплементації реформи НУШ, цифровізації освіти, змін у законодавстві та на загально-світових тенденціях реформування системи освіти

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

- Формування та реалізація стратегічного плану розвитку ЗЗСО.
- Планування освітнього процесу з урахуванням компетентнісного підходу, індивідуальної освітньої траєкторії та інклюзивності.
- Упровадження системи внутрішнього забезпечення якості освіти

ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ

- Директор – лідер змін, здатний впроваджувати інновації, мотивувати колектив та забезпечувати командну роботу.
- Імплементація принципів діяльності керівника (прозорість, відкритість, партнерство з громадою).
- Професійний розвиток керівника у сфері освітнього менеджменту, цифрової грамотності, комунікації

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ

- Диджиталізація системи управління освітою, використання електронних журналів, щоденників тощо.
- Інтеграція ІКТ в управління, навчання та комунікацію.
- Розвиток цифрової компетентності адміністрації, учителів та здобувачів освіти

УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМИ КАДРАМИ

- Формування ефективної кадрової політики.
- Створення умов для професійного розвитку педагогів (підвищення кваліфікації, менторство, участь у проектах).
- Запровадження інструментів оцінювання ефективності професійної діяльності педагога

ВНУТРІШНІЙ МОНІТОРИНГ ТА САМООЦІНЮВАННЯ

- Організація внутрішнього моніторингу аудиту якості освіти.
- Аналіз результатів навчання здобувачів освіти, участі в НМТ, олімпіадах, конкурсах.
- Використання результатів моніторингу для прийняття ефективних управлінських рішень

ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ТА КОМУНІКАЦІЯ

- Взаємодія з батьками, місцевими органами влади, громадськими організаціями.
- Залучення громади до управління ЗЗСО через піклувальні та спостережні ради.
- Формування позитивного іміджу закладу освіти в інформаційному просторі

ІНКЛЮЗИЯ, БЕЗПЕЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ТА ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ КЛІМАТ

- Створення інклюзивного освітнього простору, робота команд психолого-педагогічного супроводу.
- Підтримка психоемоційного стану учнів та працівників ЗЗСО в умовах воєнного стану.
- Упровадження культури, добробуту та безпеки, антибулінгових політик, медіації

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ОСВІТНІХ ПРАКТИК

- Упровадження інноваційних освітніх технологій.
- Участь у пілотних проектах, міжнародних освітніх програмах.
- Створення умов для дослідницької діяльності вчителів та здобувачів освіти

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКЕ УПРАВЛІННЯ

- Запровадження фінансового планування на основі автономії закладу освіти.
- Управління бюджетними коштами з дотриманням Бюджетного кодексу України.
- Ефективне використання матеріально-технічного забезпечення ЗЗСО

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Акцентуємо увагу керівників закладів загальної середньої освіти на тому, що у 2025-2026 н.р. пріоритетним завданням управлінської діяльності є побудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти

1. ОЗНАЙОМЛЕННЯ З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

вивчення законів, постанов, наказів, стандартів, рекомендацій МОНУ та ДСЯО, зокрема:

- Закону України «Про освіту» (стаття 41);
- Рекомендацій ДСЯО щодо формування ВСЗЯО;
- Стандартів освіти відповідного рівня

3. ПРОВЕДЕННЯ САМООЦІНЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- збір інформації щодо: освітнього середовища, системи оцінювання результатів навчання учнів, педагогічної діяльності вчителів, управлінських процесів;
- використання анкет, опитувань, спостереження, аналізу документації

5. РОЗРОБКА СТРУКТУРИ ТА ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВСЗЯО

написання Положення про ВСЗЯО з урахуванням:

- мети та завдань;
- принципів якості;
- напрямів роботи;
- інструментів моніторингу та оцінювання;
- порядку здійснення самооцінювання;
- ролі учасників освітнього процесу

7. ПЛАНУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ

- складання річного плану заходів щодо підвищення якості освіти;
- визначення відповідальних, термінів та очікуваних результатів;
- проведення моніторингу за ключовими показниками якості

9. ПОСТІЙНЕ ОНОВЛЮВАННЯ ТА КОРИГУВАННЯ СИСТЕМИ

- регулярний аналіз результатів моніторингу та самооцінювання;
- оновлення положень, методик, заходів;
- реакція на зворотній зв'язок від учнів, педагогів, батьків

01
STEP

02
STEP

03
STEP

04
STEP

05
STEP

06
STEP

07
STEP

08
STEP

09
STEP

10
STEP

2. СТВОРЕННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ З РОЗБУДОВИ ВСЗЯО

- залучення адміністрації, педагогів, методичного об'єднання, батьків та учнівського самоврядування (для старших класів);
- визначення координатора з питань якості освіти у закладі

4. ВИЗНАЧЕННЯ СИЛЬНИХ І СЛАБКИХ СТОРИН

- проведення SWOT-аналізу або іншої методики оцінювання;
- визначення напрямів для удосконалення системи

6. ЗАТВЕРДЖЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

- обговорення Положення на педагогічній раді;
- прийняття рішення про його упровадження;
- затвердження Положення наказом керівника закладу

8. НАВЧАННЯ ПЕДАГОГІВ І ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

- організація заходів з професійного розвитку;
- інформування про нові інструменти оцінювання;
- упровадження педагогічних інновацій

10. ГОТОВНІСТЬ ДО ЗОВНІШНЬОГО ОЦІНЮВАННЯ

- забезпечення прозорості системи;
- наявність підтверджувальної документації;
- демонстрація результатів упровадження ВСЗЯО під час інституційного аудиту

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КЕРІВНИКАМИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Абетка для директора. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. URL: <https://surli.cc/vkggft>
2. Державне управління освітою : Підруч. для вищих навч. закладів/ В.Е. Лукянчек. Харків : Гімназія, 2010. 288 с.
3. Ділова документація : акценти діловодства : навчально-наочний посібник / укл. І.В. Удовиченко, А.О. Сущенко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 107 с. URL: <https://surl.li/rekfix>
4. Ділова документація : загальні аспекти : навчально-наочний посібник / укл. І.В. Удовиченко, А.О. Сущенко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 60 с. URL: <https://surl.li/njvieb>
5. Інноваційна розробка вчителя як засіб професійного зростання : інформаційно-методичний збірник / уклад.: І.В. Удовиченко, О.П. Сердюк, А.В. Метейко, О.В. Третякова. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 44 с. URL: <https://surl.lu/mwiyqz>
6. Менеджеру інноваційної діяльності у сфері освіти : Навчально-методичний посібник / За заг. ред. С.В. Кириленко. Київ-Чернівці : «Букрек». 2024. 408 с.
7. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків : Видав. Група «Основа», 2007. 448 с.
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/547>
9. Побудова траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників: організаційно-методичний аспект : інформаційно-методичний збірник / уклад.: І.В. Удовиченко, А.В. Метейко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 36 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/575>
10. Створення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану: інформаційно-методичний збірник / уклад. О.М. Жила // за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2024. 46 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/459>

ДОРОЖНЯ КАРТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОФІЛЬНОЇ ОСВІТИ У 10-12 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Постанова Кабінету міністрів України від 25.07.2024 № 851 «Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти»

Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.05.2025 № 765 «Про затвердження типової освітньої програми для 10-12 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти за академічним спрямуванням»

1. Аналіз освітніх потреб та ресурсів.
2. Формування освітньої мережі.
3. Підвищення кваліфікації педагогів.
4. Розробка навчальних планів та формування варіативної складової (варіативні курси, спецкурси)

ОПРАЦЮВАННЯ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

ПЕРШИЙ ЕТАП УПРОВАДЖЕННЯ

1. Формування профільних 10-11 класів.
2. Запровадження оновлених навчальних програм.
3. Створення умов для профільного навчання.
4. Моніторинг та корегування (навчальних планів, педагогічного навантаження)

1. Поглиблення профільного компоненту у 10-11 класах (вибір спецкурсів для НМТ та вступу до ЗВО).
2. Профорієнтаційна робота (кар'єрні консультації, співпраця з центрами зайнятості).
3. Підготовка до 12 класу (пілотування програм 12 класу)

ДРУГИЙ ЕТАП УПРОВАДЖЕННЯ

1. Упровадження оновленого змісту освіти 12 класу.
2. Організація практико-орієнтованого навчання, підготовка до НМТ, вступу до ЗВО.
3. Оцінка ефективності профільної освіти та подальша модернізація

ТРЕТІЙ ЕТАП УПРОВАДЖЕННЯ

1. Створення умов для усвідомленого вибору учнями освітньої траєкторії.
2. Підвищення якості освіти та конкурентоспроможності випускників.
3. Ефективна співпраця між ЗЗСО, громадою, закладами вищої освіти стейкхолдерами та бізнесом

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

ЧЕК-ЛИСТ З УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА РЕАЛІЗАЦІЯ НУШ

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ

- ☐ кваліфікація педагогічних працівників

- ☐ атестація педагогічних працівників

УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ЗЗСО

- ☐ стратегічне управління

- ☐ автономія закладу

- ☐ державно-громадське управління

- ☐ інклюзивна освіта

- ☐ цифрова трансформація

КОНТРОЛЬ ТА МОНІТОРИНГ

- ☐ внутрішня система забезпечення якості освіти

- ☐ документообіг

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

***відповідно до Концепції
«НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»***

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень; адаптуватися до умов спілкування в багатомовному середовищі з використанням потенціалу рідної мови та відповідних комунікативних стратегій, урахувати культурні та особистісні відмінності співрозмовників, переваги та/або обмеження окремих груп чи осіб (ДСБСО).

СТВОРЕННЯ РІВНИХ І БЕЗПЕЧНИХ УМОВ ЗДОБУТТЯ ОСВІТИ

ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (2020 Р.) ФОРМУЄМО:

*11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
групи результатів*

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ:

*із урахуванням вікових особливостей,
фізичного, психічного та
інтелектуального розвитку дітей, їхніх
освітніх потреб*

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

*онлайн-платформи, ресурси,
інтерактивні дошки*

НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТАМ МОВНО- ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗДІЙСНЮЄМО, ВИКОРИСТОВУЮЧИ:

*діяльнісний, компетентнісний,
особистісно орієнтований, інтегрова-
ний, міжкультурний (осмислення,
аналіз та інтерпретація фактів різних
культур), текстоцентричний (розвиток
умінь учнів/учениць аналізувати текст)
підходи*

ІНТЕГРАЦІЯ ТА МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ:

*історичний розвиток мови крізь призму
літератури; культурологічний аспект;
використання автентичних матеріалів;
розгляд спільних і відмінних рис
«культурних» кодів, що виявляються у
мовах, традиціях, етикеті спілкування;
географічна топоніміка у літературі тощо*

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.cc/qgyycw>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти). URL: <https://surl.lu/zskayp>
4. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvv>
5. Мовно-літературна освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи / уклад. О.В. Кононенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 105 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/387>
6. Методичні рекомендації щодо інтеграції предметів мовнолітературної галузі в 7-9 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : методичні рекомендації [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 43 с. URL: <https://surl.lu/wzloel>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/ptfzgh>
9. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний poradnik; за заг. ред. Т.О. Яценко / автори: Т.О. Яценко, І.А. Тригуб, О.А. Слижук. Київ : Педагогічна думка, 2023. 58 с. URL: <https://undip.org.ua/library/ukrainska-literatura-5-klas-ekspres-kurs-podolannia-osvitnikh-vtrat-praktychnyy-poradnyk/>
10. Яценко Т. О., Слижук О. А. Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. URL: <https://undip.org.ua/library/formuvannia-chytatskoi-hramotnosti-uchniv-5-6-klasiv-na-urokakh-ukrainskoi-literatury-metodychnyy-posibnyk/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): про джерела інформації (текстова, графічна, числова тощо); комунікативну взаємодію; норми літературної вимови; різновиди текстів (одиночні і множинні, цілісні, перервані і змішані); літературний твір; проблематику творів; роди і жанри літератури; зміст і форма літературного твору (тема, ідея, фабула, сюжет, композиція, художні образи, поетика); літературний твір в історико-культурному контексті; літературно-мистецькі епохи, напрями, течії та стилі; мовні засоби (мова як система; мовні одиниці різних рівнів, їх характерні ознаки та функції в мовленні; мова як відображення картини світу тощо) (ДСБСО).

ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ РЕАЛІЗУЮТЬСЯ на основі спорідненості тематики, жанрово-родової специфіки творів, художніх напрямів і стилів в українській і зарубіжній літературах (тематично-стильова інтеграція); спільних методів і прийомів навчання української та зарубіжної літератур (методична інтеграція); спільних видів навчальної діяльності у процесі вивчення української та зарубіжної літератур (діяльнісна інтеграція)

НАВЧАННЯ З ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА МОДЕЛЬНИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОГРАМАМИ:

«Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 5-6 класи» (авт.: Старагіна І.П. та ін.);

«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи» (авт.: Яценко Т.О., Тригуб І.А.);

«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 5-6 класи» (авт.: Чумарна М.І., Пастушенко Н.М.)

«Інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжні літератури). 7-9 класи» (авт.: Старагіна І.П. та інші);

«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» (авт.: Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Тригуб І.А., Слижук О.А., Молодик К.Ю.);

«Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної). 7-9 класи» (авт.: Ніколенко О.М. та ін.)

*Розподіл годин на вивчення інтегрованих курсів
відповідно до Типової освітньої програми (2024 р.)*

НАВЧАННЯ СПРЯМОВАНО НА: формування компетентного мовця та читача (розуміння та інтерпретація текстів), розвиток ключових і предметної компетентності; забезпечення цілісного сприйняття мови та літератури як єдиної системи, де мова є засобом створення літературних творів, а література – простором для її реалізації; встановлення зв'язків з іншими освітніми галузями (навчальними предметами), що дозволяє учням бачити мову та літературу в ширшому культурному та історичному контексті.

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

↔

НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	--	--

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл. _____ _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____ _____
МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл. _____ _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____ _____

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

↔

НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ _____ _____ _____ _____ _____ _____	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) _____ _____ _____ _____ _____ _____	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ _____ _____ _____ _____ _____ _____
--	--	--

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/450>
2. Дорожня карта вчителя/учительки мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5-7 та 8-11 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин)/ Т. Гнаткович, О. Котусенко, О. Опачко. Ужгород: Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2024. 60 с.
3. Дорожня карта вчителя мовно-літературної галузі: інструментарії оцінювання (для 5-6 та 7-11 класів закладів загальної середньої освіти) / Т. Гнаткович, О. Котусенко, О. Опачко. Ужгород: Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти, 2023. 54 с.
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/wdmsbr>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Мовно-літературна освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи / уклад. О.В. Кононенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 105 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/387>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/oypxe>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surl.li/siomph>
10. Подолання освітніх втрат з української мови та літератури в 5-11 класах. Методичні рекомендації та приклади уроків. Київ, 2023. 57 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Buklet-22Podolannya-osvitnih-vtrat22.pdf>
11. Практикум з методики навчання української мови. Практичний посібник. [Електронне видання] / Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/Rukopys_Praktykum_11.06.pdf

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): пізнання мови як цілісної системи, що забезпечує розвиток людини (мислення, комунікація, самовираження й самовдосконалення, емоційний світ тощо) і функціонування суспільства; формування в учнів навиків грамотного письма, усного мовлення та розуміння української мови як важливого засобу спілкування та культурного надбання; удосконалення навиків правопису вивчених орфограм; розвиток мовлення (уміння складати твори різних жанрів (оповідання, есе, роздум); уміння складати різні усні та письмові висловлювання; редагування текстів тощо (ДСБСО).

ОЦІНЮВАННЯ ЗА 4 ГРУПАМИ РЕЗУЛЬТАТІВ:

- ГР 1. Взаємодія з іншими особами усно
- ГР 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах
- ГР 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами
- ГР 4. Дослідження індивідуального мовлення

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

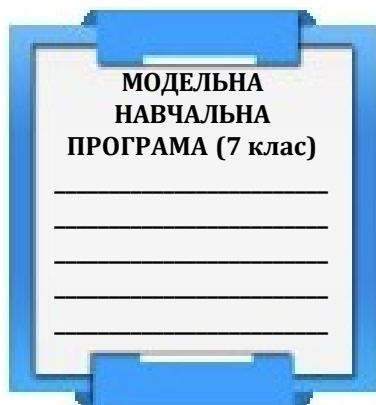
 МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас)	 ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл.	 ПОСІБНИКИ
 МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас)	 ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл.	 ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

 НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ	 ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї)	 ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
--	--	---

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (7 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл.

ПОСІБНИКИ

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл.

ПОСІБНИКИ

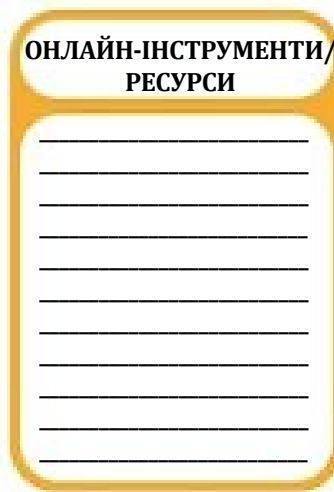
ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. «Антологія. Фольклор, міфи і легенди народів світу в шкільному курсі літератури» посібник серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (авт.-упор. Чумарна М.І.). URL: <https://surl.li/eiajjq>
2. «Антологія. Пригоди й подорожі в шкільному курсі літератури» посібник серії «Шкільна бібліотека» для 7 класу закладів загальної середньої освіти (упор. Богданець-Білокаленко Н.І., Фідкевич О.Л.). URL: <https://surl.li/adqjta>
3. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/lwqpan>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/jsaoqq>
6. Методичні рекомендації щодо інтеграції предметів мовнолітературної галузі в 7-9 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : методичні рекомендації [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 43 с. URL: <https://surl.li/fjvazd>
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvv>
8. Організація компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т.О., Дячок С.О., Головченко Н.І. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 69 с. URL : <https://surl.li/kzvpte>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/dvbk gw>
11. «Сучасна художня література» посібник серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти (упор. Ніколенко О.М., Мацевко-Бекерська Л.В., Сакович Л.С., Ніколенко К.С., Борисова Є.Л., Мігалі А.І., Туряниця В.Г., Сластьон С.Е. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/posbniki-ser-shkl na-bbloteka/876/>
12. «Сучасна художня література» посібник серії «Шкільна бібліотека» для 7 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Івасюк О.М.) URL: <https://surl.li/hhcvsw>
13. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний порадник; за заг. ред. Т. О. Яценко / автори: Т.О. Яценко, І.А. Тригуб, О.А. Слижук. Київ : Педагогічна думка, 2023. 58 с. URL: <https://surl.li/kyuukj>
14. Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання]. / Яценко Т.О., Слижук О.А. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. URL: <https://surl.li/xeu hhi>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

Базові уміння (сформовані на кінець 9 класу): сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку; висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови (ДСБСО).

ЛІТЕРАТУРА – ЦЕ НЕ ЛИШЕ ОБ’ЄКТ ВИВЧЕННЯ, А Й ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ

НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ПРИНЦИПАХ:
науковості й доступності навчального матеріалу; наступності й перспективності, системності й послідовності; використання методів і прийомів, що задовольняють допитливість учнів; комунікативної спрямованості освітнього процесу; україноцентризму й полікультурності змісту.

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (5 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл.

ПОСІБНИКИ

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (6 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл.

ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (7 клас)

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл.

ПОСІБНИКИ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл.

ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-І)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/opqofg>
2. Електронна бібліотек: сайт ДНУ Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Зарубіжна література в таблицях і схемах. 5 клас/ Л.М. Удовиченко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 66 с. URL: <https://surl.cc/zozntw>
4. Зарубіжна література в таблицях і схемах. 6 клас/ Л.М. Удовиченко. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 74 с. URL: <https://surl.li/hrpxog>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.cc/zxaffu>
6. Зарубіжна література. Програма факультативних курсів для закладів загальної середньої освіти. 5-7 класи / Гнаткович Т.Д., Химинець А.А., Тонкошкурова Л.І. Ужгород: Гражда, 2022. 64 с. URL: <https://surl.li/htwfhv>
7. Методичні рекомендації щодо інтеграції предметів мовнолітературної галузі в 7-9 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин : методичні рекомендації [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 43 с. URL: <https://surl.li/vjmlrd>
8. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
9. Мовно-літературна освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи / уклад. О.В. Кононенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 105 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/387>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/nbsgza>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Читаємо із задоволенням: функціональне читання на уроках зарубіжної літератури в 5-6 класах НУШ (з досвіду роботи вчителя «Приватного закладу загальної середньої освіти «Кропивницька гімназія» Приватна двомовна школа «Академія» Оксани Єрьоміної / уклад. О.В. Ревнищева. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2024. 46 с. URL: <https://surl.li/obecfb>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

Базові вміння (сформовані на кінець 9 класу): формувати в учнів читацьку компетентність, розширення їхнього світогляду та виховання загальнолюдських цінностей через знайомство з творами світової художньої літератури; використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку; висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови (ДСБСО).

МНП «Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2021, 2023 років) – 3;
МНП «Зарубіжна література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) – 2;
МНП «Зарубіжна література. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) – 1

ПРІОРИТЕТАМИ У НАВЧАННІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В 5-8 КЛАСАХ

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ аспект (в основі вивчення літературних творів – особистість учня, його естетичне сприйняття й творчий розвиток)

АКСІОЛОГІЧНИЙ аспект (формування вміння читати і творчо сприймати художні твори зарубіжних письменників, збагачуватися фундаментальними цінностями культури різних країн і народів)

УКРАЇНОЗНАВЧИЙ аспект (презентація зарубіжної літератури крізь призму української культури)

ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ (формування культури міжетнічних і міжнаціональних відносин, толерантного і шанобливого ставлення до інших національних традицій, запереченню будь-яких форм насильства);

ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА» ВІДБУВАЄТЬСЯ З УРАХУВАННЯМ СКЛАДОВИХ: обов'язковий та варіативний компоненти модельної навчальної програми; діяльнісне навчання; проблемно-тематичний, жанровий, історико-літературний, мультикультурний, компаративний підходи тощо

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл. 	ПОСІБНИКИ
МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл. 	ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
--	---	---

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл. 	ПОСІБНИКИ
МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл. 	ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
---	--	--

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ІНОЗЕМНА МОВА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/ztkyfs>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/ivtuss>
4. Лисогор Л., Берендєєв С., Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1 : Навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 117 с. URL: <https://surl.li/yerxek>
5. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
6. Мовно-літературна освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи / уклад. О.В. Кононенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 105 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/387>
7. Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників. Учителі іноземних мов: сайт ЗНАЙШОВ. URL: <https://surl.li/sqiazy>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/oypxe>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surl.li/siomph>
10. Оцінювання в НУШ: путівник для батьків: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/mwuesd>
11. Посібник для вчителів англійської «Поглиблюємо розуміння віддаленого учіння та навчання». URL: <https://americancouncils.org.ua/download/sdele-teachers-guide/>
12. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.lu/pfknqu>
13. BRITISH COUNCIL .Викладання англійської мови. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/>
14. Goethe-Institut Україна. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/ver.cfm>
15. Institut Francais Ukraine. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/presentation>
16. 40 підручників з англійської мови, які можна завантажити в Інтернеті безплатно. URL: <https://osvitaua.com/2015/10/22057/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу):

Знання світу: значення іноземної мови для життя в мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі.

Соціокультурні знання (суспільство та культура країни мови, яку вивчають): повсякденне життя; умови життя; міжособистісні стосунки; цінності, переконання, ставлення до національної ідентичності, історії, традицій, мистецтва тощо; мова тіла; соціальні звички/умовності/стереотипи.

Інформація: джерела та види інформації; достовірність та новизна інформації; критерії добору і способи пошуку інформації; явна і прихована інформація.

Комунікація: комунікативна взаємодія; мета та ситуація спілкування; комунікативний намір; вербальні та невербальні засоби; типові стратегії спілкування; інтонаційні засоби; емоційний стан; формули мовленнєвого етикету; різноманітні стратегії продукування ідей; суспільно-культурний контекст комунікації; типові стратегії взаємодії; цифрове середовище; соціально значущі запитання; онлайн-взаємодія.

Мовленнєві функції та мовні засоби: опис; розповідь; характеристика; аргументація власного вибору, погляду; запитування й надання інформації; розпитування для роз'яснення та уточнення інформації; пропонування, прийняття, відхилення пропозиції; прохання про допомогу; оцінювання подій, ситуацій, вчинків, дій, фактів; порівнювання подій, фактів, явищ; висловлювання власних вражень, почуттів, емоцій, переконань, думок, згоди або незгоди; значення мовних явищ та іншої системи понять, за допомогою якої сприймається дійсність; лексичний діапазон відповідно до тематики ситуативного спілкування (ДСБСО).

Організація освітнього процесу 1-4 класи

1 клас – 2 год./тижд.

2-4 класи – по 3 год./тижд.

Типові освітні програми

1-2 класи: авт. Савченко О.Я. або авт. Шиян Р.Б.

3-4 класи: авт. Савченко О.Я. або авт. Шиян Р.Б.

Організація освітнього процесу 5-8 класи

5-7 класи – мін. 3,5 год./тижд.

8 класи – мін. 3 год./тижд.

Модельні навчальні програми для 5-8 класів

– «Іноземна мова. 5-9 класи» авт.: Редько В.Г. та ін.

– «Іноземна мова. 5-9 класи» авт.: Зимомря І.М. та ін.

– «Друга іноземна мова. 5-9 класи» авт.: Редько В.Г. та ін.

Розвиток наскрізних умінь, застосовуючи інтерактивні методи навчання, що стимулюють учнів до аналізу, порівняння, аргументації. Заохочення роботи в групах та парах, де учні вчаться співпрацювати, висловлювати і відстоювати свою думку, слухати інших

Реалізація комунікативного підходу, що є основою навчання іноземним мовам. Перенесення акценту з вивчення граматичних правил у відриві від контексту на їх застосування у мовленні. Створення на уроці ситуації для активної комунікації: діалоги, рольові ігри, дискусії, проєктні роботи. Заохочення учнів до висловлювання власних думок, а не просто відтворення завчених фраз

Формування соціокультурних компетенцій, використовуючи на уроках матеріали, що знайомлять учнів з культурою, історією та побутом носіїв мови. Послугування автентичними матеріалами (пісні, фільми, статті, відеоролики), обговорення свят, традицій, особливостей спілкування. Це робить навчання більш цікавим і значущим

Диференціювання та індивідуалізація навчання, під час підготовки завдань різного рівня складності. Надання додаткових матеріалів для учнів, які потребують поглибленого вивчення, або додаткову підтримку для тих, хто має труднощі. Створення умов, щоби кожен учень відчував успіх

До обраної МНП (5-8 класи), складіть навчальну програму, зазначаючи послідовність і орієнтовний час вивчення кожної із тем

Оцінюємо три групи результатів:

ГР 1. Сприймає усну інформацію та письмові тексти іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування

ГР 2. Взаємодіє з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу засобами іноземної мови

ГР 3. Надає інформацію, висловлює думки, почуття та ставлення іноземною мовою

Реалізуємо формувальне оцінювання, надаючи учням конструктивний зворотний зв'язок щодо їхніх досягнень та зон для зростання. Використовуємо різні форми оцінювання: самооцінка, взаємооцінка, спостереження, проєктні роботи, портфоліо. Це допомагає учням усвідомити свої сильні сторони та працювати над слабкими

Інтегруємо всі види мовленнєвої діяльності. Плануємо уроки так, щоб учні мали можливість практикувати всі чотири навички. Наприклад, після прослуховування тексту (*аудіювання*) обговоріть його (*говоріння*), напишіть короткий відгук (*письмо*) або знайдіть додаткову інформацію (*читання*).

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 5 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 5 кл.
ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 6 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 6 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКАРСІЯ (-Ї)	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
---	--	---

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(7 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА
ДЛЯ 7 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.**

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(8 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА
ДЛЯ 8 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСПЕРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – розвиток особистості учня через формування математичної компетентності у взаємозв'язку з іншими ключовими компетентностями для успішної освітньої та подальшої професійної діяльності впродовж життя, що передбачає засвоєння системи знань, удосконалення вміння розв'язувати математичні та практичні задачі; розвиток логічного мислення та психічних властивостей особистості; розуміння можливостей застосування математики в особистому та суспільному житті (ДСБСО).

МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ має одне з ключових значень для сучасного світу, оскільки формує вміння логічно мислити, аналізувати, приймати обґрунтовані рішення та вирішувати практичні завдання. Вона є основою для розвитку науки, техніки, економіки та цифрових технологій (НАПНУ).

ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО
СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 2020 року
ФОРМУЄМО:

11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
4 групи результатів

КІЛЬКІСТЬ ГОДИН НАВЧАЛЬНОГО
НАВАНТАЖЕННЯ на вивчення навчальних
предметів освітньої галузі регулюється
Типовою освітньою програмою для 5-9 класів у
редакції наказу МОНУ від 09.08.2024 № 1120
(мін. – 4 год./на тижд.)

Робимо акцент на РОЗВИТОК В
УЧНІВ ЗДАТНОСТІ
ЗАСТОСОВУВАТИ МАТЕМАТИЧНІ
ЗНАННЯ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ
РЕАЛЬНИХ ЖИТТЄВИХ ПРОБЛЕМ

Розвиваємо в учнів КРИТИЧНЕ, ЛОГІЧНЕ ТА
АНАЛІТИЧНЕ МИСЛЕННЯ (здатність
обґрунтовувати свої думки, аналізувати їх,
висувати гіпотези та доводити їх).
Заохочуйте учнів до дослідницької діяльності

ОЦІНЮЄМО ТРИ ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ:

ГР 1. Досліджує ситуації та створює
математичні моделі
ГР 2. Розв'язує математичні задачі
ГР 3. Інтерпретує та критично
аналізує результати

ДІАГНОСТУВАЛЬНІ РОБОТИ – для
виявлення навчальних втрат. Оперуючи
результатами, розробляємо план заходів
щодо їх подолання (наприклад, навчальні
програми, додаткові заняття тощо)

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ
ГРУНТУЄТЬСЯ НА ЧОТИРЬОХ
ПІДХОДАХ: діяльнісному,
компетентнісному, діяльнісному,
особистісно орієнтованому,
інтегрованому

ОБРАВШИ МНП, складаємо навчальну
програму, зазначаючи послідовність і
орієнтовний час вивчення кожної із тем,
визначені види навчальної діяльності (обрані
із МНП або запропоновані вчителем)

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА
ЗАСТОСУНКИ: графічні
калькулятори, програмне
забезпечення для візуалізації
даних, інтерактивні платформи,
онлайн-ресурси

Завдання вчителя – НАВЧИТИ УЧНІВ
МИСЛИТИ ТА УСПІШНО ЗАСТОСОВУВАТИ
МАТЕМАТИКУ В ЖИТТІ

МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС «МАТЕМАТИКА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Васильєва Д.В., Вашуленко О.П., Волошена В.В. Методика компетентнісно орієнтованого навчання математики в ліцеї на рівні стандарту : методичний посібник.[Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. 175 с. URL: <https://surl.it/cwgpzt>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/svvlm>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2022. 120 с. URL: <https://surl.li/exsevw>
5. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA. Частина 2 / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 75 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/PISA_math2-6-small.pdf
6. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/nppsxe>
7. Математична освітня галузь : 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / укл. Т.В. Светлова, за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗСОІППО, 2022. 64 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/401>
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ.: Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
9. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/tuiyqo>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
13. Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії : методичний посібник / Бурда М.І., Васильєва Д.В., Волошена В.В., Вашуленко О.П., Тарасенкова Н.А. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 161 с. URL: <https://surl.lu/lufsql>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МАТЕМАТИКА»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): методологія математики (математична термінологія і символіка; математичні твердження; аксіоми і теореми; методи доведення тверджень; індуктивні та дедуктивні міркування; формулювання, доведення та спростування гіпотез; метод математичного моделювання); числа і вирази (числові множини: натуральні, цілі, раціональні числа, ірраціональні числа, дії із ними та їх порівняння; дроби (десяткові і звичайні); відношення і відносні величини, відсотки, пропорції; вирази та їх перетворення); рівняння та системи рівнянь; геометрія і вимірювання геометричних величин (первинні геометричні об'єкти, найпростіші геометричні фігури, вимірювання відрізків та кутів). Також базові знання з алгебри та геометрії для 7 та 8 класів курсів «Математика» (ДСБСО).

АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ

Навчання математиці у 5 та 6 класах здійснюють за однією з семи модельних навчальних програм, що обрав учитель математики:

- МНП для 5-6 класів авт. М.Беденко та ін. (для 5 та 6 класів по 1 підручнику)
- МНП для 5-6 класів авт. М.Бурда та ін. (для 5 та 6 класів по 1 підручнику)
- МНП для 5-6 класів авт. М.Василишин та ін. (для 5 та 6 класів по 1 підручнику)
- МНП для 5-6 класів авт. О.Істер (для 5 та 6 класів по 1 підручнику)
- МНП для 5-6 класів авт. А.Мерзляк та ін. (для 5 та 6 класів по 2 підручника)
- МНП для 5-6 класів авт. С.Радченко та ін. (для 5 та 6 класів по 1 підручнику)
- МНП для 5-6 класів авт. С.Скворцова та ін. (для 5 класу – 2 підручника, для 6 класу – 1)

ЦИКЛ БАЗОВОГО ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ

У 7 та 8 класу вивчення математики може здійснюватися за однією з двох модельних навчальних програм, що обрав учитель математики:

- МНП для 7-9 класів авт. М.Василишин та ін. (для 7 та 8 класів по 1 підручнику)
- МНП для 7-9 класів (інтегрований курс) О.Істер (для 7 та 8 класів по 1 підручнику)

На циклі базового предметного навчання освітня галузь реалізується через окремі навчальні предмети (алгебра, геометрія) або інтегрований курс (математика)

Обравши МНП, учителю необхідно ретельно опрацювати пояснювальну записку до неї, зосередивши увагу на особливостях її вивчення (теми, змістові лінії, види навчальної діяльності тощо)

Кількість годин на вивчення навчальних предметів/інтегрованого курсу може обиратися в межах від мінімальної (4 год.) до максимальної (6 год.) і розподілятися між ними

У 5-6 кл. МНП учні продовжують вивчення змістових ліній «Лічба», «Числа. Дії з числами», «Вирази та рівняння», «Вимірювання величин», «Просторові відношення. Геометричні фігури», «Робота з даними» тощо. Алгебраїчна складова інтегрованого курсу для 7-9 класів розширює ці завдання, включаючи арифметику, елементи алгебри, функції, дані, статистику та ймовірність тощо

Рекомендовано розширити коло прикладних та сюжетних задач, приділяти увагу завданням на конструювання і моделювання, на розширене відтворення уявних або реальних ситуацій

Потрібно значну увагу приділяти практичним, дослідницьким та проектним роботам різного виду, розв'язуванню компетентнісних задач практичного змісту

Доцільно використовувати сучасні інтернет-ресурси та цифрові інструменти для організації спільної роботи, візуалізації математичних концепцій (напр., Desmos, Visnos Visual Number, Transum Mathematics, GeoGebra та інші)

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та Сумського ОІППО попередніх років (2023-2024 та 2024-2025 н.р.) є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МАТЕМАТИКА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП (5 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 5 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ОБРАНА МНП (6 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 6 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	--

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МАТЕМАТИКА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП (7 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ОБРАНА МНП (8 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	--

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «АЛГЕБРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/svvlm>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 120 с. URL: <https://surl.li/exsevw>
4. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA. Частина 2 / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 75 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/PISA_math2-6-small.pdf
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/nppsxe>
6. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання] / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/tuiyqo>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
11. Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії : методичний посібник / Бурда М.І., Васильєва Д.В., Волошена В.В., Вашуленко О.П., Тарасенкова Н.А. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 161 с. URL: <https://surl.lu/lufsql>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «АЛГЕБРА»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу) методологія математики (математична термінологія і символіка; математичні твердження; методи доведення тверджень; індуктивні та дедуктивні міркування; метод математичного моделювання); числа і вирази (числові множини: цілі, раціональні числа, ірраціональні числа, дії із ними та їх порівняння); дроби (десяткові і звичайні); відсотки; вирази та їх перетворення; рівняння і нерівності (рівняння та системи рівнянь; нерівності та системи нерівностей), функції (функціональні залежності; елементарні функції та їх властивості; числові послідовності; арифметична та геометрична прогресії); дані, статистика та ймовірність (дані, їх види, представлення та перетворення; статистичне дослідження та його основні етапи; числові характеристики вибірки; елементи комбінаторики; ймовірність випадкової події) (ДСБСО).

На циклі базового предметного навчання освітня галузь реалізується через окремі навчальні предмети (алгебра, геометрія) або інтегрований курс (математика)

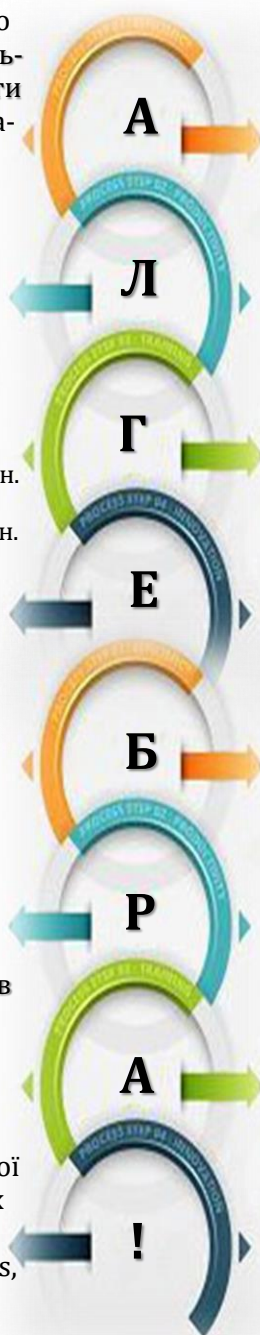
Навчання алгебри у 7 та 8 класах здійснюємо за однією з чотирьох модельних навчальних програм та підручником, що їй відповідає, які визначив учитель алгебри:

- МНП для 7-9 класів авт. М.Бурда та ін. (у 7 та 8 класах по 2 підручника)
- МНП для 7-9 класів авт. О.Істер (у 7 та 8 класах по 1 підручнику)
- МНП для 7-9 класів авт. А.Мерзляк та ін. (у 7 класі – 1 підручник, у 8 класі – 2)
- МНП для 7-9 класів авт. О.Біляніна та ін. (у 7 класі – 1 підручник, у 8 класі – 0).

Обравши МНП, учителю необхідно ретельно опрацювати пояснювальну записку до неї, зосередивши увагу на особливостях її вивчення (теми, змістові лінії, види навчальної діяльності тощо)

Вивчення алгебри має бути спрямованим як на засвоєння теоретичних знань, так і на розвиток умінь їх застосовувати в реальних життєвих ситуаціях

Використовуємо сучасні інтернет-ресурси та цифрові інструменти для організації спільної роботи, візуалізації математичних концепцій (напр., Desmos, Visnos Visual Number, Transum Mathematics, GeoGebra та інші)

Формуємо в учнів уявлення про математичне моделювання та різновиди моделей, що дозволяють описувати і вивчати процеси та явища реального світу. Розв'язуємо задачі компетентнісного змісту (напр., фінансові розрахунки, відсотки тощо)

Розвиваємо логічне та критичне мислення, просторову уяву, інтелектуальну активність, що сприяє розвитку доказового мислення. Використовуємо завдання, що потребують доведення і заохочують учнів до обґрунтування своїх розв'язків

Формуємо в учнів уміння виконувати тотожні перетворення цілих і дробових виразів, включаючи вирази зі степенями з цілим показником та ірраціональні вирази, оскільки це є базовим апаратом для подальшого вивчення алгебри та розв'язання рівнянь і нерівностей

Інтегруємо елементи комбінаторики, статистики та теорії ймовірності (де це можливо). Приділяємо увагу методам належної організації та проведення статистичних досліджень, представлення даних та обчисленню статистичних показників

ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «АЛГЕБРА»
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП (7 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
ОБРАНА МНП (8 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ			
НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-І) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ 	

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ГЕОМЕТРІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/svvlm>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2022. 120 с. URL: <https://surl.li/exsevw>
4. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA. Частина 2 / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Д.В. Васильєва [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 75 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/PISA_math2-6-small.pdf
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/nppsxe>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvv>
7. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/tuiyqo>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
11. Прикладна спрямованість навчання математики в гімназії : методичний посібник / Бурда М.І., Васильєва Д.В., Волошена В.В., Вашуленко О.П., Тарасенкова Н.А. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 161 с. URL: <https://surl.lu/lufsql>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОМЕТРІЯ»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): методологія математики (математична термінологія і символіка; математичні твердження; аксіоми і теореми; методи доведення тверджень; індуктивні та дедуктивні міркування; формулювання, доведення та спростування гіпотез; метод математичного моделювання); геометрія і вимірювання геометричних величин: первинні геометричні об'єкти (фігури та відношення); аксіоми планіметрії; найпростіші геометричні фігури; трикутники, багатокутники; основні геометричні форми: лінії, поверхні, тіла; коло і круг; многогранники і тіла обертання: призма, піраміда, циліндр, конус, куля; геометричні перетворення (рухи, перетворення подібності); рівність та подібність фігур; вимірювання відрізків та кутів; площа плоскої геометричної фігури; об'єм та площа поверхні тіла; вимірювання та обчислення площ і об'ємів фігур; координати і вектори (система координат, прямокутна декартова система координат; лінії в прямокутній декартовій системі координат на площині; скалярні та векторні величини; координати вектора; відношення векторних величин; операції над векторами) (ДСБСО).

На циклі базового предметного навчання освітня галузь реалізується через окремі навчальні предмети (алгебра, геометрія) або інтегрований курс (математика)

Навчання геометрії у 7 та 8 класах

здійснюємо за однією із шести модельних навчальних програм та підручником, що їй відповідає, які визначив учитель геометрії:

- МНП для 7-9 класів авт. М.Бурда та ін. (у 7 класі – 2 підручника, у 8 класі – 1)
- МНП для 7-9 класів авт. О.Істер (у 7 та 8 класах по 1 підручнику)
- МНП для 7-9 класів авт. А.Мерзляк та ін. (у 7 та 8 класах по 1 підручнику)
- МНП для 7-9 класів авт. С.Панченко (у 7 класі – 1 підручник, у 8 класі – 0)
- МНП для 7-9 класів авт. Л.Генденштейн та ін. (у 7 класі – 1 підручник, у 8 класі – 0)
- МНП для 7-9 класів авт. О.Білянina та ін. (у 7 класі – 0 підручників, у 8 класі – 0)

Обравши МНП, учителю необхідно ретельно опрацювати пояснювальну записку до неї, зосередивши увагу на особливостях її вивчення (теми, змістові лінії, види навчальної діяльності тощо)

Використовуємо сучасні інтернет-ресурси та цифрові інструменти для організації спільної роботи, побудови та візуалізації геометричних фігур (напр., Desmos, Visnos Visual Number, Transum Mathematics, GeoGebra та інші) тощо

Вивчення геометрії спрямовано як на засвоєння теоретичних знань, так і на розвиток умінь їх застосовувати в реальних життєвих ситуаціях (напр., архітектура, дизайн, техніка тощо)

Залучаємо учнів до аналізу геометричних задач; синтезу нових знань на основі наявних; порівняння різних підходів до розв'язання; узагальнення висновків та класифікації геометричних об'єктів. Стимулюємо їх до самостійного доведення тверджень, пошуку помилок у власних та чужих міркуваннях, формулювання та обґрунтування власних висновків

Формуємо просторове уявлення та розвиваємо вміння аналізувати геометричні об'єкти, розв'язувати практичні задачі, використовувати геометрію для моделювання простору

Упроваджуємо проектну діяльність: створення моделей, макетів, схем тощо

Реалізуємо міжгалузеву та міжпредметну інтеграцію (напр., з фізикою (оптика, механіка), інформатикою (графіка, моделювання), технологіями (конструювання, дизайн), мистецтвом (перспектива, симетрія та іншими

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОМЕТРІЯ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП (7 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ОБРАНА МНП (8 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	--

ПРИРОДНИЧА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – формування особистості учня, який знає та розуміє основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями її дослідження, виявляє допитливість, на основі здобутих знань і пізнавального досвіду усвідомлює цілісність природничо-наукової картини світу, здатен оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє з навколишнім природним середовищем (ДСБСО).

Науковий світогляд і цілісна природничо-наукова картина світу: навколишнє середовище як джерело речовин, енергії та інформації; рівні організації живої і неживої природи; взаємодія і взаємозв'язки в природі; взаємозв'язки людини з природою, екологічний баланс; відновлювані та невідновлювані природні ресурси; новітні технології, процеси, пристрої і матеріали; концепція сталого розвитку суспільства; значення науки і техніки для сталого розвитку (ДСБСО).

Створюємо підтримуючу та позитивну освітню атмосферу. Сприяємо формуванню довіри, співпраці та взаємоповаги в класі, де кожен учень почувається комфортно, може вільно висловлювати свої ідеї та не боятися робити помилки!

**ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО
СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 2020 року
ФОРМУЄМО:**

*11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
4 групи результатів*

**РЕАЛІЗУЄМО ПРОЦЕС НАВЧАННЯ
ЗА ДОПОМОГОЮ ЧОТИРЬОХ
ПІДХОДІВ:**

*діяльнісного, компетентнісного,
особистісно орієнтованого та
інтегрованого*

**ПРІОРИТЕТНИМИ ПІД ЧАС
НАВЧАННЯ Є:**

*активні та інтерактивні методи
навчання; суб'єкт – суб'єктні
відносини між учителем та учнями;
цифровізація та діджиталізація
освіти*

**ПРОВІДНИМ ВИДОМ ДІЯЛЬНОСТІ
Є ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА:**

*визначення проблеми дослідження,
визначення його мети і завдання,
формулювання гіпотези, планування і
проведення дослідження, аналіз результа-
тів, формулювання висновків, презентування
результатів, здійснення самоаналізу*

**РОЗВИВАЄМО КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ
ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ:**

*аналіз інформації з різних джерел,
формування умінь розрізняти
факти та судження, формулювати
власну позицію та обґрунтовувати її*

**ОЦІНЮЄМО ТРИ ГРУПИ
РЕЗУЛЬТАТІВ:**

*ГР 1. Проводить дослідження природи
ГР 2. Здійснює пошук та опрацьовує
інформацію
ГР 3. Усвідомлює закономірності
природи*

*Діагностувальні роботи – для виявлення
навчальних втрат. На основі їх аналізу,
розробляємо заходи щодо їх подолання
(наприклад, навчальні програми, додаткові
заняття, інтеграція змісту навчального
предмету тощо)*

ПРИРОДНИЧА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ ПРИРОДНИЧА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті: методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2024. 53 с. URL: <https://surli.cc/wpddxt>
2. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.cc/tvqkhh>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році: лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2025 № 1.1/15776-24. URL: <https://surli.cc/nrxlet>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/cvtzug> <https://surl.li/gqdnv>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Природнича освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи / уклад. А.В. Метейко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 88 с. URL: <http://irsoippo.edu.ua/handle/123456789/393>
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання] / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
9. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lu/bjntlf>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://irsoippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.lu/pfknqu>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Метою інтегрованих курсів природничої освітньої галузі є формування у школярів цілісного, системного бачення навколишнього світу та природничо-наукової картини світу. Це досягається за допомогою: поєднання знань з різних природних дисциплін (біології, географії, фізики, астрономії, хімії); розвитку критичного та аналітичного мислення, що формується під час аналізу, порівняння, встановлення причинно-наслідкових зв'язків; формування наукового світогляду; практичного застосування знань тощо.

Інтегровані курси спрямовані на те, щоб учні не просто запам'ятовували факти з різних природничих предметів, а формували комплексне розуміння природи, розвивали навички дослідження та аналізу, необхідні для успішної взаємодії з навколишнім середовищем (МНП).

Інтегрований курс природничої освітньої галузі у 5-6 класах вивчається за однією із модельних навчальних програм:

«Пізнаємо природу», «Довкілля», «Природничі науки» тощо, що має гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

У 5 кл. – мін. 1,5 год./тижд., у 6 кл. – мін. 1 год./на тижд.

Авторськими колективами розроблено:

– «Пізнаємо природу»:

МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. Коршевнік Т.В.
МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. кол. Біда Д.Д. та ін.
МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. кол. Шаламов Р.В. та ін.
МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. Бобкова О.С.

– «Природничі науки»:

МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. кол. Білик Ж.І. та ін.

– «Довкілля»:

МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. Григорович О.В.

У 7-8 класах може бути обрано

інтегрований курс «Природничі науки» (у 7 кл. – мін. 7 год./тижд., у 8 кл. – мін. 8 год./тижд.) або окремі навчальні предмети –

біологія, географія, фізика, хімія.

Вивчення окремих навчальних предметів також може бути доповнене інтегрованим курсом «Природничі науки» (7-8 кл. – мін. по 2 год./тижд.)

Одним авторським колективом (Мандренко Ю.І., Довгань Г.Д., Сардига М.В., Омелянчук Ю.О., Боднар О.В., Ментух С.І.) розроблено МНП «Природничі науки. 7-9 класи» для ЗЗСО

Одне з головних завдань учителя – навчити дітей вчитися, мислити, досліджувати, бути відповідальними громадянами, які розуміють і цінують світ природи

Постійно демонструємо практичне значення природничих знань. Розглядаємо приклади із повсякденного життя, місцевого довкілля, сучасних наукових досягнень та екологічних проблем

Заохочуємо учнів працювати з різними джерелами інформації: підручниками, науково-популярною літературою, інтернет-ресурсами (перевірені джерела), документальними фільмами. Навчаємо дітей аналізувати та критично оцінювати інформацію

Ознайомлюємо учнів із актуальними розробками в галузі природничих наук (для розуміння напрямів розвитку науки) тощо

Надаємо пріоритет методам, що залучають учнів до активної діяльності: дослідницьких робіт (досліджень, спостережень, вимірювань, моделювань тощо), проєктної діяльності, дискусій, дебатів, мозкового штурму, ігрових форм тощо

Застосовуємо цифрові інструменти для візуалізації навчального матеріалу (Pi-stacja, mozaBook тощо) моделювання процесів (наприклад, PhET, Interactive Simulations, Labster, Go-Lab, тощо), створення презентацій та відеоматеріалів тощо

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (5 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ-
НИКА ДЛЯ 5 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 5 кл.**

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (6 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ-
НИКА ДЛЯ 6 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 6 кл.**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
--	---	---

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (7 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ-
НИКА ДЛЯ 7 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.

ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ-
НИКА ДЛЯ 8 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА(-НІ)
ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «БІОЛОГІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Біологічні дослідження на уроках біології та екології : навчально-методичний посібник / упор. М.В. Кісільова, Л.Л. Дяченко, Є.С. Котькало, Н.О. Михайлова, Н.О. Пальоха, Н.М. Токар, І.О. Токарева, Н.В. Шилова, В.В. Яловенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2024. 168 с. URL: <https://surl.li/urofom>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/txnwwa>
3. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації / за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 200 с. URL: <http://surl.li/uafmk>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.li/vcsexs>
6. Компетентнісний підхід до навчання учнів на уроках біології та екології відповідно до вимог Нової української школи: методичні рекомендації / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми: НВВ КЗ СОІППО, 2021. 62 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/357>
7. Коршевнік Т., Задорожний К. Формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії у навчанні біології : методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 190 с. URL: <https://surl.li/fzmaxu>
8. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/mgxokl>
9. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
10. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvz>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/jcrmax>
13. Природнича освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи / уклад. А.В. Метейко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 88 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/393>
14. Український біологічний сайт. URL: <https://surl.li/bitxdr>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ»

Базові знання біологічного складника ПРО-галузі (сформовані на кінець 9 класу): біологія як наука; роль біології в житті людини; сучасні напрями біологічних досліджень; система органічного світу; основні систематичні категорії, їх підпорядкованість; різноманіття організмів та еволюція живої природи; результати еволюції: пристосування організмів до середовища існування, поширення на планеті Земля; ознаки організмів, їх прояв у рослин, тварин, грибів, бактерій: клітинна будова, особливості хімічного складу, обмін речовин та перетворення енергії, ріст, розвиток, розмноження, рух, подразливість, спадковість та мінливість; людина та її здоров'я; взаємозв'язки організмів і навколишнього середовища; екологічні фактори, їх вплив на організми; екосистемна організація живої природи: різноманітність екосистем, особливості структури і колообігу речовин та перетворення енергії (ДСБСО).

Для реалізації МНП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗНЗ з українською мовою навчання

Пізнання різноманіття живого світу у 7 класі здійснюємо через призму систематики та еволюції, робимо акцент на вивчення основ класифікації організмів, їхніх ключових ознак, пристосувань до середовища існування

Формуємо екологічну свідомість, що має супроводжуватися встановленням взаємозв'язку між живими організмами із середовищем їхнього існування (наприклад, у 7 класі – пристосування тварин і рослин, у 8 класі – вплив довкілля на організм людини та роль людини в екосистемі тощо)

Ознайомлюємо учнів із актуальними розробками в галузі біології, такими як вакцинація, донорство (для розуміння напрямків розвитку науки) тощо

Реалізуємо інтеграцію змісту із анатомії та фізіології людини з елементами домедичної допомоги (наприклад, при пораненнях, кровотечах, опіках, переломах, непритомності тощо) та правилами безпечної поведінки

Формуємо вміння ставити запитання біологічного змісту, шукати на них відповіді, перевіряти достовірність біологічної інформації, особливо тієї, що стосується здоров'я та навколишнього середовища

Навчання біології у 7 та 8 класах здійснюємо за однією з трьох модельних навчальних програм, що обрав учитель біології:

- МНП для 7-9 класів авт. В.Соболь
- МНП для 7-9 класів авт. П.Балан та ін.
- МНП для 7-9 класів авт. А. Самойлов та ін.

Ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до обраної МНП

Відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів ЗЗСО (наказ МОН України від 09.08.2024 № 1120) мінімальне навчальне навантаження для вивчення біології у 7 та 8 класах становить по 2 год./тижд.

У 8 класі здійснюємо системне вивчення анатомії, фізіології та гігієни людини через взаємозв'язок між будовою органів, систем органів та їхніми функціями, а також впливу способу життя на здоров'я людини

Демонструємо зв'язок біології з повсякденним життям та здоров'ям людини, робимо постійний акцент на практичному значенні біологічних знань (наприклад, чому важливо знати про мікроорганізми, як доглядати за рослинами/тваринами, як підтримувати здоровий спосіб життя, запобігти хворобам тощо) за допомогою компетентнісних завдань

Використовуємо біологічні моделі та ілюстративний матеріал: муляжі, гербарії, колекції, інтерактивні схеми, відеоматеріали (напр., Khan Academy, Pi-stacja, BИШО та ін.) тощо для наочного пояснення будови складних біологічних об'єктів і біологічних процесів

Акцент – на вивчення біорізноманіття України та рідного краю. Включення до уроків матеріалу про місцеві види рослин і тварин, рідкісні та зникаючі види, Червону книгу України, заповідні території, що сприятиме формуванню патріотизму та відповідального ставлення до природи свого регіону

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ- НИКА ДЛЯ 7 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧ- НИКА ДЛЯ 8 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-І)	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ГЕОГРАФІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/lxmeyo>
2. Географія Сумської області: природа, населення, господарство: навчальний посібник / А.О. Корнус, І.В. Удовиченко, Г.Г. Леонтьєва та ін. Суми: ФОП Цьома С.П., 2010. 184 с.
3. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.cc/tvqkhh>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.lt/vcsexs>
6. Компетентнісні завдання. Географія / І.В. Удовиченко. Київ : Видавничий дім «Перше вересня», 2018. 184 с.
7. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/srexzg>
8. Природнича освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи / уклад. А.В. Метейко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 88 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/393>
9. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvv>
10. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання] / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/olyqad>
13. Сумська область: Географічний атлас та контурні карти: Моя мала Батьківщина (навчальний комплекс) / за ред. І.В. Удовиченко. Київ: Картографія, 2006. 32 с.
14. Топузов О.М. Загальна методика навчання географії: Підручник / Топузов О.М., Самойленко В.М., Вішнікіна Л.П. Київ : ДНВП «Картографія», 2012. 512 с.
15. Унікальні сторінки географії. Визначні географічні відкриття» посібник для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти / авт. Гільберг Т.Г., Лис Ю.В., Совенко В.В. [Електронний ресурс]. URL: <https://surl.li/aqtklc>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОГРАФІЯ»

Базові знання географічного складника ПРО-галузі (сформовані на кінець 9 класу): географія як наука; роль географічної освіти у життєдіяльності людини; Земля на географічній карті; географічні інформаційні системи; Земля як геосистема, рівні геосистем; географічні наслідки параметрів і рухів Землі; географічна оболонка; антропосфера; взаємозв'язок процесів у літосфері, гідросфері, атмосфері, біосфері, антропосфері; природні комплекси; ресурсний потенціал оболонок Землі, сучасні аспекти його використання; глобальні проблеми людства (ДСБСО).

Для реалізації МНП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО з українською мовою навчання

За необхідності, послуговуємося наказом МОНУ від 16.05.2024 № 701 «Про затвердження Рекомендацій щодо використання модифікованих програм з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти»

Формування картографічної компетентності має розвиватися послідовно від 6-го до 8-го класу. Учні мають уміти вільно орієнтуватися на картах різного масштабу та тематики, розуміти умовні знаки, визначати географічні координати, відстані та напрямки тощо

Наскрізною ідеєю, що проходить через усі теми є взаємозв'язок «людина – природа»: починаючи із впливу природних умов та життя людини у 6 класі, переходячи до глобальних екологічних проблем у 7 класі, і закінчуючи природокористуванням та екологічними викликами України у 8 класі

Використовуємо місцевий/регіональний компонент під час вивчення навчального матеріалу. Наводимо приклади з рідного краю (області, населеного пункту): форми рельєфу, водні об'єкти, екологічні проблеми тощо. Це робить географію зрозумілою та особисто значущою

Формуємо в учнів ціннісне ставлення до природи та суспільства, виховання любові до Батьківщини, поваги до природних багатств, культурного різноманіття народів світу, толерантності та активної громадянської позиції

Навчання географії у 6, 7 та 8 класах здійснюємо за однією з двох модельних навчальних програм, що обрав учитель географії:

- МНП для 6-9 класів авт. С. Запотоцький та ін.
- МНП для 6-9 класів авт. С. Кобернік та ін.

Ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до обраної МНП

Відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів ЗЗСО (наказ МОНУ від 09.08.2024 № 1120) мінімальне навчальне навантаження для вивчення географії у 6 класі – 1 год./тижд., у 7 та 8 класах – по 2 год./тижд.

Розвиваємо в учнів просторове мислення, що супроводжується не прося запам'ятовуванням фактів, а й розумінням розміщення об'єктів та явищ, їх взаємозв'язками та закономірностями на поверхні Землі. Використовуємо 3D-моделі, віртуальні екскурсії, аналіз супутникових знімків для візуалізації навчального матеріалу

Навчаємо учнів працювати з різними джерелами географічної інформації (карти, статистичні дані, інтернет-ресурси, відеофрагменти, відео-візуалізації, мультимедійні презентації тощо). Заохочуємо до проведення міні-досліджень, аналізу даних, підготовки проєктів. Це розвиває самостійність та критичне мислення

Сучасна географія – це вивчення глобальних проблем людства (зміна клімату, демографічні проблеми, нестача ресурсів тощо). Обговорюємо ці питання під час уроків, підкреслюємо важливість сталого розвитку та роль кожного у збереженні планети

Заохочуємо учнів не просто констатувати факти, а й розуміти, чому щось відбувається, встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки: чому певний клімат, чому саме тут розташоване це родовище, чому відбувається міграція тощо. Це розвиває логічне мислення та більш ґрунтовне розуміння географічних процесів.

**НАМАГАЄМОСЯ ЗАВЖДИ АКЦЕНТУВАТИ УВАГУ
НА РОЛІ ЛЮДИНИ У ФОРМУВАННІ ГЕОГРАФІЧНОГО
ПРОСТОРУ ТА ЇЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЦЕ**

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОГРАФІЯ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МОДЕЛЬ-
НА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (6 клас)**

**ОБРАНИЙ
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕК-
ТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 6 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 6 кл.**

**ОБРАНА МОДЕЛЬ-
НА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (7 клас)**

**ОБРАНИЙ
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕК-
ТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.**

**ОБРАНА МОДЕЛЬ-
НА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)**

**ОБРАНИЙ
АВТОРСЬКИЙ КОЛЕК-
ТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА(-НІ)
ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)**

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ФІЗИКА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті: методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2024. 53 с. URL: <https://surli.cc/wpddxt>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.lu/tmmaog>
3. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.cc/tvqkhh>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124с. URL: <https://surl.lt/vcsexs>
6. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surli.cc/iwnpgq>
7. Медіаграмотність на заняттях з фізики. Навчальне видання. / за ред. О.В. Волошенюк, А.М. Григор'єва. Київ: Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. 53 с.
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ.: Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
9. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lt/trnnyf>
12. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
13. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surli.lu/pfknqu>
14. Ситуативні задачі з фізики як засіб формування ключових компетентностей учнів закладів загальної середньої освіти: збірник методичних матеріалів / З.Г. Гопко та ін.; за заг. ред. Карпуші В.М. Суми: НВВ СОІППО, 2020, 88 с.
15. Фізичні явища навколо нас : посі. Серії «Шкільна бібліотека» для 7 кл закл. загал. серед. освіти / Н.Б. Годована, Т.А. Кравець. Харків : вид-во «Ранок», 2020. 128 с. URL: <https://surli.lu/sfwcu>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИКА»

Базові знання фізичного складника ПРО-галузі (сформовані на кінець 9 класу): фізика як наука; фізика і техніка; фізичні основи сучасних технологій і виробництва; фізика в побуті; речовина і поле; будова речовини; властивості речовин у різних агрегатних станах; рух, види руху; основні параметри руху; коливання і хвилі; звук; світло; оптичні явища; взаємодія тіл; сила, види сил; енергія; тепловий рух; види теплообміну; фазові перетворення; електричний струм; електромагнітна взаємодія; основні фізичні закони, що визначають перебіг механічних, теплових, світлових, електричних, магнітних і ядерних явищ; закони збереження (ДСБСО).

Базові знання астрономічного складника ПРО-галузі: астрономія як наука; будова і розвиток Всесвіту, галактики, зорі, сонячна система, Земля і Місяць, рух небесних тіл, значення астрономії в житті людини (ДСБСО).

Для реалізації МНП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗНЗ з українською мовою навчання

Демонструємо практичне значення фізичних знань. Пояснюємо, як закони фізики проявляються у повсякденному житті, технологіях, довкіллі. Наводимо приклади з побутових приладів, транспорту, спорту, природних явищ тощо

Акцентуємо увагу на правильність обчислень, перетворення одиниць вимірювання, вміння працювати з формулами, будувати та інтерпретувати графіки, графічну інформацію тощо. Це допоможе не лише розв'язувати задачі, а й краще розуміти фізичні залежності

Під час проведення будь-яких експериментальних робіт неухильно дотримуємося правил безпеки. Навчаємо учнів безпечному поводженню з обладнанням, електричними приладами, джерелами тепла тощо. Формуємо у них відповідальне ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих

Показуємо учням, що фізичні закони є універсальними, а явища взаємопов'язаними. Розвиваємо у них раціональне, критичне ставлення до інформації та розуміння методів наукового пізнання

Використовуємо фізичні знання для формування в учнів екологічної свідомості та відповідальності. Обговорюємо вплив фізичних процесів та технологій на довкілля, проблеми енергозбереження, альтернативні джерела енергії. Це сприятиме вихованню відповідального громадянина

Навчання фізиці у 7 та 8 класах здійснюють за однією з трьох модельних навчальних програм, що обрав учитель фізики:

- МНП для 7-9 класів авт. З. Максимович та ін.
- МНП для 7-9 класів авт. Б. Кремінський та ін.
- МНП для 7-9 класів авт. М. Головка та ін.

Ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до обраної МНП

Відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів ЗЗСО (наказ МОНУ від 09.08.2024 № 1120) мінімальне навчальне навантаження для вивчення фізики у 7 та 8 класах становить по 2 год./тижд.

Заохочуємо учнів до активної експериментальної діяльності (лабораторні роботи, практичні завдання, дослідження). За необхідності/доцільності – пропонуємо учням домашній експеримент

За умови відсутності доступу до лабораторного обладнання, використовуємо віртуальні лабораторії та онлайн-симулятори (наприклад, PhET, Interactive Simulations, Labster, Go-Lab тощо). Вони дозволяють учням проводити «досліди», змінювати параметри, спостерігати за результатами та формувати висновки, моделюючи реальні фізичні процеси

Стимулюємо учнів аналізувати інформацію, ставити запитання «чому?» і «як?», шукати причинно-наслідкові зв'язки. Замість шаблонного розв'язання задач з фізики, пропонуємо проблемні ситуації, що вимагають творчого підходу та застосування набутих знань для пошуку нестандартних рішень

Пропонуємо учням безпечні та прості домашні експерименти, що можна виконати з використанням доступних матеріалів (вода, пляшки, нитки, монетки, лінійки, свічки, батарейки тощо). Це підтримує дослідницький інтерес, розвиває навички спостереження та допомагає «відчути» фізичні явища, навіть перебуваючи вдома. Фіксуємо результати (відео, фото, описи)

ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИКА»
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП (7 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл. _____ _____ _____ _____ _____
ОБРАНА МНП (8 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл. _____ _____ _____ _____ _____

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ _____ _____ _____ _____ _____	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї) _____ _____ _____ _____ _____	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ _____ _____ _____ _____ _____
--	---	--

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ХІМІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Величко Л., Крамаренко І., Лашевська Г., Вороненко Т. Формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії у навчанні хімії: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2025. 134 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745186/1/Posibnyk-NAPN_01-1-1.pdf
2. Величко Л. Методичні рекомендації щодо навчання хімії учнів гімназії відповідно до концепції Нової української школи / [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 18 с. URL: <https://surl.li/wdbrmh>
3. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/yiirhw>
4. Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації / за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2021. 200 с. URL: <http://surl.li/uafmk>
5. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
6. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.lt/vcsexs>
7. Інноваційна розробка вчителя як засіб професійного зростання : інформаційно-методичний збірник / уклад.: І.В. Удовиченко, О.П. Сердюк, А.В. Метейко, О.В. Третьякова. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 44 с.
8. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/baczbn>
9. Природнича освітня галузь : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) нової української школи / уклад. А.В. Метейко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 88 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/393>
10. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpio>
11. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
13. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/trnnyf>
14. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ХІМІЯ»

Базові знання хімічного складника ПРО-галузі (сформовані на кінець 9 класу): хімія як наука; хімія у побуті; хімія і довкілля; правила безпеки під час роботи з речовинами; хімічний елемент; атом, його будова; періодичний закон Д. Менделєєва і періодична система хімічних елементів; хімічні елементи в природі, їх колообіг; металічні і неметалічні елементи; речовина; прості і складні речовини; систематична номенклатура в хімії; хімічні формули; хімічний зв'язок; речовини атомної, молекулярної, іонної будови; основні класи неорганічних сполук; органічні сполуки; хімічні властивості речовин; дисперсні системи; розчини; електролітична дисоціація; хімічні реакції; класифікації хімічних реакцій за різними ознаками; вплив різних чинників на перебіг хімічних реакцій; хімічні рівняння; закони хімії: закон збереження маси речовин, закон об'ємних відношень газів, закон Авогадро (ДСБСО).

Для реалізації МНП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО з українською мовою навчання

Формуємо в учнів «хімічну мову», хімічний понятійний апарат, повагу і розуміння значущості хімічних знань та умінь для життя і можливого професійного розвитку (на перспективу). Ознайомлюємо учнів із сучасними науковими відкриттями та актуальними методами наукових досліджень

Організовуємо практико-орієнтоване навчання. Учні мають вивчати теорію і обов'язково застосовувати знання на практиці, проводити дослідження (реальні експерименти, віртуальні симуляції, домашні спостереження тощо)

Демонструємо учням, як хімія пов'язана з їхнім життям, побутом, природою та іншими науками. Застосовуємо компетентісно орієнтовані завдання, з метою підвищення мотивації учнів до вивчення хімії та формування в них розуміння цілісної картини світу

Постійно наголошуємо на важливості дотримання правил безпеки життєдіяльності (БЖД) під час виконання хімічного експерименту, а також формуємо відповідальне ставлення до хімічних речовин та їх використання. Навчаємо учнів правилам безпечного поводження у разі контакту з отруйними хімічними речовинами (газами, рідинами, твердими речовинами)

Наповнюємо зміст навчального контенту українознавчим спрямуванням: українські учені у хімічній галузі; наукові інститути, що працюють у напрямі розвитку хімічної науки; наукові відкриття у галузі хімічної науки тощо

Навчання хімії у 7 та 8 класах здійснюємо за однією з двох модельних навчальних програм, що обрав учитель хімії:

- МНП для 7-9 класів авт. О. Григорович
- МНП для 7-9 класів авт. Г. Лашевська

Ретельно опрацюємо пояснювальну записку до обраної МНП

Відповідно до типової освітньої програми для 5-9 класів ЗЗСО (наказ МОНУ від 09.08.2024 № 1120) мінімальне навчальне навантаження для вивчення хімії у 7 класах становить 1 год./тижд., у 8 класах – 2 год./тижд.

На основі обраної модельної навчальної програми складаємо навчальну програму, у якій зазначаємо послідовність й орієнтовний час вивчення навчальних тем. На основі навчальної програми складаємо КТП

Пропонуємо учням види діяльності, що сприяють розвитку критичного мислення та навиків розв'язання проблем: аналіз інформації хімічного змісту, обговорення дискусійних питань хімічного змісту, пошук нестандартних рішень тощо

Готуючись до уроків, урахуємо індивідуальні особливості учнів, їх стилі, потреби та темпи навчання. Пропонуємо завдання різного рівня складності та додаткову підтримку. Залучаємо учнів до дискусій, групової роботи, навчальних ігор, квестів, вікторин тощо, використовуючи (за необхідності) цифрові інструменти

Ознайомлюємо учнів /розробляємо з учнями критерії оцінювання. Постійно надаємо зворотний зв'язок щодо їхнього прогресу, допомагаємо виявляти та виправляти помилки. Використовуємо як формувальне, так і підсумкове оцінювання

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ХІМІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

The checklist is organized into three main sections. The first two sections are for grades 7 and 8, each with three boxes for curriculum, textbooks, and additional didactic materials. The third section is for digital resources, with a central box connected to three sub-boxes: learning platforms, virtual labs, and online instruments/resources. Each box contains a title and several horizontal lines for notes.

7 КЛАС

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.

8 КЛАС

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ

СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – розвиток особистості учня, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту (ДСБСО).

Створюємо підтримуючу та позитивну освітню атмосферу. Сприяємо формуванню довіри, співпраці та взаємоповаги в класі, де кожен учень почувається комфортно, може вільно висловлювати свої ідеї та не боятися робити помилки!

**ВІДПОВІДНО ДО
ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
2020 року ФОРМУЄМО:**
11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
4 групи результатів

**РЕАЛІЗУЄМО ПРОЦЕС
НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ
ЧОТИРЬОХ ПІДХОДІВ:**
діяльнісного, компетентнісного,
особистісно орієнтованого та
інтегрованого

**ОСВІТНЮ ГАЛУЗЬ
РЕАЛІЗУЄМО ЧЕРЕЗ:**
обов'язковий інтегрований курс
(наприклад, «Здоров'я, безпека та
добробут») у 5-6 і 7-9 класах
та навчальний предмет
«Підприємництво і фінансова
грамотність» у 8-9 класах

**ПРІОРИТЕТНИМИ ПІД ЧАС
НАВЧАННЯ Є:**
активні та інтерактивні методи
навчання; суб'єкт – суб'єктні
відносини між учасниками
освітнього процесу; цифровізація
та діджиталізація освіти

**ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС
МОЖЕ БУТИ ДОПОВНЕНИЙ
ОДНИМ ІЗ КУРСІВ СОЦІАЛЬНОГО,
ЕМОЦІЙНОГО ТА ЕТИЧНОГО
СПРЯМУВАННЯ** за рахунок годин
навчального навантаження для
перерозподілу між освітніми
компонентами як вибіркові
освітні компоненти

**ОЦІНЮЄМО
ТРИ ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ:**
ГР 1. Безпека. Уникання загроз для життя
власного та інших осіб, прийняття рішень з
користю для власної та громадської безпеки.
ГР 2. Здоров'я. Турбота про особисте здоров'я.
Аргументований вибір здорового способу
життя.
ГР 3. Добробут. Підприємливість та
етична поведінка для поліпшен-
ня добробуту

**ФОРМУЄМО У ЗДОБУВАЧІВ
ОСВІТИ КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ** – уміння
працювати з різними джерелами інформації
та формулювати обґрунтовані
запитання до них

СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНИЙ КУРС СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Абетка з безпеки школяра середньої школи. URL: <https://surl.li/krudvs>
2. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.cc/tvqkhh>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Інструкції для дітей як діяти у надзвичайних ситуаціях: постери для дитячих закладів. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/emergency-actions-posters>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/baczbn>
6. Матеріали для використання в роботі під час воєнних дій. URL: <https://surl.cc/ijaiwx>
7. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnvv>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lt/trnnyf>
10. Портал привентивної освіти. URL: <http://surl.li/sjnoz>
11. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 82 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/398>
12. Український проект «Якість освіти». URL: <https://yakistosviti.com.ua/>
13. Як розповідати школярам про мінну безпеку: посібник для освітян. URL: <https://surl.lu/nirdmz>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу) об'єднано у три складники:

безпека: цінність життя; безпека особистості; національна безпека; глобальна безпека; безпека і небезпека; загрози для безпеки; види небезпек (природна, техногенна, соціальна); ризики, рівні ризиків; причини і наслідки небезпечних ситуацій; безпека життєдіяльності; безпечна поведінка в закладі освіти, побуті, на дорозі, на природі; безпечний простір (екологічний, фізичний, психологічний та інформаційний); безпека в цифровому середовищі; безпечне дозвілля; безпечне спілкування; алгоритми дій у небезпечних ситуаціях різного походження; допомога в разі небезпеки;

здоров'я: індивідуальне, групове і громадське здоров'я; чинники впливу на стан здоров'я; хвороба; інфекційні і неінфекційні хвороби; поширення захворювань; епідемії та пандемії; допомога в разі погіршення стану здоров'я; домедична допомога; захист здоров'я (профілактика, вакцинація, карантин тощо); складники здоров'я; фізичне здоров'я і фізичний розвиток; вікові зміни організму як ознака дорослішання; репродуктивне і сексуальне здоров'я; інфекції, що передаються статевим шляхом; культура і сексуальність; психічне та емоційне здоров'я; розвиток особистості, її психічних процесів; емоційний інтелект; особливості поведінки та її наслідки; ефективне спілкування; самоконтроль; булінг і протидія його проявам; критичне ставлення до інформації; соціальне здоров'я; соціальні детермінанти здоров'я; сім'я; батьківство; наслідки соціальних впливів на здоров'я, безпеку і добробут; соціально небезпечні хвороби та їх профілактика; духовне здоров'я; складники духовного здоров'я; моральні та етичні цінності; життєва самоідентифікація; сенс життя; ідеали і світогляд; взаємозв'язок складників здоров'я; цілісність здоров'я; культура здоров'я;

добробут: суспільний і особистий добробут; складники добробуту; якість життя і спосіб життя; рівень і умови життя; уміння вчитися; навчальний прогрес; способи засвоєння навчальної інформації; допоміжні засоби навчання; раціональна організація навчання і відпочинку; можливості та ідеї...; гуманність; чуйність; допомога іншим особам; підтримка осіб з особливими потребами; прийняття відмінностей між людьми; толерантне ставлення до поглядів і переконань, інтересів та потреб інших осіб; повага до ідей інших осіб; повага до живих істот; співчуття; протидія жорстокому поводженню з тваринами; спонсорство; меценатство; волонтерство; волонтерський рух в Україні (ДСБСО).

МНП інтегрованих курсів СЗО

Навчання інтегрованому курсу у 5-6 класах може відбуватися за однією з шести МНП (мін. по 1 год./тижд.), а у 7-8 класах – за однією з чотирьох (7 кл. – мін. 1 год./тижд., 8 і 9 кл. – мін. по 0,5 год./на тижд.). Усі МНП розміщено на сайтах МОН України та ДНУ «ІМЗО».

Доцільно ретельно опрацювати пояснювальну записку до обраної МНП.

У 5-6 класах інтегрований курс може бути доповнений одним із курсів соціального, емоційного та етичного спрямування: «Етика» (2 програми), «Вчимося жити разом» (1 програма), «Культура доброчесності» (1 програма), «Духовність і мораль в житті людини і суспільства» (1 програма). МНП розміщено на сайтах МОН України та ДНУ «ІМЗО»

МНП курсів соціального, емоційного та етичного спрямування

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Обравши МНП, на її основі складаємо навчальну програму, у якій зазначаємо послідовність вивчення тем, орієнтовний час на їх вивчення, види навчальної діяльності (обираємо із запропонованих у МНП або ж додаємо ті, що вважаємо найоптимальнішими для учнівської спільноти класу, в умовах певного закладу освіти).

Методика проведення уроків базується на засадах педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості, з використанням особистісного діалогу, спонукання, обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій, використання спеціально сконструйованих ситуацій вибору з подальшим їх аналізом, самоаналізом тощо.

УРОК СЗО

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІЗ СЗО

Серед форм, методів, та прийомів навчання віддаємо перевагу тим, що сприяють реалізації дослідницького, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Демонструємо зв'язок навчального матеріалу із життям, з практикою застосування здобутих знань, уявлень, формуванням навиків поведінки у життєвих ситуаціях.

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 5 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 5 кл.
ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 6 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 6 кл.

**ЦИФРОВІ
ОСВІТНІ
РЕСУРСИ**

**НАВЧАЛЬНА
(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**3D-МОДЕЛІ,
НАВЧАЛЬНІ
СИМУЛЯТОРИ**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ
(РЕСУРСИ)**

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ І ЗДОРОВ'ЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7 кл.
ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.

**ЦИФРОВІ
ОСВІТНІ
РЕСУРСИ**

**НАВЧАЛЬНА
(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**3D-МОДЕЛІ,
НАВЧАЛЬНІ
СИМУЛЯТОРИ**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ
(РЕСУРСИ)**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.cc/tvqkhh>
2. Горленко Г. Медіаосвіта на заняттях з фінансової грамотності: навчальне видання / за ред. Волошенюк О., Іванова В. Київ : АУП, ЦВП, 2021. 76 с. URL: <https://surl.lu/jqepwg>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/baczbn>
5. Матеріали для педагогів для проведення занять та заходів з фінансової грамотності з учнями середньої школи. URL: <https://surli.cc/ylfcud>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: <https://surl.li/axnocl>
8. Освітні кампанії Національного банку України для освітян, дітей та молоді. URL: <https://talan.bank.gov.ua/zahody#useful-resources>
9. Педагогів запрошують на курс «Фінансова грамотність для освітян» від НБУ: Нова українська школа. URL: <https://surl.lu/irxppu>
10. Перелік корисної літератури від фахівців НБУ для різних вікових груп. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne#literatura>
11. Підприємництво і фінансова грамотність: Якість освіти. URL: <https://surl.lu/gctbeb>
12. Підприємство і фінансова грамотність у школі: Національний банк України. URL: <https://promo.bank.gov.ua/finlit/>
13. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 82 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/398>
14. Спеціальний віртуальний тур для освітян від Музею грошей НБУ «Історія грошового обігу України». URL: <https://cutt.ly/fefpcsEF>
15. «Талан» – центр фінансових знань Національного банку України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/>
16. Тест для самооцінювання рівня фінансової грамотності від фахівців НБУ. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne/test/perevirte-svii-riven-finansovoyi-gramotnosti>
17. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як? : навчальний посібник / авт. кол. Київ, 2019. 272 с. URL: <https://surli.cc/mkidhs>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ»

Базові знання (*сформовані на кінець 9 класу*) структуровано переважно у базовому складнику «Добробут»: суспільний і особистий добробут; складники добробуту; якість життя і спосіб життя; рівень і умови життя; уміння вчитися; навчальний прогрес; способи засвоєння навчальної інформації; допоміжні засоби навчання; раціональна організація навчання і відпочинку; можливості та ідеї; ресурси; діяльність із створення цінності для інших осіб; ініціативність; ефективна співпраця; власна діяльність для успішного майбутнього; підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту; ринок праці; законодавство про працю; фінансова грамотність; соціальні та економічні можливості і виклики сучасного суспільства; економіка; потреби та ресурси; доходи і витрати; раціональне використання ресурсів; фінансове здоров'я і грамотність; культура споживання; поведінка відповідального споживача; потреби людини та обмеженість ресурсів; повторна переробка; повторне використання; бережне ставлення до власного майна і недоторканність чужого; доброчинність; ознаки доброчинності; гуманність; чуйність; допомога іншим особам; підтримка осіб з особливими потребами; прийняття відмінностей між людьми; толерантне ставлення до поглядів і переконань, інтересів та потреб інших осіб; повага до ідей інших осіб; повага до живих істот; співчуття; протидія жорстокому поводженню з тваринами; спонсорство; меценатство; волонтерство; волонтерський рух в Україні (ДСБСО).

НОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ

У 8 КЛАСІ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ І ФІНАНСОВІЙ ГРАМОТНОСТІ».

Мінімальне тижневе навантаження – 0,5 год./тижд.

Вивчення навчального предмета має відбуватися за однією із чотирьох МНП (розміщені на сайтах МОН України та ДНУ «ІМЗО»:

- МНП авт. Панченко С.Ю;
- МНП авт.кол. Кузнецова А.Я., Довгань А.Л., Часнікова О.В. та ін.
- МНП авт.кол. Беспалко І.В., Войтицька Л.В., Тригуб О.В., Ролік В.А.
- МНП авт.кол. Буяк Р.Р., Гнатишин О.М., Сухінська В.О., Сливка Є.М.

МНП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Обравши МНП, на її основі складаємо навчальну програму, у якій зазначаємо послідовність вивчення тем, орієнтовний час на їх вивчення, види навчальної діяльності (обираємо із запропонованих у МНП або ж додаємо ті, що вважаєте найоптимальнішими для учнівської спільноти класу, в умовах певного закладу освіти).

Максимально спрямовуємо навчальний контент на реальні життєві ситуації, практичні кейси та приклади з повсякденного життя учнів і їхніх родин, наприклад: залучаємо учнів до обговорення власного або сімейного фінансового досвіду, складання особистого бюджету, планування покупок, аналіз банківських пропозицій тощо.

ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Запроваджуємо проєктну діяльність, зокрема: міні-проєкти зі створення бізнес-ідей, розробки бізнес-планів, симуляції запуску шкільного підприємства або благодійних акцій. Організовуємо роботу в командах, навчаємо брати на себе відповідальність та презентувати результати.

Розвиваємо в учнів критичне мислення та медіаграмотність. Пропонуємо робити аналіз рекламних кампаній фінансових послуг, новинних заголовків, публікацій у соціальних мережах, що стосуються фінансів, організовуємо дискусії щодо фінансових пірамід, швидких кредитів тощо.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

ФІНАНСОВА КУЛЬТУРА

Формуємо фінансову культуру та відповідальну поведінку. Розвиваємо фінансові знання, виховуємо етичні цінності, пов'язані з грошима та підприємництвом через обговорення відповідального споживання, благодійності, етики бізнесу та соціальної відповідальності тощо.

Віддаємо перевагу інтерактивним методам навчання: ділові ігри, рольові ігри, симуляції, дискусії, мозкові штурми, дебати тощо. Заохочуємо учнів до активної діяльності, висловлювання власної думки, обґрунтування обраної позиції та толерантного коментування різних поглядів.

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА
«ПІДПРИЄМНИЦТВО І ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬ-
НА ПРОГРАМА (8 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕК-
ТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 8 кл.**

**ЗАПЛАНОВАНІ НАВЧАЛЬНІ
ЗУСТРІЧІ, ЕКСКУРСІЇ ТОЩО**

**ЦИФРОВІ
ОСВІТНІ РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ (РЕСУРСИ)

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – розвиток особистості учня через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції (ДСБСО).

**ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ БАЗОВОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (2020 р.)**
11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
вимоги до обов'язкових результатів
навчання (додаток 18)

**ШЛЯХАМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛЬНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ Є:**
поєднання компетентнісного, особистісно
орієнтованого та діяльнісного підходів до
навчання; сприяння розумінню
необхідності збалансованого розвитку
людства; використання можливостей
мережі «Інтернет»; індивідуальної,
проектної діяльності, виконання
творчих/практичних завдань

**ПОДОЛАННЯ ФАКТОЛОГІЧНОГО
ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ** реалізується через:
зменшення надмірного навантаження учнів
фактами, датами та подіями,
зосереджуючись на причинно-наслідкових
зв'язках, історичних закономірностях і
значущості подій для сучасності

**ОСНОВНИМИ ПРІОРИТЕТАМИ У
НАВЧАННІ МАЮТЬ БУТИ**

оптимальне поєднання та взаємозв'язок
національної, регіональної та локальної
історії; формування національної та
громадянської ідентичностей учнів;
зв'язок минулого та сьогодення;
внутрішньогалузева та міжгалузева
інтеграція

НЕОБХІДНО НА УРОКАХ

ураховувати вік дітей при формуванні
вмінь, тлумачення історичних понять;
дотримуватися наступності;
використовувати активні форми та
методи навчання;
організовувати дослідницьку діяльність;
розвивати критичне мислення та
медіаграмотність учнів

**ФОРМУВАННЯ ІСТОРИЧНОГО ТА
ГРОМАДЯНСЬКОГО КОМПОНЕНТУ**
має відбуватися через пізнання та
утвердження цінностей поваги до
гідності людини, її прав і свобод,
залучення учнівства до усвідомленої
суспільно значущої діяльності та
опанування на відповідному віку
рівні ключових понять

РЕКОМЕНДУЄМО

- ✓ навчати учнів працювати з різними типами історичних і суспільствознавчих джерел, аналізувати їх, виявляти розбіжності в тлумаченнях минулого та сьогодення;
- ✓ використовувати матеріали та методики, спрямовані на розвиток критичного сприйняття інформації та запобігання поширенню неправдивих даних;
- ✓ формувати розуміння української ідентичності, повагу до мови, культури, традицій;
- ✓ акцентувати увагу на цінностях (обговорюйте важливість прав людини, демократії тощо)

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Сучасні підходи і технології Нової Української школи: компетентнісно орієнтовані завдання як засіб формування ключових компетентностей. Випуск 2 : навчально-методичний посібник. Київ, 2023. 145 с.
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/zmisnf>
3. Громадянська та історична освітня галузь : 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи: методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / уклад. О.В. Третякова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 59 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/402>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/cowshu>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/qkreex>
9. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5-6 класах: методичний посібник / За загальною редакцією Пометун О.І. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 134 с. URL : <https://undip.org.ua/library/osnovy-intehrovanoho-navchannia-uchniv-hromadianskoi-osvity-ta-istorii-v-5-6-klasakh-metodychnyy-posibnyk/>
10. Практика інтегрованого навчання учнів історії у 5-6 класах : методичні рекомендації. [Електронне видання]. / П.В. Мороз, І.В. Мороз. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 123 с. URL : <https://undip.org.ua/library/praktyka-intehrovanoho-navchannia-uchniv-istorii-u-5-6-klasakh-metodychni-rekomendatsii/>
11. Розвиток громадянської активності та патріотизму учнів на уроках предметів і курсів громадянської та історичної освітньої галузі : методичні рекомендації. [Електронне видання] / Гупан Н.М., Ремех Т.О., Серова Г.В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 133 с. URL : <https://undip.org.ua/library/rozvytok-hromadianskoi-aktyvnosti-ta-patriotyzmu-uchniv-na-urokakh-predmetiv-i-kursiv-hromadianskoi-ta-istorychnoi-osvitnoi-haluzi-metodychni-rekomendatsii/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): творення соціоприродного середовища; формування і розселення людини; освоєння і перетворення людиною природи в минулому і теперішньому; освоєння нових просторів; сталий розвиток; виробництво та споживання в різні історичні епохи; матеріали і технології; знаряддя праці і предмети побуту; науково-технічні винаходи; умови життя і праці в місті та селі; урбанізація; матеріальна культура аграрного, індустріального і постіндустріального суспільств; соціум і спільноти: родини, стани, класи, нації, культурні, релігійні, етнічні та інші групи; взаємодія людей, інтереси і цінності, ідентичність і гідність людини; патріотизм; культура і цивілізація; інформація і медіа; толерантність та інклюзія; конфлікти та їх розв'язання; політична організація суспільства; метрополії та колонії; імперії та національні держави; політичні режими; демократія, її переваги та ризики; самоврядування; права людини і протидія дискримінації; громадянство; протестні рухи, революції і реформи; міжнародні відносини; світогляд і цінності, ідентичність та основи її формування, наука і мистецтво; історія ідей, ідеології та їх вплив на людину і суспільство; релігія, міфи, символи; образи минулого, теперішнього і майбутнього в суспільній думці (ДСБСО).

01

«Досліджуємо історію і суспільство. 5-6 класи
(інтегрований курс)» – 3 МНП

02

«Україна і світ. Вступ до історії та громадянської
освіти. 5-6 класи (інтегрований курс)» – 3 МНП

03

«Історія України. Всесвітня історія. 6 клас»
(інтегрований курс) – 2 МНП

04

«Історія: Україна і світ. 7-9 класи (інтегрований
курс)» – 2 МНП

05

«Інтегрований курс історії та громадянської
освіти. 7-9 класи» – 1 МНП

Розподіл годин на вивчення інтегрованих курсів відповідно
до Типової освітньої програми (2024 р.)

ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ МАЄ БУТИ СПРЯМОВАНО НА:
пізнання та утвердження цінностей (гідність, повага, ідентичність,
цілісний світогляд); використання історичних прикладів становлення
державних і громадянських інституцій; розвиток історичного, критичного
мислення; здатності уявляти загальний хід історичного процесу й
проблеми, що стоять перед країною та світом, уміти формулювати та
обстоювати власні погляди

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
--	---	--

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл. 	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
--	---	--

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	--

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____
--	---	--

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____
--	---	--

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ _____ _____ _____ _____ _____ _____	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) _____ _____ _____ _____ _____ _____	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ _____ _____ _____ _____ _____ _____
---	--	---

НАВЧАЛЬНІ ПРЕДМЕТИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ», «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/brpkcl>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Інформаційні матеріали до пам'ятних дат: сайт Українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyi-materialy>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lt/oqnquf>
5. Медіаосвіта в Державному стандарті базової середньої освіти (5-6 класи) : Навч.-метод. посіб. / О.П. Мокрогуз (розділи 1, 2, 3, підрозділ 4.2), О.В. Волошенюк (розділ 1, підрозділи 4.1, 4.3), Г.А. Дегтярьова (підрозділ 4.1), І.П. Старагіна (розділ 4.1), Р.В. Шаламов (підрозділ 4.2.); за заг. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк, Р.І. Євтушенко. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 63 с. URL: <https://surli.cc/uxzrwk>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників. Учителю історії : Сайт «ЗНАЙШОВ». URL: <https://surl.li/bamfyw>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lt/qgyteu>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Перший український король : посібник серії «Шкільна бібліотека» для 7 класу закладів загальної середньої освіти / І.Д. Васильків, І.Л. Паршин, В.В. Островський. Тернопіль : Астон. 2020. 160 с.: іл. URL: <https://surl.li/opxnnq>
12. Посібник «Нариси з історії Криму XVIII-початку XIX ст.: додатковий матеріал для вчителів» для 7-8 класів загальної середньої освіти / Цалик С.М., Мокрогуз О.П., Волошенюк О.В. / За редакцією Волошенюк О.В., Іванова В.Ф., Євтушенко Р.І. Київ : АУП, ЦВП, 2019. 71 с.
13. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.lu/pfknqu>
14. Українська історія в кінофільмах: посібник для вчителя / Волошенюк О.В., Мокрогуз О.П., Новікова Л.Є., Тримбач С.В., Черков Г.А. / За редакцією Волошенюк О.В., Іванова В.Ф. Київ : ЦВП, АУП, 2018. 57 с. URL: <https://surl.lu/pjhtxn>
15. Цікаві факти з історії давніх часів : посіб. Серії «Шкільна бібліотека» для 5-6 кл. закл. Заг. серед. Освіти / О.Г. Бандровський. Київ : Генеза, 2019. 176 с. URL: <https://surl.lu/fxdwyo>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ», «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): творення соціоприродного середовища; формування і розселення людини; освоєння і перетворення людиною природи в минулому і теперішньому; освоєння нових просторів; сталий розвиток; виробництво та споживання в різні історичні епохи; матеріали і технології; знаряддя праці і предмети побуту; науково-технічні винаходи; умови життя і праці в місті та селі; урбанізація; матеріальна культура аграрного, індустріального і постіндустріального суспільств; соціум і спільноти: родини, стани, класи, нації, культурні, релігійні, етнічні та інші групи; взаємодія людей, інтереси і цінності, ідентичність і гідність людини; патріотизм; культура і цивілізація; інформація і медіа; толерантність та інклюзія; конфлікти та їх розв'язання; політична організація суспільства; метрополії та колонії; імперії та національні держави; політичні режими; демократія, її переваги та ризики; самоврядування; права людини і протидія дискримінації; громадянство; протестні рухи, революції і реформи; міжнародні відносини; світогляд і цінності, ідентичність та основи її формування, наука і мистецтво; історія ідей, ідеології та їх вплив на людину і суспільство; релігія, міфи, символи; образи минулого, теперішнього і майбутнього в суспільній думці (ДСБСО).

ФОРМУЄМО В УЧНІВ ГРОМАДЯНСЬКІ ЦІННОСТІ за допомогою:

- вивчення історичних прикладів боротьби за права людини, утвердження демократичних цінностей;
- обговорення ролі особистості в історії, формування активної громадянської позиції, готовності до участі в житті суспільства;
- вивчення історії різних народів, культур, релігій, формування поваги до різноманіття, подолання стереотипів.

РОЗВИВАЄМО ІСТОРИЧНЕ МИСЛЕННЯ:

- навчаємо працювати з різними типами джерел (документи, карти, зображення, медіатексти тощо), виявляти їх достовірність, упередженість, контекст;
- розвиваємо вміння порівнювати події, явища, процеси, узагальнювати інформацію, виявляти причинно-наслідкові зв'язки;
- формуємо здатність до критичного осмислення різних інтерпретацій історичних подій та явищ, розуміння множинності точок зору;
- залучаємо учнів до міні-досліджень, проєктів, що сприяють самостійному пошуку та аналізу інформації.

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ:

принцип наступності; формування предметної (історичної) компетентності, національної та громадянської ідентичностей; людиноцентризм; розуміння цілісності історичного процесу, увиразнення спільних явищ, тенденцій у минулому і сучасності України, Європи, світу V-початку XIX ст. увиразнення національних і загальнолюдських цінностей у минулому й сьогоденні; поєднання та взаємозв'язок національної, регіональної та локальної історії.

«ВСТУП ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ. 5 КЛАС» –
4 МНП

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ 7-9 КЛАСИ» –
3 МНП

«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ 7-9 КЛАСИ» –
3 МНП

Розподіл годин на вивчення навчальних предметів, відповідно
до Типової освітньої програми (2024 р.)

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»,
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (5 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 5 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____
--	---	---

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (6 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ПОСІБНИКИ _____ _____ _____ _____ _____
--	---	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ _____ _____ _____ _____ _____ _____	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСПУРСІЯ (-Ї) _____ _____ _____ _____ _____ _____	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ _____ _____ _____ _____ _____ _____
---	--	--

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»,
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (7 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 7 кл.

ПОСІБНИКИ

**МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)**

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл.

ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Брошура «Через творчість і гру до культури демократії». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/publikatsii-vydani-v-ramkakh-prohramy/cherez-tvorchist-i-hru-do-kultury-demokratii>
2. Досліджуємо права дитини: Освіта для демократичного громадянства та освіта з прав людини (ОДГ/ ОПЛ): Серія уроків для 1-9 класів / Р. Голлоб, П. Крапф. Пер. з англ. та адапт. В.В. Полторак. Київ : Основа, 2016. Т. 5. 100 с. URL: <https://surl.li/fycdeq>
3. 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів. Посібник для вчителя для реалізації наскрізної тематичної лінії «громадянська відповідальність» в оновлених шкільних програмах для 5-9 класів. / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін. – Європейський центр ім. Вергеланда. Київ, 2017. 136 с. URL: <https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/publikatsii-vydani-v-ramkakh-prohramy/gromadyanska-vidpovidalnist>
4. Горна державності. Громадянська освіта для молоді через історію ремесел. Методичний посібник / О. Грабовська, Н. Костишин. Тернопіль. 2021. 64 с. URL: <https://rcfres.org/2021/09/metodichniy-pos-bnik-z-navchannya-gromadyansko-osv-ti-cherez-stor-yu-remesel/>
5. Закладинок. Посібник з протидії мові ненависті онлайн через освіту з прав людини. URL: <https://surl.li/cc/itekqo>
6. Календар прав людини: посібник для педагогічних працівників навчальних закладів. Київ : ВАІТЕ, 2016. 80 с. URL: <https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni-posibnyky-dlia-pedahohichnykh-pratsivnykiv/9#news-pager-label>
7. Компас. Посібник з освіти з прав людини за участю молоді, 2020. 490 с. URL: <https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni-posibnyky-dlia-pedahohichnykh-pratsivnykiv/9#news-pager-label>
8. «Маленький посібник про важливі речі: навчаємо(ся) демократії». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/malenskii-posibnik-pro-vazhlivi-rechi-navchaemo-sya-demokratii>
9. Наскрізнi компетентності для демократії. 60 вправ для розвитку та оцінювання ставлень, умінь і знань. URL: <https://surl.li/cc/fbjuks>
10. Посібник з освіти у сфері цифрового громадянства. URL: <https://surl.li/wmzigz>
11. Посібник «Громадянська освіта: як втілити на практиці». URL: <https://www.hromosvita.com/>
12. Тулбокс для вчителів. Сайт «Демократична школа: освіта для демократичної стійкості». URL: <https://www.schools-for-democracy.org/onlain-resursy/toolbox>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу): формування патріотизму та державницького світогляду особистості, мовної компетентності; поваги до честі та гідності людини, до прав та свобод людини, здатність їх захищати, поважати цінності демократичного суспільства; відчуття своєї приналежності до України (відповідальність за долю народу, рідного краю, свого міста / села); історичного, краєзнавчого та культурознавчого світогляду здобувачів освіти, розвиток їхньої історичної пам'яті; формування засад толерантності та інклюзивності; виховання поваги і толерантного ставлення до представників інших етносів, віросповідань і культур; життєвих навиків безпечної для життя, здоров'я і довкілля поведінки у повсякденному житті та під час виникнення надзвичайних ситуацій; виховання любові та шанобливого ставлення до державної символіки; розвиток критичного мислення та медіаграмотності, уміння їх практично застосовувати (ДСБСО).

МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

«Громадянська освіта. 6-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Васильків І.Д., Кравчук В.М., Танчин І.З.)

«Громадянська освіта. 8 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Пометун О.І., Ремех Т.О., Серова Г.В.)

«Громадянська освіта. 8 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Васильків І.Д., Кравчук В.М., Танчин І.З.)

*Розподіл годин на вивчення навчального предмета, відповідно до
Типової освітньої програми (2024 р.)*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

надаємо переваги у навчанні пізнавальній, розумовій та соціальній активності учнів з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей;

залучаємо учнів до рефлексії та індивідуального/колективного оцінювання якості й результатів навчання

НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ МАЄ ЗДІЙСНЮВАТИСЯ ЧЕРЕЗ:

активну діяльність учнів, спрямовану на розвиток ключових і предметної (громадянської) компетентностей, формування вмінь, ставлень, базових знань, цінностей в учнів;

формування активної життєвої позиції учнів, їхньої здатності до громадських ініціатив і волонтерства

формуємо в учнів навички конструктивної міжособистісної та суспільної взаємодії, що ґрунтується на взаємоповазі, обміні досвідом і співпраці;

упроваджуємо принцип солідарності та турботи про спільний добробут

ФОРМУЄМО ЦІННОСТІ:

повагу до людської гідності та прав людини (через приклади з історії, проєктну діяльність); відповідальність та активну громадянську позицію (через дослідження, волонтерство); толерантність (через здатність приймати відмінності інших людей (культурні, етнічні, релігійні, особистісні).

У ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА ПРІОРИТЕТНИМИ Є:

досягнення очікуваних результатів навчання через діяльність (індивідуальну, групову, самостійну, колективну, проєктну, творчу) здобувачів освіти;

критичне мислення та медіаосвіту; пізнання загальних процесів, особливостей розвитку суспільства та принципів його організації

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (6 клас)

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 6 кл.

ПОСІБНИКИ

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (8 клас)

ПІДРУЧНИК ДЛЯ 8 кл.

ПОСІБНИКИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)

ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки і технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.

Метою навчального предмету «Технології» є формування у здобувачів і здобувачок освіти життєво важливих компетентностей, необхідних у самостійному житті, розвиток творчого потенціалу, критичного мислення, духовно-моральних цінностей, реалізація здібностей та інтересів учнівства у сфері проектно-технологічної діяльності (ДСБСО)

ВІДПОВІДНО ДО
ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ФОРМУЄМО:

11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
4 групи результатів

мотивація навчання, групова й
самостійна робота учнівства,
взаємодопомога, дотримання правил
безпечної праці, доцільне
використання ІКТ

АКЦЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ:

РЕАЛІЗУЄМО ПРОЦЕС
НАВЧАННЯ ЗА
ДОПОМОГОЮ ЧОТИРЬОХ
ПІДХОДІВ:

діяльнісного,
компетентнісного,
особистісно орієнтованого
та інтегрованого

ОЦІНЮЄТЬСЯ
ЧОТИРИ
ГРУПИ
РЕЗУЛЬТАТІВ:

ГР 1. Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом
проектно-технологічної діяльності
ГР 2. Творче застосування традиційних і сучасних технологій
декоративно-ужиткового мистецтва
ГР 3. Ефективне використання техніки і матеріалів без
заподіяння шкоди навколишньому середовищу
ГР 4. Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і
потреб інших

реалістичні, комплексні, відкриті,
спрямовані на розвиток учнів, їх
індивідуальні потреби, пов'язані з
реальним життям, оцінювані

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО
КОМПЕТЕНТІСНИХ
ЗАВДАНЬ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

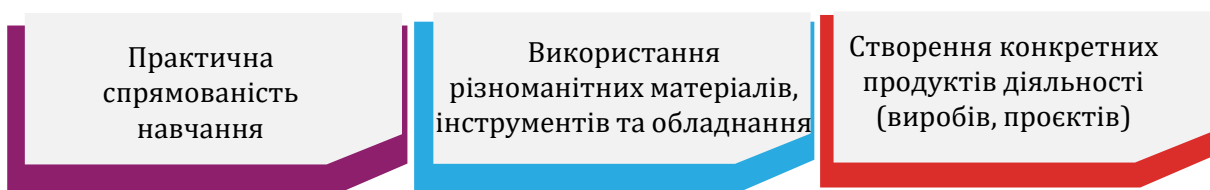
1. Вдовченко В.В. Художнє проектування : навчальний посібник [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. 141 с. URL: <https://surl.li/ombegy>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lt/yagbuq>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/htveev>
5. Мачача Т.С. Проектування виробів в етностилі : навчальний посібник [Електронне видання]. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. 225 с. URL: <https://surl.li/uelezv>
6. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lu/qthyxc>
9. Підручники з навчального предмету «Технології» для 6 класу. URL: <https://shkola.in.ua/pidruchnyky/6-klas/tekhnolohii/>
10. Підручники з навчального предмету «Технології» для 7 класу. URL: <https://shkola.in.ua/pidruchnyky/7-klas/trudove-navchannia/>
11. Підручники з навчального предмету «Технології» для 8 класу. URL: <https://shkola.in.ua/pidruchnyky/8-klas/trudove-navchannia/>
12. Тарара А.М. Проектування і конструювання об'єктів техніки : навчальний посібник. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2019. 144 с. URL: <https://surl.li/gtntro>
13. Технологічна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи: методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / упор. І.В. Коренева; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 52 с. . URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/399>
14. Туташинський В.І., Тарара А.М., Мачача Т.С., Вдовченко В.В. Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7-9 класах : практичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 194 с. URL: <https://undip.org.ua/library/osoblyvosti-realizatsii-zmistu-tekhnolohichnoi-osvity-v-7-9-klasakh-praktychnyy-posibnyk/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЇ»

Державним стандартом базової середньої освіти визначено, що учні мають опанувати базові знання технологічної освітньої галузі за такими напрямками:

- проєктування;
- основи графічної грамотності;
- технології виготовлення виробу;
- оцінювання і презентація результатів;
- декоративно-ужиткове мистецтво;
- сучасна техніка і технології;
- самозарадність у побуті.

СПЕЦИФІКА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ:

АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ

Навчання «Технології» у 5-6 класах здійснюється за однією з 4-х модельних навчальних програм, що обрав учитель:

- МНП для 5-6 класів авт. Д. Кільдеров та ін.;
- МНП для 5-6 класів авт. А. Терещук та ін.;
- МНП для 5-6 класів В. Туташинський;
- МНП для 5-6 класів авт. І. Ходзицька та ін.

ЦИКЛ БАЗОВОГО ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ

Навчання «Технології» у 7-8 класах здійснюється за однією з 5-ти модельних навчальних програм, що обрав учитель:

- МНП для 7-9 класів В. Гащак;
- МНП для 7-9 класів Т. Мачача;
- МНП для 7-9 класів авт. А. Терещук та ін.;
- МНП для 7-9 класів В. Туташинський;
- МНП для 7-9 класів авт. І. Ходзицька та ін.

Поділ на групи є обов'язковим при досягненні певної кількості учнів у класі – понад 27 учнів (у сільських закладах освіти понад 25).

АДАПТАЦІЙНИЙ ЦИКЛ НАВЧАННЯ

Для реалізації у 5 класі МНП авт. А. Терещук та ін. розроблено підручник О. Біленко; За МНП авт. І. Ходзицька та ін. розроблено підручник для 5 класу авторського колективу І. Ходзицька та ін.

Для реалізації у 6 класі МНП авт. А. Терещук та ін. розроблено підручник О. Біленко; МНП авт. І. Ходзицька та ін. у 6 класі може реалізуватися за підручником авторського колективу І. Ходзицька та ін.

ЦИКЛ БАЗОВОГО ПРЕДМЕТНОГО НАВЧАННЯ

Для реалізації у 7 класі МНП авт. А. Терещук та ін. розроблено підручник О. Біленко; МНП авт. І. Ходзицька та ін. може реалізуватися за підручником авторського колективу І. Ходзицька та ін. (7 клас).

Для реалізації у 8 класі МНП авт. А. Терещук та ін. розроблено підручник авт.кол. А. Терещук та ін.

Для 8 класу МНП авт. І. Ходзицька та ін. розроблено два підручники: авторського колективу І. Ходзицька та ін., й авторського колективу О. Біленко та ін.

Під час роботи в навчальній майстерні на кожному уроці звертаємо увагу на дотримання учнями правил безпечної роботи, виробничої санітарії й особистої гігієни, навчати їх тільки безпечних прийомів роботи, ознайомлювати із заходами попередження травматизму.

ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЇ»
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МНП
(5 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКІВ
ДЛЯ 5 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
ДЛЯ 5 кл.**

**ОБРАНА МНП
(6 клас)**

**ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКІВ
ДЛЯ 6 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
ДЛЯ 6 кл.**

**ЦИФРОВІ
ОСВІТНІ
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНА (НІ) ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (НІ) МАЙСТЕРНЯ

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ (РЕСУРСИ)

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ТЕХНОЛОГІЇ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МНП
(7 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКІВ
ДЛЯ 7 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
ДЛЯ 7 кл.

ОБРАНА МНП
(8 клас)

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКІВ
ДЛЯ 8 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ
ДЛЯ 8 кл.

ЦИФРОВІ
ОСВІТНІ
РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (НІ) ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (НІ) МАЙСТЕРНЯ

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ (РЕСУРСИ)

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ІНФОРМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – розвиток особистості учня, здатного використовувати цифрові інструменти і технології для розв’язання проблем, розвитку, творчого самовираження, забезпечення власного і суспільного добробуту, критично мислити, безпечно та відповідально діяти в інформаційному суспільстві (ДСБСО).

Основний фокус інформатичної освіти в НУШ: від концепції споживача – до творця цифрових технологій.

РЕАЛІЗУЄМО КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

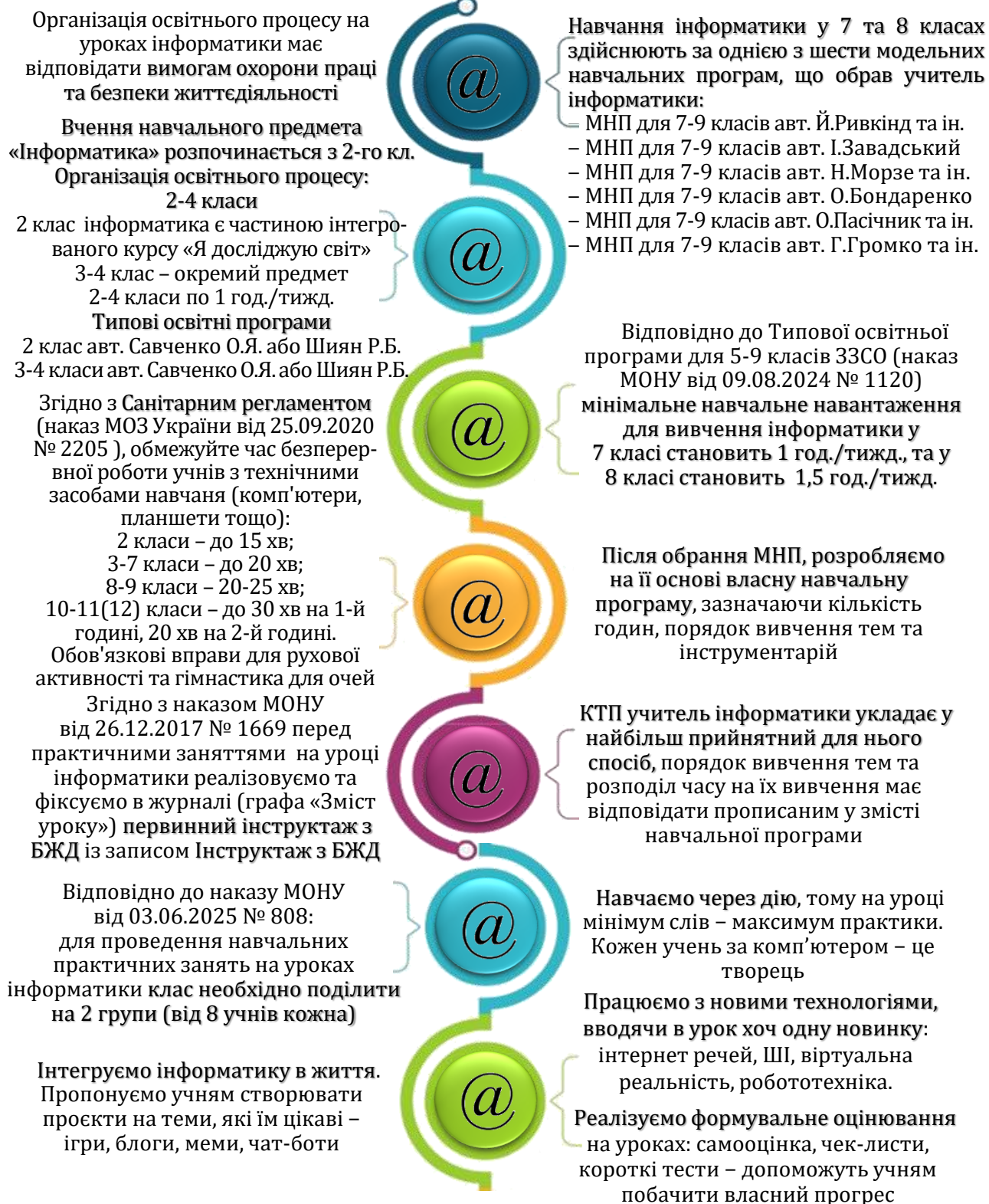
НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ІНФОРМАТИКА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Віртуальна Академія – Навчальні Комп'ютерні Відео. URL: <https://surli.cc/capkoey>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Інформатична освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / укл. Т.В. Светлова, за ред. І.В. Удовиченко. Суми: НВВ КЗСОІППО, 2022. 50 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/400>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surli.li/jdvrvv>
5. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України). URL: <https://surli.li/gqdnv>
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої освіти. URL: <https://surli.li/muwqrl>
7. Олімп інформаційних технологій – вчителям і учням, які готуються до олімпіади URL: https://www.youtube.com/channel/UCXAUEq8addC_yW8627Pg_gg
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surli.lu/aldzdv>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.lt/hvfqna>
10. Пасічник О. Інформатика – ДистОсвіта. URL: <https://dystosvita.org.ua/>
11. Рашкевич Юрій. Формулювання результатів навчання. Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти національного агентства кваліфікацій. URL: <https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2022/12/mon-20.12.2022-2.pdf>
12. Рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в ЗЗСО. URL: <https://surli.li/gpjbch>
13. Роман Миколайович Васильчик – Канал для вчителів, а також учнів, які цікавляться інформатикою. URL: <https://www.youtube.com/user/vasroman3000>
14. Словник основних термінів у сфері ІІІ для спільного розуміння й сталого розвитку цієї галузі в Україні. URL: <https://surli.lu/eyaziv>
15. Цифровий учитель: Путівник для професійного зростання / укладачі: Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ: ЮНЕСКО, 2024. 88 с. URL: <https://surli.li/yevprp>
16. HelpInformatik – Відеоуроки для вчителя інформатики. URL: <https://surli.li/exltvh>
16. Task Informatics: Відео-розв'язки практичних завдань з шкільної інформатики за підручниками 5-11 класів. URL: https://www.youtube.com/channel/UC2oHI05pU-Uceb_xmbvzDPg

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА»

Змістові лінії базових знань (сформовані на кінець 9 класу): інформаційні процеси і системи, комп'ютер, програмне забезпечення, інтернет, алгоритми і програми, комп'ютерна графіка, текстові документи, комп'ютерні презентації, електронні таблиці, бази даних, веб-ресурси, мультимедіа (ДСБСО).

МІЖГАЛУЗЕВІ ІНТЕГРОВАНІ КУРСИ

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Васильчик Р.М. Канал для вчителів, а також учнів, які цікавляться інформатикою. URL: <https://www.youtube.com/user/vasroman3000>
2. Віртуальна Академія. Навчальні Комп'ютерні Відео. URL: <https://surl.lu/hpebyi>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/aglqsv>
5. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої освіти. URL: <https://surl.lt/utbjvc>
7. Олімп інформаційних технологій – вчителям і учням, які готуються до олімпіади URL: https://www.youtube.com/channel/UCXAUeq8addC_yW8627Pg_gg
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/hgjflk>
10. Пасічник О. Інформатика – ДистОсвіта. URL: <https://dystosvita.org.ua/>
11. Рашкевич Юрій. Формулювання результатів навчання. Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти національного агентства кваліфікацій. URL: <https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2022/12/mon-20.12.2022-2.pdf>
12. Рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в ЗЗСО. URL: <https://surl.li/hpskqq>
13. Словник основних термінів у сфері ШІ для спільного розуміння й сталого розвитку цієї галузі в Україні. URL: <https://surl.lu/vfzqjq>
14. Цифровий учитель: Путівник для професійного зростання / укладачі: Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024. 88 с. URL: <https://surl.lt/fbkfnb>
15. HelpInformatik. Відеоуроки для вчителя інформатики. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCrvXPmPZ8pXsMtLRAfb-vIA>
16. Task Informatics. Відео-розв'язки практичних завдань з шкільної інформатики за підручниками 5-11 класів. URL: <https://surl.lu/ojumkv>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ МІЖГАЛУЗЕВИХ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ

Робототехніка – курс є міжгалузевим інтегрованим: охоплює природничу, математичну, технологічну й інформатичну галузі, спрямований на розвиток алгоритмічного мислення, інженерної компетентності, цифрової грамотності та проєктної діяльності (МНП).

STEM – курс є міжгалузевим інтегрованим: полягає в інтеграції природничих, математичних, технологічних та інженерних знань для практичного застосування в навчальній і проєктній діяльності учнів, що сприяє їхньому всебічному інтелектуальному розвитку, усвідомленню взаємозв'язків між різними галузями науки та підготовці до викликів сучасного технологічного суспільства (МНП).

За рахунок годин навчального навантаження для перерозподілу, заклад освіти може включити до навчального плану як вибіркового освітній компонент, так і міжгалузеві інтегровані курси:

Міжгалузевий інтегрований курс «Робототехніка». Вивчається за однією із модельних навчальних програм, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Рекомендується – 1 год./тижд.

Авторським колективом розроблено 2 МНП:

- МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. Сокол І.М., Ченцов О.М.
- МНП для 7-9 класів ЗЗСО авт. Сокол І.М., Ченцов О.М.

Технічне забезпечення курсу: Робототехнічні набори (навіть один на клас або 3-5 на групу): LEGO, Arduino, micro:bit, Tinker

Доступ до програмних середовищ: Scratch, Arduino IDE, Tinkercad Circuits, MakeCode

Починаємо з простих задач, поступово ускладнюючи їх

Даємо дітям свободу в дизайні та кодуванні

Заохочуємо спільну творчість і самооцінювання

Міжгалузевий інтегрований курс «STEM». Вивчається за однією із модельних навчальних програм, що мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Рекомендується – 1,5 год./тижд. Допускається в першому семестрі – 2 год./тижд., у другому – 1 год./тижд.

Авторськими колективами розроблено 4 МНП:

- МНП для 5-6 класів ЗЗСО авт. Бутурліна О.В., Артем'єва О.Є.
- МНП для 5-9 класів ЗЗСО авт. кол. Ф. Левченко та ін.
- МНП для 7-9 класів ЗЗСО авт. кол. Бутурліна О.В. та ін.
- МНП для 7-9 класів ЗЗСО авт. кол. Засєкіна Т.М. та ін.

Проводимо лабораторні дослідження, технічні експерименти, макетування

Використовуємо моделі, симуляції, 3D-конструювання, віртуальні середовища (наприклад, Tinkercad, Scratch, Arduino).

Формуємо мінігрупи для проєктної діяльності

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (7 клас) 	АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл. 	ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 7кл.
---	--	---

ОБРАНА МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (8 клас) 	АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл. 	ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 8кл.
---	--	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

АВТОРСЬКІ ПЛАТФОРМИ 	ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ 	НАВЧАЛЬНІ ПЛАТФОРМИ
---	--	---

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні (ДСБСО).

Навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» здійснюється:

1-4 класи: Державний стандарт початкової освіти (2019 р.)
11 ключових компетентностей, 11 наскрізних умінь, 3 групи результатів

5-9 класи: Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.), 11 ключових компетентностей, 11 наскрізних умінь, 4 групи результатів

01

02

У програмах інтегрованого курсу «Мистецтво» поєднано зміст різних видів мистецтва з доміантою музичного й образотворчого, цей курс може викладати як один, так і два вчителі (учитель музичного мистецтва; учитель образотворчого мистецтва), які мають співпрацювати в команді, узгоджуючи планування своїх уроків

03

Процес навчання здійснюється за допомогою: діяльнісного, компетентнісного, особистісно орієнтованого та інтегрованого підходів

04

У МНП та НП передбачено творчий вибір учителем художнього змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального мистецького матеріалу. **Учитель самостійно визначає обсяг годин на вивчення окремої теми програми, за необхідності має право змінювати порядок вивчення тем у межах навчального року**

05

Вилучаємо з використання в освітньому процесі твори російських, а також білоруських митців. Вивільнений навчальний час доцільно використати на ознайомлення учнів з творами українських, у тому числі, регіональних митців, що також сприятиме формуванню патріотичної національної свідомості учнівства, поваги до українського мистецтва і культури, звичаїв та традицій українського народу

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС МИСТЕЦТВА

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
2. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/aglqsv>
3. Мистецька освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи: методичний посібник для вчителів закладів загальної / уклад. О.П. Сердюк; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 48 с.
4. Мистецька освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи: методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти / уклад. О.П. Сердюк; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 48 с. URL: <https://surl.cc/tborxy>
5. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gqdnv>
6. Навчальні програми курсів за вибором. 1-4 класи: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://surl.li/frztge>
7. Навчальні програми для 1-4 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/kqdlug>
8. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтва» у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» / Л.М. Масол. Київ : Генеза, 2020. 208 с. : іл. URL: <https://surl.li/kgojwq>
9. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтва» у 3-4 класах на засадах компетентнісного підходу» / Людмила Масол. Київ : Генеза, 2020. 160 с. : іл. URL: <https://surl.li/uvuicv>
10. Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників «Вчителю мистецтва»: сайт «Знайшов». URL: <https://surl.li/wcpazn>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/hgflk>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання: метод. посіб. / Л.М. Масол. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с. : іл. <https://surl.li/bsenxf>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО»

Базові знання (сформовані на кінець 9 класу).

Мистецька грамотність: твір мистецтва, види мистецтва, засоби виразовості різних видів мистецтва (ритм, композиція, контраст, форма тощо), народне і професійне мистецтво, взаємодія / синтез мистецтв, мистецькі професії.

Мистецька діяльність: творчість у різних видах мистецтва, зокрема із використанням технологій, мистецький проєкт.

Мистецька комунікація: інтерпретація / аналіз творів мистецтва, форми збереження і поширення мистецтва (усна творчість, інтернет-простір, аудіо-, фото-, відеофіксація, музей / галерея / концертна зала тощо), джерела інформації про мистецтво (ДСБСО)

Інтегрований курс «Мистецтво» у 1-4 класах вивчається за однією з Типових освітніх програм: ТОП, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. ТПО, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. (розміщені на сайті МОНУ)

У 1-4 класах оцінювання учнів на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво» здійснюється **ВЕБАЛЬНО**

Авторськими колективами розроблено:

для 5-6 класів

- МНП «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Кондратова Л.Г.
- МНП «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Масол Л.М. та ін.
- МНП «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Івасюк О.М. та ін.
- МНП «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Комаровська О.А. та ін.

для 7-9 класів

- МНП «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Гайдамака О.В.
- МНП «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Івасюк О.М. та ін.
- МНП «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. та Кондратова Л.Г. ін.
- МНП «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для ЗЗСО авт. Масол Л.М. та ін.

Інтегруємо. Намагаємося показати учням як різні види мистецтва – музика, образотворче мистецтво, театр, кіно – взаємопов'язані. Наприклад, вивчаючи живопис, можна одночасно прослухати музичний твір тієї ж епохи, або обговорити, як колір і звук передають схожі емоції. Це допомагає формувати цілісне уявлення про світ

Залучаємо масимально учнів до практичної діяльності. **Переходимо від теорії до практики.** Замість тривалих лекцій, надаємо перевагу на уроці творчим завданням

Орієнтуємося на досвід учнів. Використовуємо теми, що близькі та зрозумілі їм. Це може бути улюблений мультфільм, відеогра, сучасна музика чи комікси. На їх прикладі можна пояснювати складні поняття, як-от композиція, ритм чи драматургія. Такий підхід робить навчання особистісно значущим

Розвиваємо в учнів критичне мислення. Не просто показуємо твори мистецтва, а вчимо аналізувати їх. Задаємо запитання відкритого типу: «Що ви відчуваєте, дивлячись на цю картину?», «Яку історію розповідає ця музика?», «Чому автор використав саме такі кольори?». Це допоможе дітям **формувати власну думку**, а не просто запам'ятовувати факти

Створюємо сприятливу атмосферу на уроці. Забезпечуємо атмосферу творчості, де кожна дитина почуватиметься вільно і впевнено. Важливо, щоб учні не боялися помилятися чи експериментувати. Пам'ятаємо, що головна мета – розкрити творчий потенціал кожної дитини

Активно впроваджуємо проєктну діяльність. Організовуємо довготривалі проєкти, де учні можуть працювати в групах над створенням чогось нового: вистави, виставки, відеопроєкту, альбому з ілюстраціями до казки. Проєктний підхід вчить дітей співпрацювати, розподіляти обов'язки та презентувати свої ідеї

Робимо оцінювання як зворотний зв'язок. Відмовляємося від жорсткого оцінювання за шаблоном. Оцінюємо не лише кінцевий результат (малюнок чи виріб), а й процес: ініціативність, креативність, наполегливість, співпрацю в команді. Зворотний зв'язок має бути підтримуючим і мотивуючим

Використовуємо сучасні технології / цифрові інструменти: графічні редактори, програми для створення музики, віртуальні музеї та галереї. Це розширює можливості навчання та робить його більш актуальним для сучасних дітей

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВА**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА ТИПОВА ОСВІТНЯ
ПРОГРАМА ДЛЯ 1-2 кл.**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 1-2 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

**ОБРАНА ТИПОВА ОСВІТНЯ
ПРОГРАМА ДЛЯ 3-4 кл.**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 3-4 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСПЕРСІЯ (-І)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВА**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(5 клас)**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 5 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(6 клас)**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 6 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСПЕРСИЯ (-І)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВА
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(7 клас)**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 7 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

**ОБРАНА МОДЕЛЬНА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(8 клас)**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 8 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» – гармонійний фізичний розвиток особистості учня, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації учнів до занять фізичною культурою і спортом (ДСБСО).

Уроки фізичної культури спрямовані на підвищення рухової активності, розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнівства, формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності.

Уроки з фізичної культури, згідно з частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображається в навчальному плані закладу освіти для кожного класу. Години, визначені для фізичної культури, не враховують під час визначення гранично допустимого навчального навантаження. Їх зазначають у розкладі уроків, який повинен враховувати оптимальне співвідношення навчального навантаження протягом тижня, а також доцільне чергування протягом дня й тижня предметів природничого та гуманітарного циклів з уроками мистецтва, технологій і фізичної культури (МОНУ).

1-4 класи: Державний стандарт початкової освіти (2019 р.),
11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
3 групи результатів

Фізична культура у 1-4 класах вивчається за однією із Типових освітніх програм: ТОП, розроблена під керівництвом Савченко О.Я.;
ТОП, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. (розміщені на сайті МОНУ)

5-8 класи: Державний стандарт базової середньої освіти (2020р.)
11 ключових компетентностей,
11 наскрізних умінь,
3 групи результатів

Фізична культура у 5-8 класах вивчається за МНП «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт.: Баженков Є.В. та ін.)

РЕАЛІЗУЄМО ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ:
особистісно-орієнтованої моделі освіти, у рамках якої заклад максимально враховує права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму

У 5-8 КЛАСАХ ОЦІНЮЄМО ТРИ ГРУПИ РЕЗУЛЬТАТІВ:

- ГР 1. Формування психічної та соціально-психологічної сфер особистості засобами фізичного виховання.
- ГР 2. Систематичні заняття фізичними вправами, володіння технікою фізичних вправ
- ГР 3. Усвідомлення значення фізичної/рухової активності для підтримування стану здоров'я та задоволення у процесі фізичного виховання

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.cc/zmmkur>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surli.li/fulfsm>
4. Модельна навчальна програма для 5-9 класів Нової української школи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.li/gqdnv>
5. Методика викладання дзюдо в закладах загальної середньої освіти: Методичний посібник / Руденко М.М., Кошляк М.А. та ін. Київ-Чернівці: «Букрек», 2020. 380 с.
6. Методичні та практичні поради вчителю за освітньою галуззю «Фізична культура»: поради, документи, досвід роботи: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» URL: <https://surli.cc/pjguyv>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.li/pzszvb>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
9. Освітня галузь «Фізична культура» : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 58 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/386>
10. Підвищення рухової активності учнів 5-11 класів на уроках фізичної культури засобами інноваційних варіативних модулів навчальної програми: (з досвіду роботи) [Збірник] / упорядники: Віктор БЛОХІН, Микола КОРОБОВ. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
11. Підручники з фізичної культури 5-9 класів Нової української школи: сайт видавничої групи «Ранок». URL: <https://surli.cc/vteidc>
12. Спорт заради розвитку («Щаслива та захищена дитина – активна та здорова родина і нація») : навчально-методичний посібник / О.В. Погонцева, В.В. Деревянко, І.Р. Захарчук, О.М. В'яла, О.С. Трофимов. Київ : Видавництво «Фенікс», 2017. 268 с. URL: <https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni-posibnyky-dlia-pedahohichnykh-pratsivnykiv/17>
13. Цікава фізкультура в закладах загальної середньої освіти. Навчально-методичний посібник / Качан О.А., Пристинський В.М., Коломоець Г.А., Онішкевич О.М. Слов'янськ : ДДПУ, 2022. 163 с. URL: <https://surli.li/lxzwre>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

01

Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженій наказом МОЗУ та МОНУ від 20.07.2009 № 518/674 «Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» учні / учениці розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи

02

Учні / учениці, незалежно від рівня фізичного розвитку та медичної групи, а також тимчасово звільнені від фізичних навантажень, мають бути обов'язково присутніми на уроках фізичної культури.

Допустиме навантаження для учнів / учениць, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної медичних груп, установлює учитель / учителька фізичної культури

03

Для учнів 1-4 класів контрольні нормативи не проводимо. Обов'язково проводимо вправи для профілактики захворювань: хребта, плоскостопості; для розвитку фізичних якостей – вправи на відновлення, рухливі ігри та естафети

04

Модельна навчальна програма побудована за модульною системою. Містять інваріантний (обов'язковий) та варіативний складники. На вибір учнів упродовж року для 5-6 класів має бути запропоновано 12-16 варіативних модулів; для 7-9 класів учні мають опанувати 8-12 варіативних модулів

05

Вибір варіативних модулів учнем відбувається кожної чверті із 3-5 модулів, запропонованих ЗЗСО. Протягом чверті / триместру для учнів 5-6 класів визначають 3-4 варіативні модулі; для 7-9 класів визначають 2-3, що набрали найбільшу кількість уподобань учнівства.

06

У 1-4 класах проводиться комплексний урок, 5-8 класи – модульна система проведення уроків.

Для добору варіативних модулів урахуємо наявність матеріально-технічної бази, регіональні традиції, кадрове забезпечення, гендерність, рівень безпеки та стан здоров'я здобувачів освіти, а також сезонність, коли заняття проходять на відкритих майданчиках чи у спортивних залах

**ОБРАНІ ВАРІАТИВНІ
МОДУЛІ (1 семестр)**

[illegible]

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

ВІРТУАЛЬНИЙ
СПОРТИВНИЙ
МАЙДАНЧИК

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

[illegible][illegible]

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

[illegible]

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В 9-11 КЛАСАХ**

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ» – розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій, сформованості в учнів уміння користуватися мовними засобами в усіх видах мовленнєвої діяльності, читати та усвідомлювати прочитане, на розвиток інтересу до художньої літератури і системного читання, розкриття за допомогою засобів мови і літератури національних і загальнолюдських цінностей, формування гуманістичного світогляду особистості, розширення її культурно-пізнавальних інтересів, виховання в учнів любові, поваги до традицій українського народу, толерантного ставлення до культурних традицій інших народів (ДСБЗСО).

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ БАЗОВОЇ І ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (2011 р.)

розвиток умінь і навиків
особистості, формування здібностей,
застосування на практиці здобутих
знань

Вироблення вмінь і навиків в усіх
видах мовленнєвої (аудіювання,
читання, говоріння, письмо) та
читацької діяльності, різних сферах
спілкування (особистісна, публічна,
освітня);

формування комунікативної і
літературної компетентностей

Удосконалення, під час провадження
дослідницької діяльності, навиків
самостійної навчальної діяльності,
саморозвитку, самоконтролю,
розвиток художньо-образного
мислення, інтелектуальних і творчих
здібностей учнів, їх емоційно-духовної
сфери, естетичних смаків і загальної
культури

НАСКРІЗНІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ:

Мовний компонент (мовленнєва,
мовна, соціокультурна і діяльнісна
лінії).

Літературний компонент (ціннісна,
літературознавча, культурологічна,
компаративна лінії)

Формування стійкої мотивації до
вивчення української мови і
літератури, іноземних мов, мов і
літератур національних меншин,
світової літератури, любові до
української мови і культури, а також
поваги до інших мов і культур

Компетентнісний (сприяє
формуванню ключових і предметних
компетентностей), особистісно
орієнтований (розвиток
академічних, соціокультурних,
соціально-психологічних та інших
здібностей учнів) підходи

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ»

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «УКРАЇНСЬКА МОВА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/qqdzam>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/mxpaud>
4. Методика компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів ліцею на рівні стандарту : методичний посібник. / Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Попова Л. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с. URL: <https://surl.li/piobjn>
5. Мова війни: нові слова, нові значення, нове сприйняття: практичний посібник / упоряд. М. Мазурок, Л. Заводна. Рівне: РОІППО. 2023. 48 с. URL: <https://znayshov.com/FR/20240/801.pdf>
6. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник. / Голуб Н.Б, Новосьолова В.І., Галаєвська Л.В. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с. URL: <https://znayshov.com/FR/6085/193.pdf>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/wajydi>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
9. Подолання освітніх втрат з української мови та літератури в 5-11 класах. Методичні рекомендації та приклади уроків. Київ : 2023. 57 с. URL: <https://surl.li/snrxyl>
10. Практикум з методики навчання української мови. Практичний посібник. [Електронне видання] / Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. URL: <https://znayshov.com/FR/33072/982.pdf>
11. Українська мова у визначеннях, таблицях і схемах. 5–11 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 128 с. (Серія «Рятівник 2.0»). URL: <https://surl.li/bgrtak>
12. Український правопис / Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні. Київ : Видавництво «Наукова думка», 2019. 257 с. URL: <https://www.inmo.org.ua/pravopys-2019.html>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»

Базові знання: уміння розрізняти усне і писемне мовлення, розмовляти правильно і комунікативно доцільно, орієнтуватися в мовленнєвій ситуації, сприймати текст на слух, запам'ятовувати його зміст, виявляти розуміння тексту і підтексту прослуханого, визначати тему та основну думку твору, оцінювати почуте, аналізувати особливості мовної форми, користуватися різними видами слухання, самостійно створювати письмові тексти, висловлювати в них власну думку про певну подію, ситуацію, прочитаний твір, дотримуватися вимог до мовлення, удосконалювати написане; визначати особливості національної культури, використовувати ці знання і знання, здобуті під час вивчення інших предметів, у власному мовленні, пояснювати значення слів, найуживаніших усталених висловів, сприймати зміст найвизначніших творів, використовувати їх у своєму мовленні, дотримуватися правил мовленнєвої поведінки відповідно до загальнолюдських норм і специфіки національної культури; застосовувати основні загальнонавчальні, творчі вміння, використовувати їх у різних життєвих і навчальних ситуаціях, користуватися основними комунікативними стратегіями тощо (ДСБЗСО)

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО МОВЦЯ, НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМОЇ, ДУХОВНО БАГАТОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ: МОВА ЯК ІНСТРУМЕНТ УСПІХУ

Формуємо писемну комунікацію (написання резюме, мотиваційних, ділових електронних листів та офіційних заяв); навчаємо учнів правильно формулювати свої думки, дотримуючись етикету та офіційно-ділового стилю, що є критично важливим для майбутньої кар'єри; розвиваємо навички публічних виступів;

Навигаємо працювати з текстом: розвиваємо критичне мислення (аналіз медіа-текстів, інтерпретація художніх творів); опрацьовуємо тексти патріотичного, морально-етичного, естетичного спрямування, що сприятиме формуванню різних видів мислення, формуватиме систему ставлень до всього, що оточує учня/ученицю

Будуємо урок так, щоб у процесі навчання засобами виучуваного матеріалу розвивати в учнів логіку, пам'ять, мислення, уяву, увагу, спостережливість і мовлення

*Розподіл годин на вивчення навчальних предметів, відповідно до
Типової освітньої програми*

Навчальна програма «Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання 10-11 класи» (рівень стандарту, 2017 р.)
Навчальна програма «Українська мова для профільного навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи» (профільний рівень, 2017 р.)
«Українська мова 5-9 класи» програма для загальноосвітніх навчальних закладів (2017 р.)

Формуємо в учнів здатність логічно обґрунтовувати позицію, уміння та навички переконливо висловлювати свої думки, почуття, погляди в різних комунікативних ситуаціях, тлумачити поняття, факти (через слухання, говоріння, читання, письмо, застосування мультимедійних засобів)

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА МОВА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
(9 клас)**

**ПІДРУЧНИК
ДЛЯ 9 кл.**

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 10-11 класу**

**ПІДРУЧНИК
ДЛЯ 10-11 кл.**

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/ljybln>
2. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України : методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О.М. Топузова; укл. М.В. Головка. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2023. 187 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Osvitni_vtraty.pdf
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/ebllwbd>
5. Нова українська школа: як заохотити учнів читати українську літературу. Робочі сторінки для уроків позакласного читання, 5-6 класи / укладач Н.М. Котляренко. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2023. 144 с. URL: <https://znayshov.com/FR/26774/917.pdf>
6. Організація компетентісно орієнтованого навчання української літератури в ліцеї : методичні рекомендації / Яценко Т.О., Дячок С.О., Головаченко Н.І. [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 69 с. URL: <https://surl.lu/adneej>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lu/ipplrm>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surl.lu/jbvnhx>
9. Подолання освітніх втрат з української мови та літератури в 5-11 класах. Методичні рекомендації та приклади уроків. Київ, 2023. 57 с. URL: <https://surl.li/nhwdiq>
10. Українська література. 5 клас: експрес-курс подолання освітніх втрат: практичний poradnik; за заг. ред. Т.О. Яценко / автори: Т.О. Яценко, І.А. Тригуб, О.А. Слижук. Київ : Педагогічна думка, 2023. 58 с. URL: <https://surl.li/sinhhd>
11. Формування читацької грамотності учнів 5-6 класів на уроках української літератури: методичний посібник. [Електронне видання] / Яценко Т.О., Слижук О.А. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. 147 с. URL: <https://znayshov.com/FR/31422/958.pdf>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»

Базові знання: спрямовано на досягнення належного рівня сформованості вміння читати й усвідомлювати прочитане, на розвиток інтересу до художньої літератури, до читання загалом, розкриття за допомогою літератури національних і загальнолюдських цінностей, на формування гуманістичного світогляду особистості, розширення її культурно-пізнавальних інтересів; на виховання поваги до звичаїв, традицій українського народу, толерантного ставлення до культури інших народів.

Формування цілісного уявлення про літературу як про важливий складник національної культури, підвищення загального рівня культури майбутнього національно свідомого покоління, розвиток його творчого, інтелектуального потенціалу, вироблення здорового, повноцінного світогляду, у якому переважатимуть критерії толерантності й патріотизму (ДСБЗСО).

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 9 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 10-11 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	---

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/jykspd>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Зарубіжна література (універсальний електронний посібник-хрестоматія): посібник для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / О.О. Ісаєва, Ж.В. Клименко, А.О. Мельник, О.К. Бицько. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. URL: <https://surl.lu/fzvfia>
4. Методична платформа до підручника «Зарубіжна література. 5 клас» авторського колективу під керівництвом О. Ніколенко. Київ : ВЦ «Академія». 2022. URL: <https://www.5klas.com.ua/>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/lqazqy>
6. Онлайн-платформа «Джонатан» до підручника «Зарубіжна література. 8 клас» авторського колективу під керівництвом Ольги Ніколенко. Київ : ВЦ «Академія». 2025. URL: [Головна | Джонатан](#)
7. Онлайн-платформа «Емма» до підручника «Зарубіжна література. 6 клас» авторського колективу під керівництвом О. Ніколенко. Київ : ВЦ «Академія». 2023. URL: <https://academia-nikolenko-6klas.com.ua/>
8. Онлайн-платформа до підручника «Література (українська та зарубіжна) 8 клас» авторського колективу під керівництвом Ольги Ніколенко. Київ : ВЦ «Академія», 2024. URL: <https://chervona-ruta-academia.com.ua/8-klas/>
9. Онлайн-платформа «Плейтен» до підручника «Зарубіжна література. 7 клас» авторського колективу під керівництвом О. Ніколенко. Київ : ВЦ «Академія». 2024. URL: <https://academia-pc.com.ua/bez-rubriki/zarubizhna-literatura-7-klas>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.cc/taxikd>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Нова українська школа: путівник для вчителя 5-6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А.Л. Черній ; відп за вип. В.М. Салтишева. Рівне : РОІППО, 2022. 168 с. URL: <https://surl.li/flojnz>
13. Розвиток медіакомпетентності учнів на уроках зарубіжної літератури : науково-методичний посібник / укладачі : О.М. Казакова, Г.В. Пономаренко. Миколаїв : ОІППО, 2021. 240 с. URL: <https://surl.lu/srgvvq>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

Базові знання: з літературних напрямів і течій (їх характерні риси, основні ідеї, представників); взаємозв'язок літературних епох із соціально-історичним контекстом, філософськими течіями тощо; поглиблення знань із теорії літератури, використання їх у процесі дослідження творів, розвиток теоретичного мислення учнів і формування навиків критичного аналізу літературних явищ; увиразнення українського контексту творів зарубіжної літератури через залучення широких міжкультурних і міжлітературних зв'язків, фактів про культурні події країни, пов'язані з літературними творами, висвітлення теми України у творчості зарубіжних письменників; поглиблення культурно-пізнавальних інтересів учнів, усвідомлення ними ключової ролі художньої літератури в сучасному світі, націєтворчої функції художнього перекладу, ролі вітчизняних майстрів перекладу в духовному поступі України; виховання в учнів поваги до культурних надбань українського та інших народів, формування творчої особистості громадянина України з високим рівнем загальної культури, гуманістичним світоглядом, активною життєвою позицією, національною свідомістю (ДСБЗСО).

ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА ВІДБУВАЄТЬСЯ ЗА ДОПОМОГОЮ: формування літературної компетентності, розвиток умінь і навиків володіння учнями українською мовою, використання різних видів мовленнєвої діяльності, володіння основами культури усного і писемного мовлення; формування розуміння літературознавчих понять і термінів; усвідомлення загальнолюдських цінностей та проблем; формування базових навиків літературного аналізу та інтерпретації тощо.

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ЗРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 9 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 10-11 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН- ІНСТРУМЕНТИ / РЕСУРСИ
--	---	---

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ІНОЗЕМНА МОВА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.lu/ztkyfs>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/ivtuss>
4. Лисогор Л., Берендєєв С, Косенчук Ю. Використання електронних освітніх матеріалів у освітньому процесі: сучасні підходи і технології Нової української школи. Випуск 1 : Навчально-методичний посібник. Київ : 2023. 117 с. URL: <https://surl.li/yerxek>
5. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи (Англійська мова. Німецька мова. Французька мова. Іспанська мова): сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/cojakd>
6. Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників. Учителі Іноземних мов: сайт «ЗНАЙШОВ». URL: <https://surl.li/sqiazy>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІПО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lt/oypjxe>
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surl.li/siompb>
9. Посібник для вчителів англійської «Поглиблюємо розуміння віддаленого учіння та навчання». URL: <https://americancouncils.org.ua/download/sdele-teachers-guide/>
10. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.lu/pfknqu>
10. BRITISH COUNCIL Викладання англійської мови. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/>
11. Goethe-Institut Україна. URL: <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/ver.cfm>
12. Institut Francais Ukraine. URL: <https://institutfrancais-ukraine.com/presentation>
13. 40 підручників з англійської мови, що можна завантажити в Інтернеті безкоштовно. URL: <https://osvitaua.com/2015/10/22057/>
14. Easy-online-german.com URL: <https://surl.lt/puuntt>
15. Cornelsen. URL: <https://surl.li/zwtclt>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Базові знання: оволодіння учнями іншомовним досвідом, що забезпечує сформованість у них іншомовної комунікативної компетентності на рівні незалежного користувача (рівень B1 або B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (CEFR), у залежності від рівня програми; оволодіння другою іноземною мовою – рівень A2+) (ДСБЗСО).

Друга іноземна мова вивчається в класах: з поглибленим вивченням іноземної мови; білінгвальні класи; класи з вивченням двох іноземних мов.

Навчання іноземним мовам у 9 класі здійснюється відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (2011 р.)
Мінімальна кількість годин на тиждень визначається закладом освіти відповідно до профілю навчання (ТОП для закладів загальної середньої освіти II ступеня (2018 р.)

Навчання іноземним мовам у 10-11 класах здійснюється відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (2011 р.)
Мінімальна кількість годин на тиждень визначається закладом освіти (ТОП для закладів загальної середньої освіти III ступеня (2025 р.)

Реалізуємо компетентнісний підхід, фокусуючи увагу на формуванні ключових та предметній компетентностей (учні мають не тільки знати мову, а й вміти її застосовувати в реальних життєвих ситуаціях). Розробляємо завдання, що вимагають від учнів використання мови для автентичних цілей (вирішення проблем, висловлення думок, ведення переговорів та співпраця, а не лише запам'ятовування словника чи граматичних правил). Проектне навчання та комунікативні види діяльності є ключовими

Індивідуалізуємо та диференціюємо навчання. Ураховуємо різні рівні підготовки та інтереси учнів. Пропонуємо різнорівневі завдання, створюємо можливості для вибору тем і видів діяльності. Важливо забезпечити підтримку для тих, хто потребує допомоги, і водночас пропонувати виклики для сильніших учнів, стимулюючи їхній подальший розвиток. Це може бути робота в малих групах, парна робота, індивідуальні проекти

Використовуємо сучасні цифрові технології та онлайн-ресурси. Ефективно інтегруємо інформаційно-комунікаційні технології в освітній процес. Це можуть бути освітні платформи, інтерактивні вправи, онлайн-словники, ресурси для вивчення граматики, аудіо- та відеоматеріали. Заохочуємо учнів використовувати мобільні додатки для вивчення мови, а також брати участь в онлайн-проектах чи вебінарах, що розширять їхні можливості для практики та доступу до актуальної інформації

Формуємо комунікативну компетентність (аудіювання, говоріння, читання, письмо та медіація). Розробляємо завдання, що вимагають від учнів виступати в ролі посередників, інтерпретуючи та передаючи інформацію, прояснюючи непорозуміння та пояснюючи концепції через мовні та культурні бар'єри. Це можуть бути рольові ігри, узагальнення складних текстів для іншої аудиторії або пояснення культурних нюансів

Розвиваємо критичне мислення та креативність. Заохочуємо учнів не лише відтворювати інформацію, а й аналізувати її, висловлювати власні судження, порівнювати, оцінювати. Завдання можуть включати: обговорення проблемних питань, написання есе-роздумів, створення презентацій, проектів, де учні досліджують цікаві для них теми іноземною мовою, розвиваючи при цьому креативність у виборі форм подачі матеріалу

Формуємо соціокультурну компетенцію та міжкультурну комунікацію. Окрім знання мови, учні мають розуміти культурний контекст її використання. Акцентуємо увагу на вивченні традицій, звичаїв, цінностей, стереотипів країн, мова яких вивчається. Організовуємо дискусії про міжкультурні відмінності, симуляції реальних міжкультурних ситуацій, що допоможе учням бути більш толерантними та ефективними у спілкуванні з носіями мови

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас)	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 9 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу	ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 10-11 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 10-11 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї)	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МАТЕМАТИКА»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «МАТЕМАТИКА» – формування в учнів математичної компетентності на рівні, достатньому для забезпечення життєдіяльності в сучасному світі, успішного оволодіння знаннями з інших освітніх галузей у процесі шкільного навчання, забезпечення інтелектуального розвитку учнів, розвитку їх уваги, пам'яті, логіки, культури мислення та інтуїції (ДСБЗСО).

ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО
СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ І ПОВНОЇ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
2011 року ФОРМУЄМО:

10 ключових і 11 предметних
компетентностей

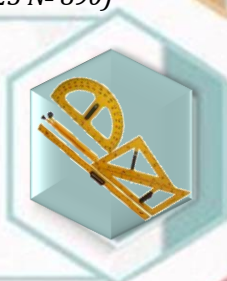
ПРОПОНУЄМО ДІАГНОСТУВАЛЬНІ
РОБОТИ ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ. На основі їх
аналізу, розробляємо заходи щодо їх
подолання (наприклад, навчальні
програми, додаткові заняття,
інтегруйте зміст навчальних
предметів тощо)

КІЛЬКІСТЬ ГОДИН НАВЧАЛЬНОГО
НАВАНТАЖЕННЯ на вивчення навчальних
предметів освітньої галузі регулюється
Типовою освітньою програмою для ЗЗСО
II ступеню (наказ МОНУ від 20.04.2018 № 405) та
Типовою освітньою програмою для ЗЗСО
III ступеню (наказ МОНУ від 20.06.2025 № 890)

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ГРУНТУЄТЬСЯ
НА ЗАСАДАХ
особистісно
орієнтованого,
компетентнісного і
діяльнісного підходів

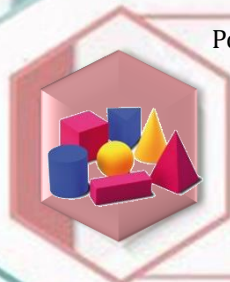
ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ у 9 класів
РЕАЛІЗУЄТЬСЯ через навчальні
предмети «Алгебра» і «Геометрія»,
у 10 та 11 класах – через навчальні
предмети «Алгебра і початки
аналізу» та «Геометрія»

Беручи до уваги необхідність
підготовки випускника закладу
загальної середньої освіти до
сучасних викликів дорослого життя,
організовуємо освітній процес із
урахуванням вимог Нової української
школи

НАСКРІЗНИМИ ЗМІСТОВИМИ
ЛІНІЯМИ Є:

- екологічна безпека і сталий розвиток;
- громадянська відповідальність;
- здоров'я і безпека;
- підприємливість і фінансова грамотність

Розвиваємо в учнів КРИТИЧНЕ,
ЛОГІЧНЕ ТА АНАЛІТИЧНЕ
МИСЛЕННЯ (здатність
обґрунтовувати свої думки,
аналізувати їх, висувати
гіпотези та доводити їх).
Заохочуємо учнів до
дослідницької діяльності

ЗАГАЛЬНИМИ ЗМІСТОВИМИ
ЛІНІЯМИ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ Є:
числа, вирази, рівняння і нерівності,
функції, елементи комбінаторики,
теорії ймовірності та математичної
статистики, геометричні фігури і
геометричні величини

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЗДІЙСНЮЄМО
відповідно критеріїв, затверджених
наказами Міністерства освіти і
науки України від 13.04.2011 № 329
та від 21.08.2013 № 1222

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та
Сумського ОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними
послугуватися і у 2025-2026 н.р.

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МАТЕМАТИКА»

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «МАТЕМАТИКА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Алексєєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті: методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2024. 53 с. URL: <https://surli.cc/wpddxt>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.li/kzdfiy>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів: збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/YEYAN-Matematyka-CHastyna-1.pdf>
5. Збірник завдань для перевірки грамотності: за технологією PISA. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/posibnyk-pisa-ost.pdf>
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24). URL: <https://surli.li/ewrgxn>
7. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surli.li/ajwwxy>
8. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surli.lu/ysbuen>
9. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surli.li/atkqbt>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.lu/fxlero>
12. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surli.lu/pfknqu>
13. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання] / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surli.li/pekpjo>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «МАТЕМАТИКА»

Завдання освітньої галузі: розкриття ролі та можливостей математики у пізнанні та описанні реальних процесів і явищ дійсності, забезпечення усвідомлення математики як універсальної мови природничих наук та органічної складової загальної людської культури; розвиток логічного, критичного і творчого мислення учнів, здатності чітко та аргументовано формулювати і висловлювати свої судження; забезпечення оволодіння учнями математичною мовою, розуміння ними математичної символіки, математичних формул і моделей як таких, що дають змогу описувати загальні властивості об'єктів, процесів та явищ; формування здатності логічно обґрунтовувати та доводити математичні твердження, застосовувати математичні методи у процесі розв'язування навчальних і практичних задач, використовувати математичні знання і вміння під час вивчення інших навчальних предметів; розвиток умінь працювати з підручником, опрацьовувати математичні тексти, шукати і використовувати додаткову навчальну інформацію, критично оцінювати здобуту інформацію та її джерела, виокремлювати головне, аналізувати, робити висновки, використовувати отриману інформацію в особистому житті; формування здатності оцінювати правильність і раціональність розв'язання математичних задач, обґрунтовувати твердження, розпізнавати логічно некоректні міркування, приймати рішення в умовах неповної, надлишкової, точної та ймовірнісної інформації (ДСБЗСО).

Навчання математиці у 9 класі продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Математика. 5-9 класи» для ЗЗСО.
Навчальне навантаження – 4 год./тижд.
(алгебра – 2 год./тижд., геометрія – 2 год./тижд.)
- «Математика. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням математики.
Навчальне навантаження – 8 год./тижд.
(алгебра – 5 год./тижд., геометрія – 3 год./тижд.)

Для реалізації навчальних програм з математики у 9, 10 та 11 класах розроблено підручники різних авторських колективів. Усі вони у форматі .pdf розміщені у електронній бібліотеці сайту ДНУ «ІМЗО» та є доступними до завантаження

Демонструємо внутрішньопредметну (алгебра і геометрія) та міжпредметну/міжгалузеву (фізика, хімія, інформатика, технології/трудове навчання тощо) інтеграції змісту і видів діяльності під час навчання математики

Упроваджуємо технології або елементи технологій: критичного мислення, інтерактивні, проєктного та дослідницького навчання, технології доповненої реальності, кейс-технології тощо

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та Сумського ОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання математиці у 10-11 класах продовжує відбуватися за однією з трьох навчальних програм:

- «Алгебра і початки аналізу та геометрія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Рівень стандарту. Навчальне навантаження – по 3 год./тижд. (з почерговим посеместрово вивченням алгебри і початків аналізу й геометрії).
- «Математика. 10-11 класи» (початок вивчення на поглибленому вивченні з 8 класу) для ЗЗСО. Поглиблений рівень. Навчальне навантаження – по 9 год./тижд. (алгебра і початки аналізу – по 6 год./тижд., геометрія – по 3 год./тижд.)
- «Математика. 10-11 класи» для ЗЗСО. Профільний рівень. Навчальне навантаження – по 9 год./тижд. (алгебра і початки аналізу – по 6 год./тижд., геометрія – по 3 год./тижд.)

Посилюємо прикладну спрямованість математики, розв'язуючи компетентнісні й прикладні задачі методом математичного моделювання (напр., задачі економічного, технічного, соціального плану)

Використовуємо сучасні освітні платформи (напр., ВШО, Khan Academy тощо), інтернет-ресурси, цифрові інструменти, інтерактивні комп'ютерні моделі, графічні онлайн-калькулятори, мобільні додатки, інтерактивні симуляції, віртуальні лабораторії тощо для організації спільної роботи, візуалізації математичних концепцій (напр., Desmos, Visnos Visual Number, Transum Mathematics, GeoGebra, PhET, LabInApp, 3D-графіка GeoGebra та ін.)

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «МАТЕМАТИКА»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас) 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 9 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
---	--	--	---

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу 	ОБРАНИЙ АВТОР- СЬКИЙ КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 10-11 кл. 	ДИДАКТИВНІ ПОСІБНИКИ 	КНИГА ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ
--	--	--	---

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА(-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
--	---	---

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ПРИРОДОЗНАВСТВО»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ПРИРОДОЗНАВСТВО» – формування в учнів природничо-наукової компетентності як базової та відповідних предметних компетентностей як обов'язкової складової загальної культури особистості і розвитку її творчого потенціалу (ДСБЗСО).

Завдання освітньої галузі: забезпечення оволодіння учнями термінологічним апаратом природничих наук, засвоєння предметних знань та усвідомлення суті основних законів і закономірностей, що дають змогу зрозуміти перебіг природних явищ і процесів; забезпечення усвідомлення учнями фундаментальних ідей і принципів природничих наук; набуття досвіду практичної та експериментальної діяльності, здатності застосовувати знання у процесі пізнання світу; формування ціннісних орієнтацій на збереження природи, гармонійну взаємодію людини і природи, а також ідей сталого розвитку (ДСБЗСО).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Біологічні дослідження на уроках біології та екології : навчально-методичний посібник / упор. М.В. Кісільова, Л.Л. Дяченко, Є.С. Котькало, Н.О. Михайлова, Н.О. Пальоха, Н.М. Токар, І.О. Токарева, Н.В. Шилова, В.В. Яловенко; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2024. 168 с. URL: <https://surl.li/hjqvmp>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/kzdfiy>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.li/vcsexs>
5. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24). URL: <https://surl.li/ewrgxn>
6. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/ajwwxy>
7. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання]/ Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
8. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/ysbuen>
9. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/atqgbt>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/fxlero>
12. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.li/pfknqu>
13. Український біологічний сайт. URL: <https://surl.li/renbgr>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ»

Біологічний компонент освітньої галузі «Природознавство» забезпечує засвоєння учнями знань про закономірності функціонування живих систем, їх розвиток і взаємодію, взаємозв'язок із неживою природою, оволодіння основними методами пізнання живої природи, розуміння біологічної картини світу, цінності таких категорій, як знання, життя, природа, здоров'я, формування свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики, застосування знань з біології у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності, оцінювання їх ролі для суспільного розвитку, перспектив розвитку біології як науки та її значення у забезпеченні існування біосфери (ДСБЗСО).

Екологічний компонент освітньої галузі «Природознавство» спрямований на формування в учнів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки в навколишньому природному середовищі (ДСБЗСО).

Навчання біології у 9 класі продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Біологія. 6-9 класи» для ЗЗСО (2017 р.)
Навчальне навантаження – 2 год./тижд.
- «Біологія. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням біології (2017 р.)
Навчальне навантаження – 4 год./тижд.

Для реалізації НП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження

Розподіл годин на вивчення тем у навчальних програмах є орієнтовним і вчитель на власний розсуд може їх змінювати/коригувати

Лабораторні дослідження з біології, лабораторні і практичні роботи з біології, дослідницькі практикуми, демонстрації, що зазначені у навчальній програмі, є обов'язковими до виконання

У випадку неможливого виконання лабораторних і практичних робіт з біології в очному форматі, використовуємо віртуальні лабораторії, симуляції, навчальні відео (Phet, Pi-stacja, Go_Lab, Labster тощо), за можливості – проводимо домашній експеримент

Під час оцінювання лабораторних і практичних робіт звертаємо увагу на формування в учнів навиків роботи з лабораторним обладнанням. У випадку дистанційного формату навчання – демонструємо та обговорюємо їх, використовуємо обладнання наявне в побуті

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та Сумського ОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання біології у 10-11 класах продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Біологія і екологія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Рівень стандарту (2017 р.). Навчальне навантаження – по 2 год./тижд.
- «Біологія і екологія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Профільний рівень (2017 р.). Навчальне навантаження – по 5 год./тижд.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО з українською мовою навчання, що розміщений на сайті ДНУ «ІМЗО»

Складаючи календарно-тематичне планування, ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до навчальної програми з метою усвідомлення особливостей вивчення кожного із запропонованих розділів біології/навчальних тем

Протягом семестру учні мають виконати мінімум один науково-дослідницький або інший вид проєкту. Приділяємо належну увагу моделюванню (образному, об'ємному, графічному, математичному тощо) та експериментуванню

На уроці демонструємо учням різноманіття методів пізнання природи, розвиваємо у них критичне мислення, формуємо біологічну наукову обізнаність і медіаграмотність, уміння досліджувати природу, сприяти опануванню біологічними знаннями та загальною біологічною компетентністю

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «БІОЛОГІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (9 клас)

ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 9 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.

НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА ДЛЯ
10-11 класу

ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 10-11 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ
10-11 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (-НІ)
ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЛАБОРАТОРІЯ(-І)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ГЕОГРАФІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.cc/crbfvq>
2. Географіка. Географічний портал. URL: <https://surli.li/ljrfpt>
3. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.cc/tvqkhh>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surli.lt/vcsexs>
6. Інтернет на користь: онлайн ресурси для вивчення географії. URL: <https://surli.li/tupldd>
7. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024-2025 навчальному році : лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24. URL: <https://surli.li/ewrgxn>
8. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surli.li/ajwwxy>
9. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.lu/ysbuen>
10. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.li/atkqbt>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : НВВ: КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.lu/fxlero>
13. Рекомендації щодо використання модифікованих програм з української мови, української літератури, історії України, географії для закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.05.2024 № 701). URL: <https://surli.li/kjyywb>
14. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surli.lu/pfknqu>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОГРАФІЯ»

Географічний компонент освітньої галузі «Природознавство» спрямований на засвоєння учнями знань про природну і соціальну складову географічної оболонки Землі, формування в учнів комплексного, просторового, соціально орієнтованого знання про планету Земля, у результаті застосування краєзнавчого, регіонального та планетарного підходів й усвідомлення цілісного географічного образу своєї країни (ДСБЗСО).

Екологічний компонент освітньої галузі «Природознавство» спрямований на формування в учнів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки у навколишньому природному середовищі (ДСБЗСО).

Навчання географії у 9 класі продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Географія. 6-9 класи» для ЗЗСО (2022 р.). Навчальне навантаження – 1,5 год./тижд.
- «Географія. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням географії (2020 р.). Навчальне навантаження – 3 год./тижд.

Для реалізації НП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження

Розподіл годин на вивчення тем у навчальних програмах є орієнтовним і вчитель на власний розсуд може їх змінювати/коригувати

Для учнів, які пропустили навчання або тривалий час не вчилися за українськими освітніми програмами (зокрема, діти за кордоном та ті, що вимушено перебувають на тимчасово окупованих територіях) розроблено модифіковану навчальну програму з географії та рекомендації щодо її використання

Провідна діяльність – формування практичних навиків використання географічної інформації, що реалізується в логіці системно-діяльнісного підходу в освіті

Системно-діяльнісний підхід реалізується засобами мотивації до вивчення географії, готовності учнівства до самореалізації та освіти впродовж життя, активної навчально-пізнавальної діяльності учнівства, побудови освітньої діяльності, із урахуванням індивідуальних, вікових особливостей учнівства

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та Сумського ОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання географії у 10-11 класах продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Географія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Рівень стандарту (2022 р.). Навчальне навантаження – 1,5 год./тижд. у 10 кл. та 1 год./тижд. у 11 кл.
- «Географія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Профільний рівень (2017 р.). Навчальне навантаження – по 5 год./тижд.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО з українською мовою навчання, що розміщений на сайті ДНУ «ІМЗО»

Складаючи календарно-тематичне планування, ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до навчальної програми з метою усвідомлення особливостей вивчення кожного із запропонованих розділів географії/навчальних тем

Вивчення географії має практичну спрямованість (здійснення досліджень, виконання практичних робіт, створення моделей, розв'язання ситуативних, проблемних та аналітичних завдань, виконання навчальних проєктів, робота з навчальною науково-популярною літературою та цифровими ресурсами)

Наголошуємо учням на українознавчому компоненті змісту, а також акцентуємо увагу на результатах сучасних географічних дослідженнях

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГЕОГРАФІЯ»**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (9 клас)**

**ОБРАНИЙ
ПІДРУЧНИК АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 9 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 10-11 класу**

**ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ
ДЛЯ 10-11 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 10-11 кл.**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)**

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНІ ПРЕДМЕТИ «ФІЗИКА» ТА «АСТРОНОМІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Алексеєнко Т., Петрук О., Барановська О., Ліпчевська І., Павлова Т. Дидактико-методичний супровід подолання навчальних втрат у базовій середній освіті: методичні рекомендації. Київ : Педагогічна думка, 2024. 53 с. URL: <https://surli.cc/wpddxt>
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/pjwkwg>
3. Готові матеріали для впровадження енергоефективності в школах: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surli.cc/tvqkhh>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. за заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.lt/vcsexs>
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році : лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24. URL: <https://surl.li/ewrgxn>
7. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/eencgh>
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник. [Електронне видання] / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
9. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.lu/ysbuen>
10. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/atqabt>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surli.cc/ebafzr>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І. В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
13. Рамковий документ із природничо-наукової освіти PISA-2025: сайт PISA UKRAINE. URL: <https://pisa.testportal.gov.ua/publikatsii/>
14. Рекомендації щодо організації програм з надолуження освітніх втрат. URL: <https://surl.lu/pfknqu>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ «ФІЗИКА» ТА «АСТРОНОМІЯ»

Фізичний компонент освітньої галузі «Природознавство» забезпечує усвідомлення учнями основ фізичної науки, засвоєння ними основних фізичних понять і законів, наукового світогляду і стилю мислення, розвиток здатності пояснювати природні явища і процеси та застосовувати здобуті знання під час розв'язання фізичних задач, удосконалення досвіду провадження експериментальної діяльності, формування ставлення до фізичної картини світу, оцінювання ролі знань фізики в житті людини і суспільному розвитку (ДСБЗСО).

Астрономічний компонент освітньої галузі «Природознавство» зорієнтований на забезпечення засвоєння учнями наукових фактів, понять і законів астрономії, методів її дослідження, усвідомлення знань про будову Сонячної системи, створення і розвиток Всесвіту, формування наукового світогляду (ДСБЗСО).

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» може здійснюватися за двома варіантами: як два окремі предмети – «Фізика» (НП авт. кол. Локтева В.М. та ін.), «Астрономія» (НП авт. кол. Яцків Я.Я. та ін.); як один навчальний предмет – «Фізика і астрономія» (НП авт. кол. Ляшенко О.І. та ін.).

Навчання фізики у 9 класі продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Фізика. 7-9 класи» для ЗЗСО (2017 р).
Навчальне навантаження – 3 год./тижд.
- «Фізика. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням фізики (2013 р).
Навчальне навантаження – 4 год./тижд.

Для реалізації НП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОНУ та СОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання фізики та астрономії у 10-11 класах продовжує відбуватися за 1 (2) з трьох навчальних програм:

- «Фізика і астрономія. 10-11 класи» для ЗЗСО (2017 р.). На рівні стандарт навчальне навантаження – 3 год./тижд. у 10 кл. та 4 год./тижд. у 11 кл.; профільний рівень – по 7 год./тижд.
- «Фізика. 10-11 класи» для ЗЗСО. (2017 р.). На рівні стандарт навчальне навантаження – 3 год./тижд. у 10 та 11 класах; профільний рівень – по 6 год./тижд. «Астрономія. 10-11 класи» для ЗЗСО. (2017 р.). На рівні «стандарт» навчальне навантаження – 1 год./тижд. в 11 кл.; профільний рівень – по 2 год./тижд. у 10 кл. та 11 кл.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО, з українською мовою навчання, що розміщений на сайті ДНУ «ІМЗО»

Освітній процес з фізики нерозривно пов'язаний з експериментом: спостереження, вимірювання, дослідження тощо. Активно використовуємо лабораторні роботи, демонстрації, за неможливості – віртуальні експерименти

Складаючи календарно-тематичне планування, ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до навчальної програми з метою усвідомлення особливостей вивчення кожного із запропонованих розділів фізики/тем програми

Використовуємо онлайн-симуляції, інтерактивні моделі, відеоексперименти та платформи. Це значно розширює можливості навчання та робить фізику й астрономію доступнішими і наочнішими

Фізика має бути тісно пов'язана з математикою (обчислення, графіки, рівняння тощо) та інформатикою (цифрове моделювання, обробка даних тощо). Міжпредметні зв'язки допоможуть учням глибше розуміти сутність фізичних процесів

На уроках формуємо аналітичні й дослідницькі навички, наукове критичне мислення. Наголошуємо на українознавчому компоненті змісту, робимо акцент на сучасних дослідженнях у галузі фізики та астрономії

Моделюємо реальні фізичні та астрономічні процеси, створюємо моделі для опису й пояснення природних явищ, використовуємо формули для обчислень, аналізу результатів

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ «ФІЗИКА» ТА «АСТРОНОМІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (9 клас)

ОБРАНИЙ
ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 9 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.

НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА ДЛЯ
10-11 класу

ОБРАНИЙ
ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 10-11 кл.

ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (-НІ)
ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ХІМІЯ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Величко Л. Методичні рекомендації щодо навчання хімії учнів гімназії відповідно до концепції Нової української школи / [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 18 с. URL: <https://surl.li/wdbrmh>
2. Величко Л., Крамаренко І., Лашевська Г., Вороненко Т. Формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії у навчанні хімії: методичний посібник. [Електронне видання]. Київ : Педагогічна думка, 2025. 134 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745186/1/Posibnyk-NAPN_01-1-1.pdf
3. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/kzdfiy>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA / Авторський колектив. За заг. ред. професора О.М. Топузова. Укладач: Л.М. Калініна. Київ : Педагогічна думка, 2022. 124 с. URL: <https://surl.li/vcsexs>
6. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24). URL: <https://surl.li/ewrgxn>
7. Куферок корисних застосунків: сайт Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/ajwwxy>
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpjo>
9. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surl.li/ysbuen>
10. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surl.li/atqgbt>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL : <https://surl.li/fxlero>
12. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
13. Посібники для вчителів: нові можливості подолання освітніх втрат у школах : ГО «Навчай для України». URL: <https://teachforukraine.org/catch-up/>
14. Практичний аспект використання технології графіки на уроках хімії в школі : збірник / А.В. Метейко, за ред. І.В. Удовиченко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 109 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/361>
15. Практичний аспект використання технології графіки на уроках хімії у старшій школі : збірник / автор-розробник А.В. Метейко, за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2022. 84 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua/handle/123456789/410>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ХІМІЯ»

Хімічний компонент освітньої галузі «Природознавство» забезпечує засвоєння учнями знань про речовини та їх перетворення, хімічні закони і методи дослідження, навички безпечного поводження з речовинами, формує ставлення до екологічних проблем і розуміння хімічної картини світу, вміння оцінювати роль хімії у виробництві та житті людини (ДСБЗСО).

Екологічний компонент освітньої галузі «Природознавство» спрямований на формування в учнів екологічної свідомості та дотримання правил екологічно безпечної поведінки в навколишньому природному середовищі (ДСБЗСО).

Навчання хімії у 9 класі продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Хімія. 7-9 класи» для ЗЗСО (2017 р). Навчальне навантаження – 2 год./тижд.
- «Хімія. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням хімії (2013 р). Навчальне навантаження – 4 год./тижд.

Для реалізації НП авторськими колективами розроблені підручники. Вони розміщені в електронній бібліотеці на сайті ДНУ «ІМЗО» у форматі .pdf та є вільними для завантаження

Розподіл годин на вивчення тем у навчальних програмах є орієнтовним і вчитель на власний розсуд може їх змінювати/коригувати. Демонстрації, лабораторні і практичні роботи з хімії є обов'язковими до виконання

Приділяємо належну увагу проблемному навчанню (виконання проблемних завдань природничого змісту). Особливу увагу приділяємо проблемному навчанню в проєктній дослідницькій діяльності, розв'язанні контекстних завдань

Протягом семестру учні мають виконати мінімум один науково-дослідницький або інший вид проєкту. Приділяємо належну увагу моделюванню, експериментуванню, конструюванню, STEM-проєктуванню тощо

Постійно наголошуємо на важливості дотримання правил безпеки життєдіяльності (БЖД) під час виконання хімічного експерименту. Навчаємо учнів правилам безпечного поводження у разі контакту з отруйними хімічними речовинами (газами, рідинами, твердими речовинами)

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОНУ та СОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання хімії у 10-11 класах продовжує відбуватися за однією з двох навчальних програм:

- «Хімія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Рівень стандарту (2017 р.). Навчальне навантаження – 1,5 год./тижд. у 10 кл, 2 год./тижд. у 11 кл.
- «Хімія. 10-11 класи» для ЗЗСО. Профільний рівень (2017 р.). Навчальне навантаження – 4 год./тижд. у 10 кл, 6 год./тижд. у 11 кл.

Перелік підручників та дидактичних матеріалів, що мають гриф МОНУ, наведений у Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОНУ для ЗЗСО з українською мовою навчання, що розміщений на сайті ДНУ «ІМЗО»

Складаючи календарно-тематичне планування, ретельно опрацьовуємо пояснювальну записку до навчальної програми з метою усвідомлення особливостей вивчення кожного із запропонованих розділів хімії / навчальних тем

Для формування в учнів здатності до просторового мислення, через візуалізацію навчального контенту, рекомендуємо використовувати цифрові освітні ресурси (Phet, Pi-stacja, Go_Lab, Labster тощо), за можливості – проводити домашній експеримент

Наповнюємо зміст навчального контенту українознавчим спрямуванням: українські учні у хімічній галузі; наукові інститути, що працюють у напрямі розвитку хімічної науки; наукові відкриття у галузі хімічної науки тощо

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ХІМІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас)

ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 9 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу

ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 10-11 кл.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 10-11 кл.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ

ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЛАБОРАТОРІЯ(-Ї)

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/РЕСУРСИ

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО» – забезпечення розвитку учня як особистості, що керується гуманістичними нормами і цінностями, усвідомлює себе громадянином України та успішно самореалізується в сучасному українському суспільстві; розуміння здобувачами освіти суспільних процесів та явищ (взаємозв'язок минулого та сучасного; формування базових знань про економічні системи, ринкові відносини, роль держави в економіці; розуміння функціонування політичних систем, органів державної влади та місцевого самоврядування); виховання поваги до демократичних принципів, верховенства права, прав людини, толерантності; формування готовності брати участь у розв'язанні суспільних проблем, співчуття та емпатії до інших (ДСБЗСО).

Навчання предметам освітньої галузі «Суспільствознавство» здійснюється відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (2011). Формуємо – *ключові компетентності, наскрізні змістові лінії*

КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

ІСТОРИЧНИЙ (формуємо в учнів ідентичність та почуття власної гідності, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу).

СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИЙ (створюємо умови для розвитку особистості компетентного, активного, відповідального громадянина України, члена європейської і світової спільноти)

Особистісно-орієнтований підхід: організовуємо процес навчання із урахуванням індивідуальних потреб, інтересів та можливостей кожного учня, сприяємо розвитку їх потенціалу та самореалізації

Інтегруємо зміст освітньої галузі «Суспільствознавство»: знання з різних навчальних предметів, таких як: історія, право, громадянська освіта, економіка, географія, що дає змогу бачити світ цілісно, а не фрагментарно

Реалізуємо наказ МОНУ від 16.05.2024 № 701 «Про затвердження Рекомендацій щодо використання **модифікованих програм з української мови, української літератури, історії України, географії** для закладів загальної середньої освіти»

Реалізуємо компетентнісний підхід у навчанні: навчання має ґрунтуватися не лише на засвоєнні знань, а й на формуванні вмінь застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях (критичне мислення, уміння аналізувати інформацію, вирішувати проблеми, ефективно комунікувати та співпрацювати)

Демонструємо практичну спрямованість навчального контенту: освітній процес має бути максимально наближеним до реального життя через використання інтерактивних методів навчання, проведення дискусій, дебатів, проєктної діяльності, екскурсій тощо

Кількість годин на тиждень визначається закладом загальної середньої освіти (Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти II ступеня (2018 р.), III ступеня (2025 р.)

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»

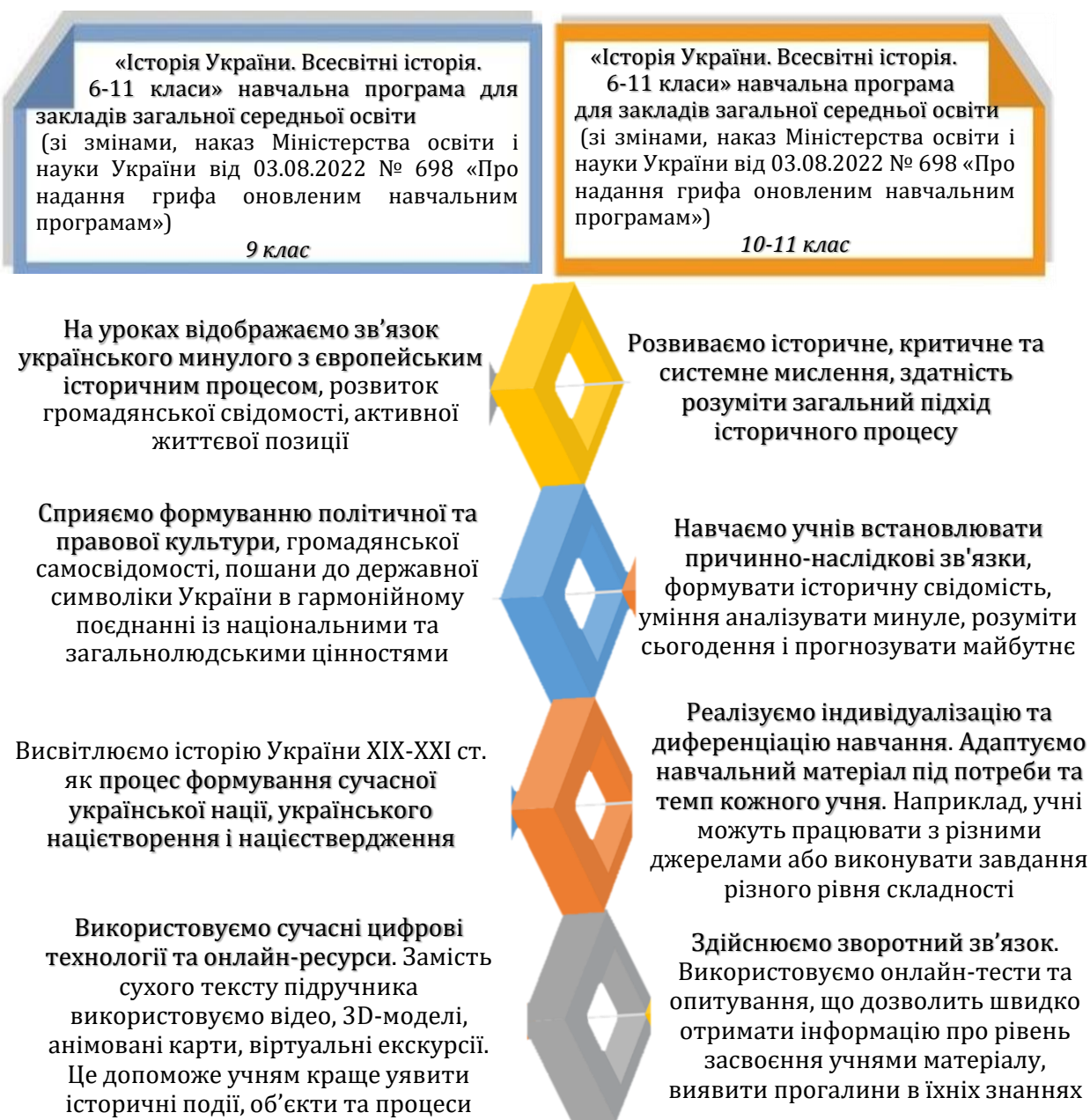
НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/kwtvwl>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Історія України в джерелах : практикум / Мороз П.В., Мороз І.В., Власов В.С. Київ : КОНВІ ПРИНТ, 2021. 564 с. URL: <https://surl.li/lxflpz>
4. Колекція пам'яток до пам'ятних дат Української революції 1917–1921 років. Збірка методичних рекомендацій / розроб. і упоряд. : Г. Байкеніч, О. Охрімчук. Київ. 2020. С. 199. : іл. URL: <https://surl.li/spnnis>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/wulzgz>
6. Медіаосвіта в огні. Методичні рекомендації для вчителів курсу «Громадянська освіта»/«Історія». Навчально-методичний посібник / Потапова В.І., Дегтярьова Г.А., Мокрогуз О.П., Желіба О.В., Ковач І.М./ за редакцією Волошенюк О.В., Іванова В.Ф., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 61 с.
7. Навчальні програми 9, 10-11 класи: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>
8. Нариси з історії Криму у XX ст.: 1939-1990 рр.: додатковий матеріал для вчителів для 10 класу загальної середньої освіти. Навчально-методичний посібник / Цалик С.М., Мокрогуз О.П., Волошенюк О.В. / За редакцією Волошенюк О.В., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 71 с.
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lu/fxlero>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <https://surli.cc/ecyqiq>
11. Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О.П., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О.В., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 81 с. URL: <https://surl.li/arulnx>
12. Тоталітарна пропаганда. Уроки української історії XX-XXI ст. Посібник для вчителів та учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів. / Автор. колектив: Кендзьор П., Махун Л., Ситник Е., за редакцією П. Кендзьора, 2024, 68 с. URL: <https://surl.li/dszwsv>
13. «Як працювати з радянським минулим на уроках історії». За матеріалами конкурсу учнівських історичних проєктів «Радянське минуле: (Пере)осмислення історії». URL: <https://surl.lu/jsiyfb>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ: «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ», «ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

Базові знання: про факти, події, явища, тенденції в Україні та світі з позицій: цінності життя людини, досвіду українського державотворення, утвердження єдності й соборності українського народу, значення європейських культурних і правових традицій для суспільних процесів в Україні, зміцнення національних інтересів і суверенітету, цілісності та непорушності кордонів української держави в контексті світового історичного процесу; розуміння особливостей розвитку України у XIX-XXI століттях; оперує поняттями: «українська політична нація», людська гідність, свобода, гуманізм, права і свободи людини, справедливість, солідарність, верховенство права, відповідальність, порушення прав людини; уміння порівнювати, узагальнювати, робити висновки, розрізняти причини та наслідки історичних подій; уміння чітко та аргументовано висловлювати власну думку щодо історичних питань, брати участь у дискусіях (ДСБЗСО).

ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРЕДМЕТІВ: «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»,
«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас) 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 9 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
---	---	--

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу 	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 10-11 кл. 	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
--	---	--

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ 	ВІРТУАЛЬНА (-НІ) ЕКСКУРСІЯ (-Ї) 	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ
---	---	---

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання / Войтенко О., Єлігулашвілі М., Козорог О., Короткий Т., Потапова В., Стокоз О., Хендель Н. ; за заг. ред. Короткого Т. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. 268 с.
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/uqlyho>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/bryubp>
5. Медіаосвіта в огні. Методичні рекомендації для вчителів курсу «Громадянська освіта»/«Історія». Навчально-методичний посібник / Потапова В.І., Дегтярьова Г.А., Мокрогуз О.П., Желіба О.В., Ковач І.М./ за редакцією Волошенюк О. В., Іванова В.Ф., Євтушенко Р. І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 61 с.
6. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти «Основи правознавства» 9 клас : наказ Міністерства освіти і науки України від 03.06.2022 № 698. URL: <https://surl.cc/bqteiu>
7. НАТО – сила, що захищає мирних громадян / Бакка Т., Волошенюк О., Желіба О., Євтушенко Р., Мелещенко Т., Мальований О., Мокрогуз О.; за ред. Волошенюк О., Дьоми С. Київ : ВСВСДГО, 2019. 164 с.
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.lu/nzqlidi>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 № 119. URL: <http://surl.li/ualjv>
11. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
12. Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О.П., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О.В., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 81 с. URL: <https://www.aup.com.ua/book-review/tekhniki-dekoduvannya-rosiyskoi-prop/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

Базові знання: ознаки держави (територія, населення, публічна влада, суверенітет), функції держави (законодавча, виконавча, судова, охоронна, економічна, соціальна, культурна тощо); ознаки права; джерела права; галузі права (конституційне, цивільне, кримінальне, адміністративне, трудове, сімейне тощо) та їх основні інститути; права людини і громадянина; описує права людини та їх закріплення в національному законодавстві та міжнародному праві; характеризує підстави набуття та припинення громадянства України; зміст правового режиму надзвичайного та воєнного стану, порядок його введення та припинення; наводить приклади; висловлює судження; застосовує засвоєні поняття та вміння під час розв'язування правових ситуацій, при регулюванні власної поведінки відповідно до норм права тощо (ДСБЗСО).

Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти
«Основи правознавства» 9 клас
(наказ МОНУ від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам»)

Формуємо систему цінностей, правосвідомості, правової культури учнів / учениць, пробудження їхнього інтересу до права, заохочення до свідомої реалізації, застосування й дотримання правових норм

Розвиваємо критичне мислення й логіку, здатність розуміти й оцінювати правові явища та процеси, аналізувати різні життєві ситуації відповідно до дії правових норм; ставити запитання та шукати відповіді щодо ролі права, значення прав людини в житті суспільства і держави

Акцентуємо увагу учнів на ознаках правопорушення, їх видах, підставах юридичної відповідальності, правовідносинах, в яких беруть участь неповнолітні

Спрямовуємо опанування учнями / ученицями предметом за допомогою реалізації в навчанні особистісно орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів

Пропонуємо учням розв'язувати правові ситуації / юридичні задачі; навчаємо їх давати правову оцінку життєвим ситуаціям та поведінці осіб, аналізу фрагментів нормативно-правових актів

Формуємо ключові та предметну (правову) компетентності (інформаційну, логічну, аксіологічну, практично-поведінкову)

Навчаємо учнів не просто знати закон, а й розуміти його суть, усвідомлювати свої права та обов'язки, орієнтуватися у правовому просторі України

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас) _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 9 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ _____ _____ _____ _____ _____
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДЛЯ 10-11 класу _____ _____ _____ _____ _____	ПІДРУЧНИК ДЛЯ 10-11 кл. _____ _____ _____ _____ _____	ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ _____ _____ _____ _____ _____

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА(-НІ) ПЛАТФОРМИ _____ _____ _____ _____ _____ _____	ОСВІТНІ ПОРТАЛИ ТА БІБЛІОТЕКИ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/ РЕСУРСИ (ПЛАТФОРМИ) _____ _____ _____ _____ _____ _____
---	---	--

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання / Войтенко О., Єлігулашвілі М., Козорог О., Короткий Т., Потапова В., Стокоз О., Хендель Н. ; за заг. ред. Короткого Т. Київ : УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. 268 с.
2. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/jkqzym>
3. Громадянська освіта в умовах війни. Додаткові матеріали до методичного посібника до курсу громадянської освіти «3D Демократії: думаємо, дбаємо, діємо», для учнів 10-го класу закладів загальної середньої освіти / Волошенюк О., Горленко Г., Кендзьор П. та ін. за ред. П. Кендзьора. 2023. 57 с.
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.lu/ougjpr>
6. Медіаосвіта в огні. Методичні рекомендації для вчителів курсу «Громадянська освіта»/«Історія». Навчально-методичний посібник / Потапова В.І., Дегтярьова Г.А., Мокрогуз О.П., Желіба О.В., Ковач І.М./ за редакцією Волошенюк О.В., Іванова В.Ф., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 61 с.
7. НАТО – сила, що захищає мирних громадян / Бакка Т., Волошенюк О., Желіба О., Євтушенко Р., Мелещенко Т., Мальований О., Мокрогуз О.; за ред. Волошенюк О., Дьоми С. Київ : ВСВСДГО, 2019. 164 с.
8. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/sxtzxx>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Про Національну стратегію у сфері прав людини : Указ Президента України від 24.03.2021 № 119. URL: <http://surl.li/uajlv>
11. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>
12. Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О.П., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О.В., Євтушенко Р.І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 81 с. URL: <https://surl.li/zynorl>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

Базові знання: про універсальні права та свободи людини, їх класифікацію та міжнародні стандарти (наприклад, Загальна декларація прав людини); про соціальну структуру суспільства, толерантність, плюралізм, гендерну та етнічну різноманітність; розуміння понять «ідентичність», «соціалізація», «самореалізація», «життєві цінності та пріоритети»; розуміння сутності демократії, її цінностей (свобода, рівність, справедливість), інститутів (вибори, референдуми, політичні партії); розуміння ролі мас-медіа, принципів медіаграмотності та критичного сприйняття інформації; уявлення про механізми взаємодії, роль і відповідальність громадян та держави, поняття верховенства права (НП).

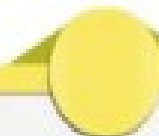
Навчання громадянської освіти має бути спрямовано на розвиток таких умінь і навиків учнів/учениць як: критично мислити, визначати проблеми, обирати шляхи і способи їх розв'язання; аналізувати різні джерела інформації, висловлювати власну думку та аргументувати її тощо.

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для 10 кл.**

**ПІДРУЧНИК
для 10 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
МАТЕРІАЛИ**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ОСВІТНІ ПОРТАЛИ ТА
БІБЛІОТЕКИ**

**ДЕРЖАВНІ ТА ГРОМАДСЬКІ
ОРГАНІЗАЦІЇ З ПРАВ
ЛЮДИНИ**

**ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ (ПЛАТФОРМИ)**

**РЕСУРСИ З ПЕРЕВІРКИ
ФАКТІВ І
МЕДІАГРАМОТНОСТІ**

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ТЕХНОЛОГІЇ»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТОЮ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ є формування в учнів здатності до самостійного конструювання знань і способів діяльності через призму їх особистісних якостей, життєвих та професійно зорієнтованих намірів, самостійного набуття ними досвіду у вирішенні практичних завдань (ДСБЗСО).

Умовою для досягнення мети є проектна діяльність учнів, як практика особистісно-орієнтованого навчання, яка дозволяє учителю організувати навчання, що спрямоване на розв'язання учнями життєво і професійно значущого практичного завдання (справи). Зазначена мета досягається шляхом залучення учнів на уроках трудового навчання до проектної діяльності як провідного засобу розвитку і навчання учнів, формування у них здатності до самостійного навчання, оволодіння засобами сучасних технологій, умінь конструювати власний процес пізнання і на практиці реалізувати заплановане (ДСБЗСО).

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ТЕХНОЛОГІЇ»

НАВЧАЛЬНІ ПРЕДМЕТИ: «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ», «ТЕХНОЛОГІЇ»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.cc/linjvi>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти). URL: <https://surli.cc/sxjtun>
4. Навчальні програми курсів за вибором: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/wfrijt>
5. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/uwxnhr>
6. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
7. Підручники з навчального предмету «Трудове навчання» для 9 класу. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/9klas/trudove9/>
8. Підручники з навчального предмету «Технології» для 10 класу. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/10klas/tehnologii10/>
9. Підручники з навчального предмету «Технології» для 11 класу. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/11klas/tehnologii11/>
10. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з «Креслення» для 8-9 класи. URL: <https://surl.li/flsfmi>
11. Підручник для загальноосвітніх навчальних закладів з «Креслення» для 11 класу. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/473-kreslennya-sidorenko-11-klas.html>
12. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Трудове навчання»: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/gbuies>
13. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Технології» 10-11 класи (рівень стандарту): сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/zrxfiij>
14. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Технології» 10-11 класи (профільний рівень): сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/lqvtou>
15. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Креслення» 11 клас: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://surl.li/zukrrm>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ» ТА «ТЕХНОЛОГІЙ»

Основною умовою реалізації технологічного компонента є технологічна та інформаційна діяльність, що реалізується: від творчого задуму – до «готового продукту».

Завданнями навчання технологій є: формування цілісного уявлення про розвиток матеріального виробництва, роль техніки, проектування і технологій у розвитку суспільства; ознайомлення учнів із виробничим середовищем, традиційними, сучасними і перспективними технологіями обробки матеріалів, декоративно-ужитковим мистецтвом; формування здатності розвивати надбання рідної культури з використанням засобів декоративно-ужиткового мистецтва; набуття учнями досвіду провадження технологічної діяльності, партнерської взаємодії і ціннісних ставлень до трудових традицій; розвиток технологічних умінь і навичок учнів; усвідомлення учнями значущості ролі технологій як практичного втілення наукових знань; реалізація здібностей та інтересів учнів у сфері технологічної діяльності; створення умов для самореалізації, розвитку підприємливості та професійного самовизначення кожного учня; оволодіння вмінням оцінювати власні результати предметно-перетворювальної діяльності та рівня сформованості ключових і предметних компетентностей (ДСБЗСО).

У процесі проектування, учні 9 класу мають виконати необхідні кресленики або інші зображення деталей (ескізи, схеми, викрійки, технічні рисунки тощо), що необхідні для виготовлення виробу, що проектується

Перелік об'єктів проектно-технологічної діяльності учнівства є орієнтовним та може бути доповнений виробами (проектами), відповідно до матеріально-технічної бази та вподобань учнівства

У класах, що не поділяються на групи, вибір виробу для виготовлення та/або об'єкта проектно-технологічної діяльності, потрібно здійснювати з урахуванням рівних можливостей у виборі технологій із технічних та обслуговуючих видів праці

Змістове наповнення технологічного профілю також може складатися з декількох курсів за вибором «Професійні проби»

Важливим критерієм вибору проекту є його значущість для учня/учениці (можливість використання виробу в побуті, для власного хобі або реалізації виробів на шкільних ярмарках, аукціонах тощо). Неприпустимим є проектування та виготовлення виробу тільки для опанування технології

Під час планування навчального процесу учитель / учителька самостійно формує теми, що учням та ученицям необхідно засвоїти, зважаючи на обрані для виготовлення об'єкти проектування, визначає і планує необхідну кількість навчальних годин, необхідних учнівству для вивчення відповідних процесів з обробки матеріалу

Здійснення професійно-технічного навчання в закладах загальної середньої освіти та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах (міжшкільних ресурсних центрах) можливе і за іншими професіями, за умови дотримання вимог Державних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти

Здійснювати навчання технологій можна у міжшкільних навчально-виробничих комбінатах (міжшкільних ресурсних центрах), відповідно до цивільно-правових договорів, укладених із закладами освіти, фізичними та юридичними особами, відповідно до Положення про міжшкільний навчально-виробничий комбінат та Положення про міжшкільний ресурсний центр

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ» ТА «ТЕХНОЛОГІЙ»

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКА
(9 клас)

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 КЛ.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 10-11 КЛАСУ

ОБРАНИЙ АВТОРСЬКИЙ
КОЛЕКТИВ ПІДРУЧНИКІВ
ДЛЯ 10-11 КЛ.

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО ДЛЯ 10-11 КЛ.

ОБРАНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
КУРСУ ЗА ВИБОРОМ

ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНА (НІ)
ПЛАТФОРМИ

НАВЧАЛЬНА
МАЙСТЕРНЯ

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕН-
ТИ/ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ІНФОРМАТИКА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surli.cc/linjvi>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти). URL: <https://surli.cc/sxjtun>
4. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/uwxnhr>
5. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surl.li/ysbuen>
6. Навчальні програми для 10-11 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surl.li/atqgbt>
7. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
8. Методичні засади використання технологій STEM-освіти в гімназії: методичний посібник / Рогоза В.В., Левченко Ф.Г. та ін. Київ : Педагогічна думка, 2025. 198 с. URL: <https://surl.li/pekpio>
9. Всеукраїнська школа онлайн. URL: <https://lms.e-school.net.ua/>
10. Електронна бібліотека: сайт ДНУ Інститут модернізації змісту освіти. URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
11. IT-Студії. URL: <https://it-osvita.diia.gov.ua/>
12. IT в Україні: історії та особистості. URL: <https://uacomputing.com/>
13. ІнфоЗнайка. URL: <https://info.ort.education/algo/magic/uk.html>
14. Знаємо інформатику. URL: <https://www.znaiemoinformatyku.org/>
15. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти). URL: <https://surl.li/vowday>
16. Медіазнайко. URL: <https://www.aup.com.ua/Game/index.html>
17. Платформа IZZI. URL: <https://ua.izzi.digital/#/>
18. Пригоди Літератуся. URL: <https://media.am/literatus/#uk>
19. Проект НотаЄнота. URL: <https://notaenota.com/>
20. Code.org. URL: <https://code.org/uk>
21. Interland. URL: https://beinternetawesome.withgoogle.com/uk_ua/interland
22. Khan Academy. URL: <https://uk.khanacademy.org/>
23. W3Schools. URL: <https://www.w3schools.com/>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА»

Інформаційно-комунікаційний компонент освітньої галузі «Технології» забезпечує формування в учнів навичок і вмінь проводити основні операції з інформаційними об'єктами, зокрема: здійснювати пошук необхідної інформації з використанням пошукових і експертних систем, зокрема Інтернету; створювати інформаційні об'єкти, фіксувати, записувати, спостерігати за ними і вимірювати їх, зокрема, в рамках реалізації індивідуальних і колективних проєктів; висувати і перевіряти нескладні гіпотези навчально-пізнавального характеру, створювати, вивчати та використовувати інформаційні об'єкти; використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій для обміну інформацією, спілкування; планувати, організовувати індивідуальну і колективну діяльність в інформаційному середовищі (ДСБЗСО).

Реалізація інформаційно-комунікаційного компонента спрямована на формування предметної інформаційно-комунікаційної компетентності та ключових компетентностей.

Навчання інформатики у 9 класах відбувається за однією з двох навчальних програм:

- «Інформатика. 5-9 класи» для ЗЗСО (2017 р). Навчальне навантаження – 2 год./тижд.;
- «Інформатика. 8-9 класи» для класів з поглибленим вивченням інформатики (2016 р). Навчальне навантаження – 4 год./тижд.

Для реалізації навчальної програми з інформатики у 9 класах розроблено підручники. Усі підручники в електронному форматі розміщено у електронній бібліотеці сайту ДНУ «ІМЗО»

У 9 класах завершується вивчення курсу інформатики в основній школі. Тому, значну увагу приділяємо узагальненню й повторенню матеріалу, повноцінному й цілісному формуванню ІТ-компетентності

У 9 класах ідея спільного використання інформаційних технологій проходить крізь теми презентацій, моделювання та створення навчального середовища з елементами мережевої взаємодії

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОНУ та СОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Навчання інформатики у 10-11 класах відбувається за однією з 2 навчальних програм:

- «Інформатика. 10-11 класи» для ЗЗСО. Рівень стандарту (2017 р). Навчальне навантаження в обсязі 105 годин, з яких 35 годин складає інваріантний базовий модуль;
- «Інформатика. 10-11 класи» для ЗЗСО. Профільний рівень (2017 р). Навчальне навантаження – по 5 год./тижд.

Навчальна програма з інформатики у 10-11 класах реалізується за допомогою підручників, що розміщені в електронній бібліотеці сайту ДНУ «ІМЗО»

Основою навчання інформатики в 10-11 класах є базовий модуль, зміст якого може бути розширений за рахунок 12 вибіркових модулів

Зміст навчання інформатики у старшій школі має чітко виражену прикладну спрямованість і реалізується переважно шляхом застосування практичних методів і форм організації занять

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ІНФОРМАТИКА»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

**НАВЧАЛЬНА
ПРОГРАМА (9 клас)**

**ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ для 9 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ, ЩО
ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО для 9 кл.**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
для 10-11 класу**

**ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК
АВТОРСЬКОГО
КОЛЕКТИВУ для 10-11 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДОДАТКОВО для 10-11 кл.**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**АВТОРСЬКІ
ПЛАТФОРМИ**

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ

**НАВЧАЛЬНІ
ПЛАТФОРМИ**

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МИСТЕЦТВО»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ – формування в учнів системи ключових, міжпредметних і предметних мистецьких компетентностей у процесі пізнання, інтерпретації, творення, оцінювання мистецтва (ДСБЗСО).

Завданнями освітньої галузі є: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу; розвиток художніх здібностей, креативного мислення; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті (ДСБЗСО).

1

Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти 2011 року формуємо:
10 ключових, 5 предметних, 5 міжпредметних компетентностей

Наскрізними змістовими лініями є:
екологічна безпека і сталий розвиток;
громадянська відповідальність; здоров'я і безпека;
підприємливість і фінансова грамотність

2

3

Оцінювання навчальних досягнень учнів відбувається відповідно до критеріїв, затверджених наказами МОНУ від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» та від 21.08.2013 № 1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти»

Освітній процес ґрунтується на засадах
особистісно орієнтованого, інтегративного,
компетентнісного, діяльнісного підходів

4

5

Учитель самостійно може обирати твори мистецтва для реалізації завдань навчальної програми, розкриття теми уроку та набуття учнями ключових і предметних компетентностей, визначених програмою

Вилучаємо з використання в освітньому процесі твори російських, а також білоруських митців. Вивільнений навчальний час використовуємо на ознайомлення учнів з творами українських, у тому числі, регіональних митців

6

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «МИСТЕЦТВО»

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС МИСТЕЦТВА

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Веселовська Г.І., Масол Л.М., Ничкало С.А., Онищенко О.І. Художня культура України: навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Масол. Київ : Вища школа, 2006. 239 с.
2. Віртуальні екскурсії музеями України та світу : сайт Національна історична бібліотека України. URL : <https://surl.li/aguumq>
3. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.cc/linjvi>
4. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
5. Історія світової та української культури : довідник для школярів та студентів / В.А. Греченко, І.В. Чорний. Київ : Літера ЛТД, 2009. 416 с.
6. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/aglqsv>
7. Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників «Вчителю мистецтва»: сайт «Знайшов». URL: <https://surl.li/wcpazn>
8. Навчальні програми для 8-9 класів : сайт Міністерства освіти і науки України. URL : <https://salo.li/43Ddf18>
9. Навчальні програми для 10-11 класів : сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://salo.li/15923bb>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/hgjflk>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
12. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2008. 216 с.
13. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання : метод. посіб. / Л.М. Масол. Харків: «Друкарня Мадрид», 2015. 178 с. : іл. URL: <https://surl.li/bsenxf>
14. Юцевмч Ю.Є. Музика. Словник-довідник. – Вид. 2-ге, переробл. і доп. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 352с., 77 нотних прикладів та малюнків
14. 50+ віртуальних екскурсій музеями світу і України : сайт Освіта нова. URL: <https://surl.li/iaalyd>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВА

У 9 та в 10-11 класах зміст освітньої галузі «Мистецтво» реалізується засобами інтегрованого курсу «Мистецтво». Загальна мистецька освіта ґрунтується на принципах: наступності між початковою, основною і старшою школою; поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти; інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів; варіативності змісту, методів, технологій; діалогічності, полікультурності тощо (ДСБЗСО).

**ЧЕК-ЛИСТ
УЧИТЕЛЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ МИСТЕЦТВА**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 9 кл.**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА ДЛЯ 9 кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ДЛЯ 10 (-11) кл.**

**АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ
ПІДРУЧНИКА
ДЛЯ 10 (-11) кл.**

**ДИДАКТИЧНІ
ПОСІБНИКИ**

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

**НАВЧАЛЬНА (НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНА (-НІ)
ЕКСКУРСІЯ (-Ї)**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ЗДОРОВ'Я І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗДОРОВ'Я І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА – розвиток здоров'язбережувальної компетентності шляхом набуття учнями навиків збереження, зміцнення, використання здоров'я та дбайливого ставлення до нього, розвитку фізичної культури особистості та готовності до дій в умовах надзвичайних ситуацій та захисту України (ДСБЗСО).

Завданнями освітньої галузі є: поглиблення в учнів знань про власне здоров'я, фізичний розвиток, необхідність ведення здорового способу життя, безпечну поведінку, фізичну культуру особистості, взаємозв'язок організму людини з навколишнім природним середовищем; формування в учнів знання про здоров'я і безпеку, здоровий і безпечний спосіб життя, фізичну культуру; підвищення рівня рухової активності; удосконалення життєво необхідних умінь та навичок, вміння використовувати їх у навчальній та повсякденній діяльності; створення мотивації учнів щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, занять фізичною культурою, вдосконалення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я; усвідомлення учнями цінності життя і здоров'я, значущості здорового і безпечного способу життя та фізичної культури; збагачення власного досвіду учнів щодо збереження здоров'я; розширення функціональних можливостей організму учня шляхом цілеспрямованого розвитку природних здібностей, основних фізичних якостей; підготовка молоді до забезпечення власної безпеки та безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу, до служби у Збройних Силах та інших військових формуваннях (ДСБЗСО).

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОНУ та СОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися у 2025-2026 н.р.

ВІДПОВІДНО ДО ДЕРЖАВНОГО
СТАНДАРТУ БАЗОВОЇ І ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 2011 року ФОРМУЄМО:
*10 ключових і 11 предметних
компетентностей*

**НАСКРІЗНИМИ
ЗМІСТОВИМИ ЛІНІЯМИ Є:**

- екологічна безпека і сталий розвиток;
- громадянська відповідальність;
- здоров'я і безпека;
- підприємливість і фінансова грамотність

**ЗАГАЛЬНИМИ
КОМПОНЕНТАМИ Є:**

- здоров'я;
- фізична культура;
- безпека життєдіяльності;
- захист України і цивільна оборона

**ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ҐРУНТУЄТЬСЯ
НА ЗАСАДАХ**

*особистісно орієнтованого,
компетентнісного і діяльнісного
підходів*

**ОЦІНЮВАННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ**

*має відбуватися відповідно критеріїв,
затверджених наказами МОНУ від 13.04.2011
№ 329 та від 21.08.2013 № 1222*

*Беручи до уваги необхідність
підготовки випускника закладу загальної
середньої освіти до сучасних викликів
дорослого життя, організовуємо освітній
процес із урахуванням вимог до
Нової української школи*

ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ «ЗДОРОВ'Я І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання учнів закладів загальної середньої освіти : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2023. 132 с. URL: <https://surl.li/dimjom>
2. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
3. Куферок корисних застосунків: сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/tsxsry>
4. Методика викладання дзюдо в закладах загальної середньої освіти: Методичний посібник. / Руденко М.М., Кошляк М.А. та ін. Київ-Чернівці: «Букрек», 2020. 380 с.
5. Методичні та практичні поради вчителю / вчительці фізичної культури (сайт Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» («Освітня галузь «Фізична культура»): поради, документи, досвід роботи». URL: <https://surl.li/bfnpho>
6. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту) для 10-11 класів: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://salo.li/Fa4Bb71>
7. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (профільний рівень) для 10-11 класів: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://salo.li/D632E70>
8. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти для 9 класу: сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://salo.li/bB06a7B>
9. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІППО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.cc/cinbcv>
11. Підвищення рухової активності учнів 5-11 класів на уроках фізичної культури засобами інноваційних варіативних модулів навчальної програми: (з досвіду роботи) [Збірник] / упорядники: Віктор БЛОХІН, Микола КОРОБОВ. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
12. Спорт заради розвитку («Щаслива та захищена дитина – активна та здорова родина і нація») : навчально-методичний посібник / О.В. Погонцева, В.В. Деревянко, І.Р. Захарчук, О.М. В'яла, О.С. Трофимов. Київ : Видавництво «Фенікс», 2017. 268 с. URL: <https://surl.li/wntzap>
13. Цікава фізкультура в закладах загальної середньої освіти. Навчально-методичний посібник / Качан О.А., Пристинський В.М., Коломоець Г.А., Онішкевич О.М. Слов'янськ : ДДПУ, 2022. 163 с. URL: <https://surl.li/lxzwre>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

МЕТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ ЗДОРОВ'Я І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА – гармонійний фізичний розвиток особистості учня, підвищення функціональних можливостей організму, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок, розширення рухового досвіду через формування стійкої мотивації учнів до занять фізичною культурою і спортом (ДСБЗСО).

Освітній процес спрямований на формування фізично розвиненої особистості, яка володіє життєво необхідними руховими уміннями та навиками, оптимальними способами виконання фізичних вправ, свідомо ставиться до фізичної активності й веде активний спосіб життя (НП).

Уроки фізичної культури спрямовані на підвищення рухової активності, розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнівства, формування компетентностей, необхідних для соціалізації та громадянської активності (НП).

Урок фізичної культури проводиться з дотриманням санітарно-гігієнічних, психолого-фізіологічних, дидактичних, виховних вимог, забезпечувати реалізацію принципів фізичного виховання (безперервності процесу фізичного виховання, системного чергування навантажень і відпочинку, поступового підвищення навчально-тренувальних впливів, адаптивного збалансування динаміки навантажень, циклічності побудови занять (НП).

РЕАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ЗДОРОВ'Я І ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ – важливий засіб фізичного, соціального та духовного розвитку учнівської молоді. Мета реалізовується комплексом таких навчальних, оздоровчих і виховних завдань:

- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереження та зміцнення здоров'я, фізичного розвитку;
- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових дій, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму дитини через цілеспрямований розвиток основних фізичних якостей і природних здібностей;
- формування ціннісних орієнтацій щодо використання фізичних вправ як одного з головних чинників здорового способу життя;
- формування практичних навичок для самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- формування високих моральних якостей особистості;
- формування фізичної готовності молоді до виконання громадського та конституційного обов'язку щодо відстоювання національних інтересів та незалежності держави (НП).

АКЦЕНТИ УВАГИ:

Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженій наказом МОЗУ та МОНУ від 20.07.2009 № 518/674, учні / учениці розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи

Допустиме навантаження для учнів / учениць, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної медичних груп, установлює учитель / учителька фізичної культури

Організація освітнього процесу:

- дистанційний формат навчання в умовах воєнного стану;
- самостійні заняття (ранкова гігієнічна гімнастика, фізичні вправи протягом дня)

Варіативні модулі протягом навчання у різних класах можуть змінюватися.

Домашні завдання для самостійного виконання фізичних вправ учні/учениці отримують на уроках фізичної культури

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА»

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
(9 клас)**

**ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ,
ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ
ДЛЯ 10-11 класу**

**ОБРАНІ ВАРІАТИВНІ
МОДУЛІ (I семестр)**

**ОБРАНІ ВАРІАТИВНІ
МОДУЛІ (II семестр)**

**ОБРАНІ ВАРІАТИВНІ
МОДУЛІ (I семестр)**

**ОБРАНІ ВАРІАТИВНІ
МОДУЛІ (II семестр)**

**ЦИФРОВІ ОСВІТНІ
РЕСУРСИ**

**НАВЧАЛЬНА(-НІ)
ПЛАТФОРМИ**

**ВІРТУАЛЬНИЙ
СПОРТИВНИЙ
МАЙДАНЧИК**

**ОНЛАЙН-
ІНСТРУМЕНТИ /
РЕСУРСИ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПРЕДМЕТ «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Абетка з безпеки школяра середньої школи. URL: <https://surl.li/krudvs>
2. Воронцова Т.В. Основи здоров'я : посібник для вчителя. Київ. : Алатон, 2013. 260 с. URL: <https://surl.li/cjzbow>
3. Електронна бібліотека: сайт ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». URL: <https://lib.imzo.gov.ua/>
4. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році : лист Міністерства освіти і науки України від 30.08.2024 № 1.1/15776-24. URL: <https://surl.li/ewrgxn>
5. Інструкції для дітей як діяти у надзвичайних ситуаціях: постери для дитячих закладів. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/emergency-actions-posters>
6. Куферок корисних застосунків : сайт Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти. URL: <https://surl.li/ajwwxy>
7. Матеріали для використання в роботі під час воєнних дій. URL: <https://surli.cc/ijaiwx>
8. Мікулак Н.М. Сучасні освітні стратегії здоров'язбереження: основи здоров'я : навчально-методичний посібник. Дніпропетровськ : Інновація, 2012. 116 с.
9. Навчальні програми для 9 класів за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти 2011 року. URL: <https://surl.lu/ysbuen>
10. Організація освітньої діяльності в закладах освіти у 2024-2025 навчальному році: методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : ФОП Цьома С.П., 2024. 256 с. URL: <http://ir.soippo.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/547>
11. Організація освітньої діяльності в закладах освіти Сумської області в 2023-2024 навчальному році : методичні рекомендації / за заг. ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОІПО, 2023. 224 с. URL: <https://surl.li/sqkthw>
12. Портал привентивної освіти. URL: <http://surl.li/sjnoz>
13. Український проєкт «Якість освіти». URL: <https://yakistosviti.com.ua/>
14. Холодова Н.О. Порадник учителю основ здоров'я : методичні рекомендації та орієнтовне планування уроків основ здоров'я (5-9 класи). Харків : ХОНМІБО, 2008. 108 с.
15. Як розповідати школярам про мінну безпеку: посібник для освітян. URL: <https://surl.lu/nirdmz>

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»

Завданням навчального предмету є розвиток самозарадності учнів через особисту та культурну ідентифікацію, активну громадянську позицію, підприємництво, відповідальність за навколишнє середовище, добробут та стабільність у майбутньому, а також через розуміння критеріїв життя крізь призму фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку (ДСБЗСО).

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Вивчення навчального предмета у 9 класі має продовжуватися за навчальною програмою «Основи здоров'я. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти, що затверджена наказом МОНУ від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам» (розміщена на сайті МОНУ). Навантаження – 1 год./тижд.

Процес реалізації навчальної програми ґрунтується на засадах активної співпраці, партнерської взаємодії всіх учасників освітнього процесу (учнів, педагогів, родини, громади). Тому педагогам доцільно передбачити види роботи, що дають можливість це реалізувати.

КОМУНІКАЦІЯ ТА СПІВПРАЦЯ

МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ФОРМИ РОБОТИ

Віддаємо перевагу проведенню занять з використанням методів навчання, що ґрунтуються на активній участі всіх учнів: роботі в групах, обговоренні, мозкових штурмах, розробці концептуальних карт, рольових іграх, дискусіях, творчих проєктах, інтерв'ю, аналізі життєвих ситуацій, екскурсіях, моделюванні розв'язання проблеми тощо.

Запрошуємо на уроки представників правоохоронних органів, медичних працівників, психологів, фахівців із соціальних служб для проведення лекцій та бесід, що допоможе учням отримати інформацію від експертів/фахівців.

ЗАПРОШЕНІ ЕКСПЕРТИ

БЕЗПЕКА І ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

На початку навчального року акцентуємо увагу учнів на формуванні знань, умінь і досвіду, вивчаючи розділ програми «Безпека і здоров'я людини» оскільки саме в ньому розглядаються питання, що пов'язані з ризиками воєнного часу. За можливості, на його вивчення плануємо більше навчального часу (перерозподіл навчальних годин, резервний час)

Протягом року проводимо з учнями бесіди щодо: безпеки харчування в умовах воєнного стану, впливу воєнних дій та терористичних актів на навколишнє середовище, поводження із вибухонебезпечними та незнайомими предметами, протимінного захисту (лист МОНУ від 17.03.2022 № 1/3485-22) тощо.

ВИКЛИКИ СПРИЧИНЕНІ ВІЙНОЮ

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

Діяльнісний складник навчальної програми містить вправи для відпрацювання ключових умінь і навиків щодо збереження життя і зміцнення здоров'я, а тому є обов'язковим для виконання

Використовуємо сучасні цифрові технології в навчанні: освітні відеоролики, інтерактивні платформи, онлайн-тести(опитувальники), тематичні веб-сайти тощо для візуалізації навчальної інформації. Навчаємо учнів критично оцінювати інформацію про здоров'я, що надходить із соціальних мереж, новинних сайтів та інших медіаресурсів

СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛІТКІВ

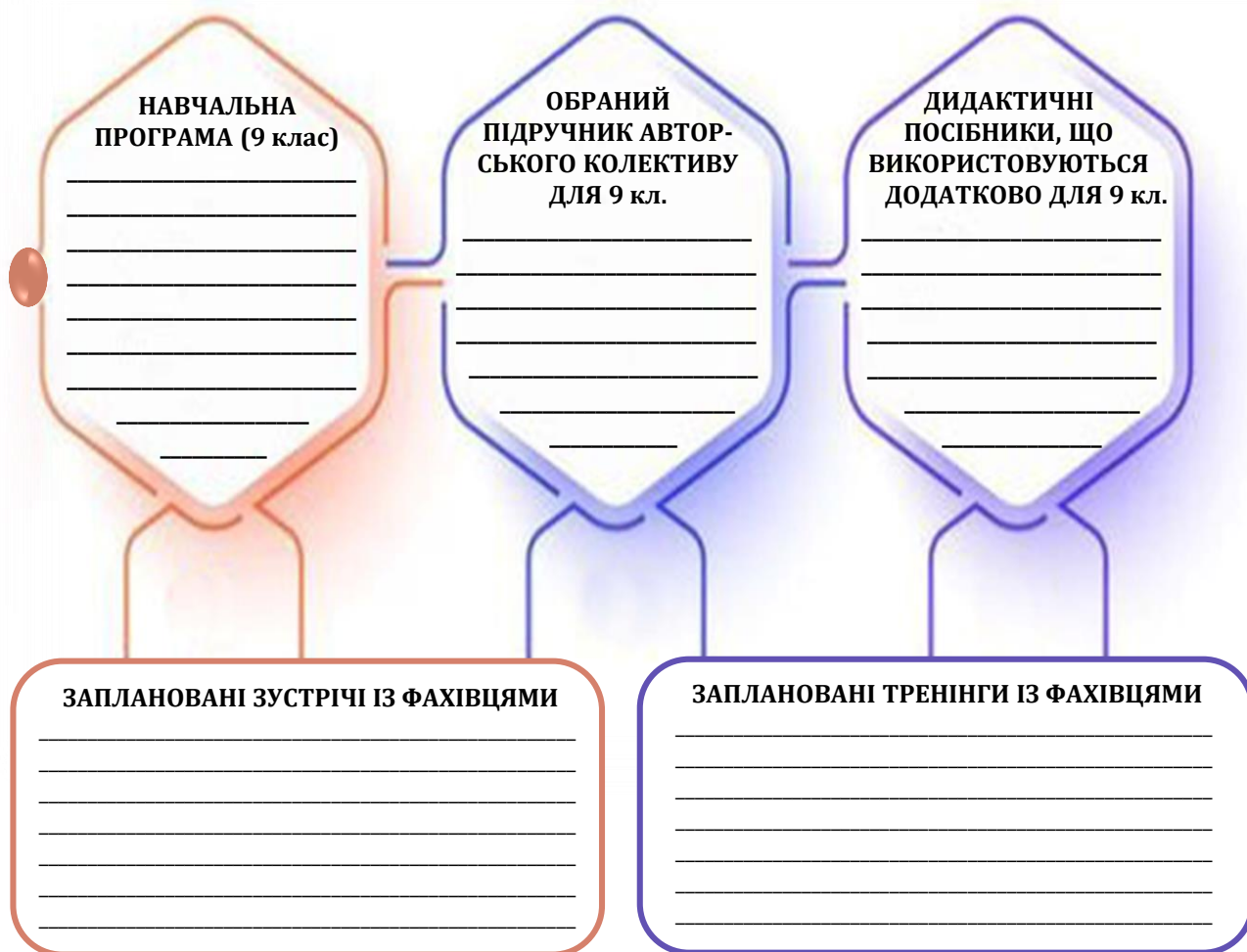
Ураховуємо психологічні потреби підлітків: допомагайте учням краще зрозуміти свої емоції, розвинути навички управління стресом, підкреслюйте зв'язок між здоровим способом життя і подальшою освітою, кар'єрою та успішним життям. Надаємо можливості учням висловлювати власну думку та аргументувати її.

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОНУ та СОІППО попередніх років є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ МИНУЛИХ РОКІВ

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я»

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ТА ДИДАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

This section contains three columns of resources, each with a diamond-shaped header and a rectangular box for notes. The first column is orange, the second is blue, and the third is purple. Below the first two columns are two large rectangular boxes for planned meetings with experts, one orange and one blue.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА (9 клас)	ОБРАНИЙ ПІДРУЧНИК АВТОРСЬКОГО КОЛЕКТИВУ ДЛЯ 9 кл.	ДИДАКТИЧНІ ПОСІБНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДОДАТКОВО ДЛЯ 9 кл.

ЗАПЛАНОВАНІ ЗУСТРІЧІ ІЗ ФАХІВЦЯМИ	ЗАПЛАНОВАНІ ТРЕНІНГИ ІЗ ФАХІВЦЯМИ

This section features a central circle labeled 'ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ' (Digital Educational Resources) connected by lines to three smaller circles: 'НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ' (Learning Platforms), '3D-МОДЕЛІ, НАВЧАЛЬНІ СИМУЛЯТОРИ' (3D Models, Learning Simulators), and 'ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ (РЕСУРСИ)' (Online Tools (Resources)). Each of these three circles is connected to a corresponding rectangular box for notes.

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

- НАВЧАЛЬНА (-НІ) ПЛАТФОРМИ**
- 3D-МОДЕЛІ, НАВЧАЛЬНІ СИМУЛЯТОРИ**
- ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ (РЕСУРСИ)**

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗІ ЗДОБУТТЯ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

ПОЧАТКОВА ОСВІТА

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

МЕТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ – всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості (ДСПО).

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

(Постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 у редакції від 24.07.2019 № 688 «Про затвердження державного стандарту початкової освіти»)

ОСВІТНІ ГАЛУЗІ – 9
КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ – 11,
НАСКРІЗНІ ВМІННЯ – 12

1-2 класи
(адаптаційно-ігровий цикл)
3-4 класи
(основний або інтегровано-предметний цикл)

ОБОВ'ЯЗКОВІ РАНКОВІ ЗУСТРІЧІ

Тривалість уроків становить:

1 клас – 35 хв.
2-4 класи – 40 хв.

Навчання здійснюється у 1-4 класах за однією з Типових освітніх програм: ТОП, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. або ТПО, розроблена під керівництвом Шияна Р.Б. (розміщені на сайті МОНУ)

ОЦІНЮВАННЯ
1-2 класи - вербальне
3-4 класи – вербальне або рівневе
(рішення педагогічної ради ЗЗСО)

Освітній процес у початковій школі здійснюємо:

із урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб

ЗАБЕЗПЕЧУЄМО ЄДНІСТЬ ТА ПОСЛІДОВНОСТІ У НАВЧАННІ

Важливо забезпечити *перехід*, особливо в перших класах, від ігрової до навчальної діяльності (методи та прийоми роботи *добираємо відповідно до вікових особливостей дітей*). Поступово переходимо від вербального оцінювання до рівневого у 2-4 класах (вимоги до учнів мають бути єдиними для всіх та послідовними протягом усіх циклів навчання, *щоби діти розуміли, чого від них очікують*)

Звертаємо увагу, що інструктивно-методичні рекомендації МОН України та Сумського ОІППО попередніх років (2023-2024 та 2024-2025 н.р.) є чинними, а тому рекомендуємо ними послуговуватися і у 2025-2026 н.р.

Поєднуємо різні види діяльності, ігрові технології, проєктну діяльність, сприяючи розвитку критичного мислення

ДОТРИМУЄМОСЯ

ДИТИНОЦЕНТРИЧНОГО ПІДХОДУ

Розвиваємо самостійність: мотивуємо учнів до самостійного виконання завдань, пошуку рішень, роботи з підручником та іншими джерелами інформації.

Наочно-дієве мислення.

Використовуємо цікаві ігрові ситуації, демонстрацію картинок, предметів та інших візуальних матеріалів, *щоби привернути та утримати увагу учнів (у молодшому шкільному віці переважає наочно-дієве мислення)*

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ТА ТВОРЧІСТЬ

Ураховуємо індивідуальні нахили, інтереси та темп розвитку кожної дитини (завдання мають бути диференційованими, *щоби кожен учень міг досягти успіху*). Заохочуємо учнів до висловлення власної думки (обговорюємо спірні питання). Використовуємо гнучкість освітньої програми НУШ (можна готувати авторські програми, самостійно обирати підручники та методи навчання, *що відповідають потребам учнів*)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Про внесення змін до методичних рекомендацій щодо заповнення класного журналу учнів початкових класів Нової української школи: наказ Міністерства освіти і науки України від 02.09.2020 № 1096. URL: [file:///D:/Downloads/5f5083b492f90273019122%20\(1\).pdf](file:///D:/Downloads/5f5083b492f90273019122%20(1).pdf)
2. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <http://surl.li/tctb>
3. Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 № 813. URL: <https://surl.li/rngazt>
4. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#n2811>
5. Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743. URL: <http://surl.li/ddlqi>
6. Щодо освітніх програм: лист Міністерства освіти і науки України від 07.04.2021 № 1/9-188. URL: <http://surl.li/ctpmh>.
7. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи: навч. – метод. посіб. / О.І. Пошетун. Київ: 2020. 192с.
8. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи: навчально-методичний посібник для вчителів початкової школи / Т.М. Котик. Тернопіль : Астон, 2020. 192с.
9. Нова українська школа: організація дистанційного і змішаного навчання у початковій школі : навч.-метод. посіб. / О.О. Трипольська, О.А. Блізнякова, О.В. Вовк та ін. Харків : Ранок, 2021. 208 с.
10. Нова українська школа: інноваційна система оцінювання результатів навчання учнів початкової школи : навч.-метод. посіб. / О.В. Онопрієнко. Харків : Ранок, 2021. 208 с.
11. Нова українська школа: організація медіаосвіти в початковій школі : навчально-методичний посібник / Старагіна І.П., Волощенко О.В., Мокрогуз О.П., Ганик О. В. Київ : ПРОПАПІР, 2021. 160 с.
12. Нова українська школа: Дидактичні основи STREAMосвіти в початковій школі : Навчально-методичний посіб. / Сергій Вакарін. Київ : Саміт-книга, 2021. 144 с.
13. Нова українська школа: дидактичні особливості організації навчально-ігрової діяльності учнів 1-2 класів : навч.-метод. посіб. / П.Г. Копосов. Харків : Фабула, 2021. 160 с.
14. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навч.-метод. посіб. / Н.І. Гущина, Т.Г. Орлова, Л.Г. Кондратова. Київ : Освіта, 2021. 160 с.

ЧЕК-ЛИСТ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНІ ГАЛУЗІ

КЛЮЧОВІ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА
НАСКРІЗНІ УМІННЯ

ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

ПІДВИЩЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

ВАЖЛИВО!

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ**

У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

ЗАКОНОДАВЧІ АКТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Організація освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти у 2025-2026 навчальному році здійснюється відповідно до законодавчих актів:

- Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX «Про дошкільну освіту»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 № 818 «Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2025 № 817 «Про затвердження Положення про спеціальний дитячий садок»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 04.04.2025 № 381 «Про затвердження Порядку утворення та функціонування спеціальних груп вихованців закладів дошкільної освіти»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 10.04.2019 № 530 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2024 № 1713 «Про затвердження Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває дошкільну освіту»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.01.2025 № 9 «Про затвердження Типового положення про конкурс на посаду керівника державного, комунального закладу дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.02.2025 № 249 «Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення вихованців до державних, комунальних закладів освіти для здобуття дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.05.2025 № 711 «Про затвердження примірної інструкції з діловодства в закладах дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 № 746 «Про затвердження Положення про мережеву форму здобуття дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.05.2025 № 747 «Про затвердження Положення про очну (денну) форму здобуття дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.05.2025 № 786 «Про затвердження Положення про сімейну (домашню) форму здобуття дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.06.2025 № 844 «Типові штатні нормативи закладів дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.06.2025 № 895 «Про затвердження Положення про форму здобуття дошкільної освіти – педагогічний патронаж»;
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.06.2025 № 926 «Про затвердження Положення про дистанційну форму здобуття дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства економіки України від 28.09.2021 № 620-21 «Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти»;
- Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21 «Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти».

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

МЕТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ – забезпечення цілісного та всебічного розвитку дитини, засобами виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих навиків і компетентностей

БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ – Державний стандарт дошкільної освіти (наказ МОНУ від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція)

Інваріативний складник стандарту дошкільної освіти
7 освітніх напрямів

Варіативний складник стандарту дошкільної освіти
6 освітніх напрямів

Освітні програми розвитку дітей дошкільного віку
ОСВІТНІ ПРОГРАМИ – 12
ПАРЦІАЛЬНІ ПРОГРАМИ – 28

Ключові для дошкільної освіти компетентності дитини (рухова і здоров'язбережувальна, особистісна, предметно-практична та технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична й дослідницька, природничо-екологічна (навики, орієнтовані на сталий розвиток), ігрова, соціально- громадянська, мовленнєва, художньо-мовленнєва, мистецько-творча (художньо-продуктивна, музична, театралізована) тощо, що мають продовження в освітньому процесі початкової школи та впродовж життя.

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА БАЗОВИХ ЯКОСТЕЙ ВИХОВАНЦІВ

БАЗОВІ ЯКОСТІ ОСОБИСТОСТІ

самостійність;
відповідальність;
спостережливність;
справедливість;
творчість;
працелюбність;
лідерство;
людяність;
ініціативність;
активність

ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКІ ТА ГРОМАДЯНСЬКІ ЦІННОСТІ

здоров'я;
сім'я;
повага та любов до Батьківщини;
дружба та мир;
доброта;
повага до прав, честі й гідності інших людей;
обов'язки перед іншими людьми;
спілкування;
діяльність

СУСПІЛЬНІ ЦІННОСТІ

правда;
справедливість;
патріотизм;
гуманізм;
милосердя;
толерантність;
повага до честі й гідності людини та результатів її праці;
здоровий спосіб життя та екологічно відповідна поведінка; постійне пізнання й розвиток

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Базовий компонент дошкільної освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 21.06.2024 № 33. URL: <https://salo.li/2da2d68>
2. Здійснюємо моніторинг освітніх досягнень дітей старшого дошкільного віку/ Т.О. Піроженко, Н.В. Гавриш, О.М. Баєр: ЮНІСЕФ. 2024. 116с. URL: <https://surli.li/aqifku>
3. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>.
4. Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти: наказ Міністерства економіки України від 28.09.2021 № 620-21. URL: <https://surli.li/vbuzqx>
5. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 № 755-21. URL: <https://surli.li/abxejr>
6. Про методичні рекомендації впровадження професійного стандарту керівника (директора) закладу дошкільної освіти»: лист Міністерства освіти і науки України від 03.06.2022 № 1/6015-22. URL: <https://surli.li/ycfooe>
7. Про методичні рекомендації щодо впровадження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: лист Міністерства освіти і науки України України від 20.12.2022 № 1/15511-22. URL: <https://surli.li/lzcakz>
8. Про рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні : лист Міністерства освіти і науки України від 02.04.2022 № 1/3845-22. URL: <https://cutt.ly/jFyQUep>
9. Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти : лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.202 № 03-1870/162-2. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN074069>
10. Про затвердження Санітарного регламенту для дошкільних навчальних закладів : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0563-16#Text>
11. Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти : лист Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 14.06.2022. № 03-1870/162-2. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FN074069>
12. Парціальна програма розвитку дитини від 2 до 6 років через гру «Творці майбутнього» та методичні рекомендації /О.Р. Рома, І.Ю. Звоник, Г.В. Малевич, Г.В. Шварова, О.М. Шуляк: The LEGO Foundation. Запоріжжя: СТАТУС, 2022. 108 с. URL: <https://surli.lu/ywexin>
13. Розвиваємо дітей разом: співпраці педагогів і батьків: методичний посібник для педагогічних працівників дошкільної освіти, батьків дітей дошкільного віку / Л.В. Соловйова, Т.Г. Гурковська: ЮНІСЕФ. 2023. 46с. URL: <https://surli.cc/xaxsas>

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Засади державної політики та принципи освітньої діяльності у сфері дошкільної освіти є:

дитиноцентризм та особистісно орієнтований підхід до розвитку дитини

пріоритет сімейного виховання дитини, педагогічне партнерство сім'ї та закладу дошкільної освіти

обов'язковість здобуття дошкільної освіти дітьми старшого дошкільного віку відповідно до державного стандарту

рівний доступ до здобуття дошкільної освіти

створення безпечного та здорового, інклюзивного чи спеціального освітнього середовища

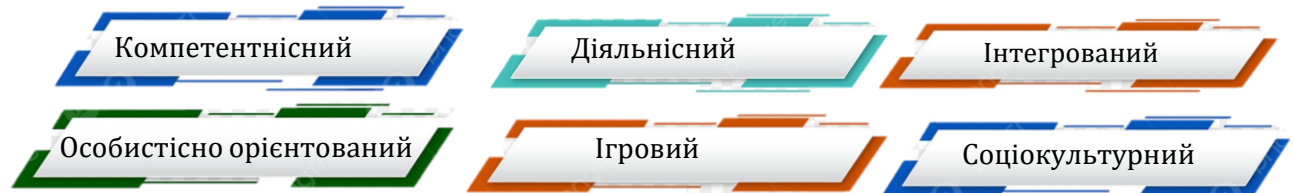
цифровізація управлінських процесів у сфері дошкільної освіти

доступність (у тому числі територіальна), безоплатність і світський характер дошкільної освіти

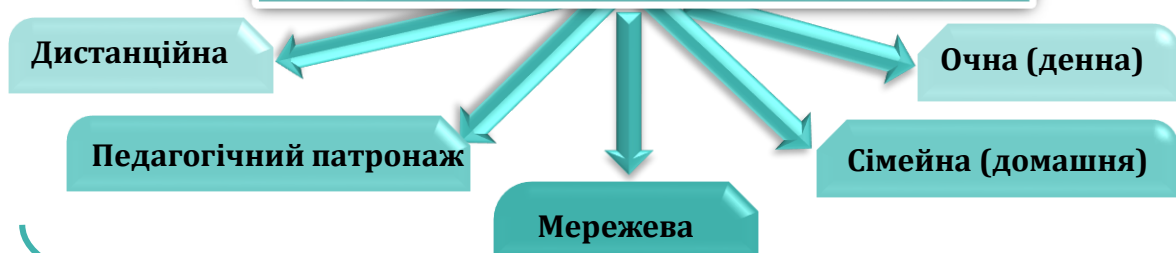
академічна доброчесність та свобода педагогічних працівників;

автономія суб'єктів освітньої діяльності (академічна, кадрова, організаційна, фінансова)

КЛЮЧОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ФОРМУВАННЯ НАСКРІЗНИХ УМІНЬ ВИХОВАНЦІВ

- ✓ виявляти творчість та ініціативність;
- ✓ керувати емоціями;
- ✓ висловлювати та обґрунтовувати власну думку;
- ✓ критично мислити;
- ✓ приймати рішення;
- ✓ розв'язувати проблеми;
- ✓ співпрацювати в колективі

ТИПИ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

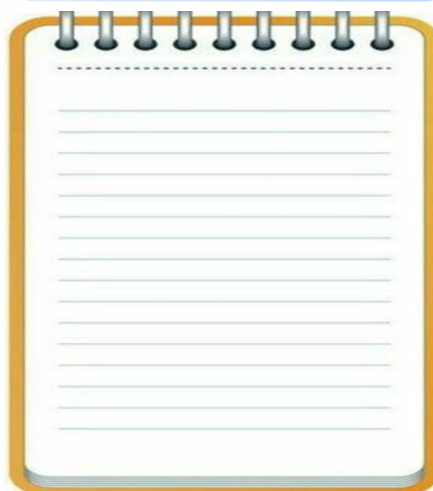
- ✓ ясла;
- ✓ дитячий садок;
- ✓ центр розвитку дитини;
- ✓ міні-садок;
- ✓ мобільний дитячий садок;
- ✓ сімейний (родинний) садок;
- ✓ центр педагогічного партнерства;
- ✓ спеціальний дитячий садок

ЧЕК-ЛИСТ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

ОСВІТНІ НАПРЯМИ

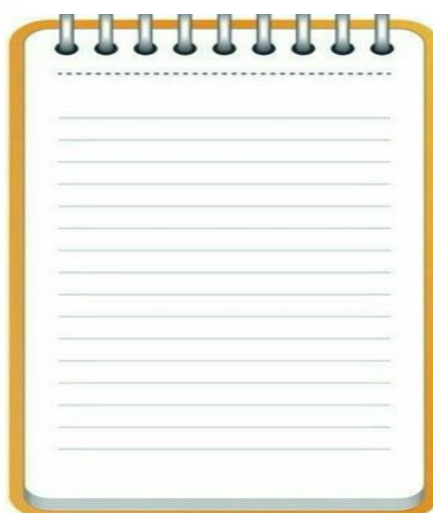
ПІДВИЩЕННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

ПРОГРАМНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ВАЖЛИВО!

**ОРГАНІЗАЦІЯ
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ
У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ**

ВИХОВНА РОБОТА

КЛЮЧОВІ АКЦЕНТИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Виховна робота у закладах загальної середньої освіти має бути спрямована на: забезпечення загального розвитку дитини (розкриття її творчого потенціалу, інтересів і здібностей); формування мовленнєвої культури, толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій; підвищення престижу військової служби; формування самостійної та духовно розвиненої особистості, яка володіє необхідними знаннями, навиками та моральними якостями для успішної реалізації в суспільстві; формування ціннісного ставлення та судження у школярів, уміння вибудовувати доброзичливі й толерантні стосунки з учасниками освітнього процесу; розвиток критичного мислення, моральних та етичних цінностей (поваги до себе, інших людей, законів та суспільства); формування фізичних здібностей учнів, зміцнення їх здоров'я, прагнення до гармонії тіла і духа, людини і природи; виявлення та розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів; виховання нетерпимості до українофобства, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму тощо.

НАЦІОНАЛЬНО- ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

формування української національної ідентичності; утвердження ідеалів свободи й демократії

ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ

безпека життєдіяльності, ментальне здоров'я, здорове харчування

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ

булінг, домашнє насильство, правопорушення, небезпечні ігри, торгівля людьми

МЕДІАКУЛЬТУРА

формування у молодого покоління критичного мислення та свідомого ставлення до інформації в медіа- та інформаційному просторі

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Ключові акценти: знання та розуміння сутності та основних категорій міжнародного гуманітарного права; права людини як цінність, невідчужувані права людини, важливість захисту прав людини у період збройного конфлікту, принцип гуманності, співвідношення міжнародного гуманітарного права та права прав людини.

КУРС ЗА ВИБОРОМ «ВИВЧАЮЧИ МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО» ДЛЯ 10-12 КЛАСІВ ЗЗСО

<https://www.helsinki.org.ua/articles/kurs-vyvchaiuchy-mizhnarodne-humanitarne-pravo-mozhe-ofitsiyno-vykladatysia-v-shkolakh/>

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК «ВИВЧАЮЧИ МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»

<https://www.helsinki.org.ua/publications/publication-s-navchalno-metodychnyy-posibnyk-vyvchaiuchy-mizhnarodne-humanitarne-pravo-tretye-vydannia/>

КОМПЛЕКСНІ ВІЗУАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ З МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

<https://www.helsinki.org.ua/articles/navchalni-materialy-z-mizhnarodnoho-humanitarnoho-prava-dlia-vchyteliv-videokurs-prezentatsii-ta-testy/>

ПРАВА ЛЮДИНИ

ПУТІВНИК ІЗ ПРАВ ЛЮДИНИ

<https://www.rights.in.ua/themes>

МАЛЕНЬКИЙ ПОСІБНИК ПРО ВАЖЛИВІ РЕЧІ: НАВЧАЄМО(СЯ) ДЕМОКРАТІЇ

<https://www.schools-for-democracy.org/biblioteka/malenskii-posibnik-pro-vazhlivi-rechi-navchaemo-sya-demokratii>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

1. Документальний фільм «Водохреща». URL: <https://surl.li/khachl>
2. Законодавчі акти щодо протидії торгівлі людьми, сексуальній експлуатації та насильства. URL: <https://surl.lu/abmypg>
3. Інформаційні матеріали Українського інституту національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>
4. Інформаційні матеріали до Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. URL: <https://surl.cc/nnwtam>
5. Конвенція про права дитини. URL: <https://surl.cc/anlram>
6. Матеріали освітнього проекту «Діалоги про війну» що містить три відеорозмови учениці із ветеранами сучасної російсько-української війни на теми: «Що таке війна?», «Чому Росія прагне захопити Україну?» та «Що таке сучасна російсько-українська війна?» URL: <https://surl.lu/rodkvm>
7. Матеріали Українського інституту національної пам'яті. «Повномасштабне вторгнення Росії в Україну: історичний контекст». URL: <https://surl.li/wmxsku>
8. Музей воєнного дитинства. URL: <https://warchildhood.org/ua/>
9. Педагогіка партнерства або Як простір дитинства заповнити взаєморозумінням та взаємоповагою : навчально-методичний посібник. / Тіхонова Н.Г., Луценко М.П. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2023. 136 с. URL: <https://surl.li/vdaknp>
10. Права дитини в умовах війни : розробки уроків для учнів/учениць ЗЗСО щодо дотримання та захисту прав дитини / О. Войтенко, О. Козорог; за заг. ред.: Ю. Молчанової, В. Полторак. Київ, 2025. 120 с.
11. Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 № 658. URL: <https://surl.lt/ohalgk>
12. Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 № 1322. URL : <https://surl.li/mzsrmg>
13. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності : Закон України від 13.12.2022 № 2834-IX. URL: <https://surl.li/uvskym>
14. Про День захисту дітей : Указ Президента України від 30.05.2025 №355/2025. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3552025-55141>
15. Профілактична, протинаркотична та протиалкогольна виховна робота. URL: <https://surl.li/eupjwe>
16. Серія короткометражних документальних фільмів. URL: [«Жінки, які загинули за Україну»](#), цикл [«Нескорені»](#)
17. Юридичний захист прав людини. URL: <https://surl.li/aajnrd>

ЧЕК-ЛИСТ З ВИХОВНОЇ РОБОТИ

НАПРЯМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНЕ
ВИХОВАННЯ

МІННА БЕЗПЕКА

УЧНІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА

ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

ЦИФРОВІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ

НАВЧАЛЬНІ
ПЛАТФОРМИ

ОСВІТНІ ПОРТАЛИ
ТА БІБЛІОТЕКИ

ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ/
РЕСУРСИ (ПЛАТФОРМИ)

За загальною редакцією: І.В. Удовиченко

Методичне видання

***ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
У 2025-2026 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ***

Комп'ютерне макетування, верстка: А.В. Метейко
Технічний коректор: О.П. Сердюк

Підп. до друку 08.08.2025.
Формат 60х84/8. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 7,5.

Видавець і виготовлювач:
ФОП Цьома С.П. 40002, м. Суми, вул. Роменська, 100
Тел.: 066 293 34 29.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК, № 5050 від 23.02.2016.

